

ULKOSUOMALAISPARLAMENTTI

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTET – FINNISH EXPATRIATE PARLIAMENT

**ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN
KUUDENNEN VARSINAISEN ISTUNNON
24.–25.5.2010
PÄÄTÖSLAUSELMAT**

JOHDANTO

Ulkosuomalaisparlamentti perustettiin elokuussa 1997 maailmalla asuvien ulkosuomalaisten yhteiseksi edunvalvonta- ja yhteistyöfoorumiksi. Parlamentti toimii avoimena ja demokraattisena kanavana, jonka kautta ulkosuomalaisten yhteiset päätökset välittyvät Suomen valtiolle ja kansalaisjärjestöille. Lisäksi ulkosuomalaisparlamentin tehtävänä on toimia vaikutuskanavana niin, että ulkosuomalaisten näkökulmat huomioidaan julkishallinnon päätöksenteossa.

Ulkosuomalaisparlamentti kokoontui kuudenteen varsinaiseen istuntoonsa Helsingin yliopistossa 24.–25.5.2010. Kolmentoista toimintavuotensa aikana ulkosuomalaisparlamentti on johtanut ulkosuomalaisyhteisöt kiinteään ja toimivaan yhteistyöhön keskenään. Ulkosuomalaisparlamentti on avannut yli tuhannelle maailmalle toimivalle ulkosuomalaisyhteisölle mahdollisuuden tuoda äänensä paremmin kuuluviin ja konkreettisella tavalla vaikuttaa niissä asioissa, jotka ovat ulkosuomalaisille tärkeitä. Ulkosuomalaisparlamentti on merkittävällä tavalla lyhentänyt ulkosuomalaisten ja Suomen välistä etäisyyttä. Syksyllä 2010 ulkosuomalaisparlamentin säännöt oli ratifioinut jo 499 ulkosuomalaisyhteisöä 37 maasta. Ulkosuomalaisparlamentin kuudessa varsinaisessa istunnossa on laadittu yhteensä 404 päätöslauselmaa.

Ulkosuomalaisyhteisöt toimittivat parlamentin kuudennen varsinaisen istunnon työstettäväksi 80 aloitetta. Sihteeristön yhdistettyä samoja asioita ajavat aloitteet parlamentin käsiteltävänä oli kaikkiaan 66 aloitetta sekä talousvaliokunnan aloite. Aloitteita työstettiin parlamentin kahdeksan pysyvän valiokunnan lisäksi yhdessä ylimääräisessä valiokunnassa, jossa käsiteltiin poliittisia ja virallisia asioita käsitteleviä aloitteita.

Ulkosuomalaisparlamentin edustajat laativat valiokunnissa aloitteista päätöslauselmaesityksiä. Esitykset käsiteltiin lopulta parlamentin täysistunnossa, jossa kaikilla edustajilla oli oikeus äänestää päätöslauselmien hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Ulkosuomalaisparlamentin päätöslauselmat sisältävät toimeksiantoja parlamentin puhemiehistölle ja sihteeristölle, ulkosuomalaisyhteisöihin itseensä kohdistuvia kehotuksia sekä veto-oikeuksia Suomen valtionhallinnolle ja muille ulkosuomalaisten puolesta työtä tekeville tahoille. Parlamentin puhemiehistön tehtävänä on yhdessä sihteeristön kanssa toteuttaa päätöslauselmien edellyttämää edunvalvontatyötä hyvässä yhteistyössä Suomen valtiovallan sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Tässä julkaisussa on parlamentti-istunnon käsittelemät 67 päätöslauselmaa taustaselvityksineen. Taustaselvitykset on laatinut Suomi-Seura ry:n henkilökunta.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN KUUDENNEN VARSINAISEN ISTUNNON PÄÄTÖSLAUSELMAT

I	Kansalaisuusasioita koskevat päätöslauselmat	5
II	Kulttuuriasioita koskevat päätöslauselmat	9
III	Nuorisoasioita koskevat päätöslauselmat	13
IV	Opinto- ja koulutusasioita koskevat päätöslauselmat	17
V	Poliittisia ja virallisia asioita koskevat päätöslauselmat	21
VI	Senioriasioita koskevat päätöslausemat	27
VII	Sosiaaliasioita koskevat päätöslauselmat	32
VIII	Ulkosuomalaisparlamentin sääntöjä ja taloutta koskevat päätöslauselmat	36
IX	Tiedotusasioita koskevat päätöslauselmat	40

I KANSALAIUUSASIOITA KOSKEVAT PÄÄTÖSLAUSELMAT

1. Kansalaisuusilmoituksen hinta ja erikoisryhmien oikeus Suomen kansalaisuuden takaisin saamiseen

Sisäasiainministeriö on valmistellut muutoksia vuoden 2003 kansalaisuuslakiin, ja hallituksen esitys tästä oli lausuntokierroksella syksyllä 2009. Lausuntokierros päättyi 26.11.2009. Lakiesitys oli tarkoitus antaa eduskunnalle kesän 2010 kynnyksellä.

Lakiesitykseen sisältyy vakituinen ilmoitusmenettely Suomen kansalaisuuden takaisin saamiseksi myös ulkomailla asuville entisille Suomen kansalaisille. Entisen Suomen kansalaisen jälkeläiset eivät tämän lakiesityksen mukaan ole saamassa samanlaista oikeutta.

Kansalaisuusilmoituksen hinta perustuu sisäasiainministeriön asetukseen 1354/2009. Maksuasetuksessa todetaan, että kansalaisuusilmoituksesta perittävä hinta on omakustannusarvoa alempi kiinteä käsittelymaksu. Tämänhetkisen maksuasetuksen mukaan hinta on 240 €. Maksua ei peritä lapsesta, joka on mukana huoltajansa hakemuksessa tai ilmoituksessa. Maksua ei myös peritä hakijalta, joka osoittaa osallistuneensa palvelukseen kutsuttuna, määrätynä tai vapaaehtoisena Suomen armeijassa vuosina 1939–1945 käytyihin Suomen sotiin eikä hakijalta, joka osoittaa olleensa sotilapsena Ruotsissa, Tanskassa tai Norjassa toisen maailmansodan johdosta.

Maksuasetus on voimassa 1.1.2010 – 31.12.2010. Kansalaisuusilmoituksen hinta on pysynyt samana vuodesta 2005. Ennen uuden kansalaisuuslain voimaantuloa 2003 kansalaisuusilmoituksen hinta oli 100 €. Vuosina 2003–2004 kansalaisuusilmoitusmaksu oli 300 €.

Ajankohtaisessa lakiesityksessä Suomen kansalaisuuden takaisin saaminen on rajoitettu vain entisille Suomen kansalaisille. Näiden henkilöiden asiakirjojen selvittäminen ja tutkiminen on huomattavasti helpompaa, kuin entisten Suomen kansalaisten jälkeläisten. Lisäksi on huomioitavaa, että ulkomailla asuva entinen Suomen kansalainen jättää kansalaisuusilmoituksensa paikalliselle Suomen edustustolle, joka vastaanottaessaan ilmoituksen ja tarkistaessaan mahdolliset paikalliset todistukset tekee osan työstä veloittamatta. Näin ollen, kun kyseessä on entisen Suomen kansalaisen kansalaisuusilmoitus, 240 € käsittelyhintaa ei vastaa Maahanmuuttoviraston tekemän työn määrää. Lisäksi entiset Suomen kansalaiset kokevat vääranä, että heidän aikoinaan menettämänsä, syntymän perusteella saamansa Suomen kansalaisuuden palauttamisesta pitää maksaa niin suuri maksu, kun kyseessä on menetetyin subjektiivisen oikeuden palauttaminen.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että Suomen kansalaisuuslakiin tulee merkitä pysyvä mahdollisuus entisille kansalaisille saada kansalaisuutensa takaisin. Tämän oikeuden tulee myös koskea entisen Suomen kansalaisen lapsia.

Kansalaisuusilmoitusmaksu on alennettava vastaamaan todellista käsittelytyön hintaa.

Sotaveteraaneille, sotalapsille ja ulkomaille lapsena adoptoiduille Suomen kansalaisuuden takaisin saaminen tulee olla ilmainen.

2. Ulkosuomalaiset omaan vaalipiiriin

Ulkosuomalaisten vaalipiiristä on ulkosuomalaisparlamentin perustavan istunnon vuonna 1997 tekemä päätöslauselma: ”Keskustelun jälkeen istunto päätti kehottaa Suomen hallitusta suorittamaan selvityksen mahdollisuuksista perustaa ulkosuomalaisten oma vaalipiiri”. Asia otettiin perustavan istunnon jälkeen esille työministeriön Pakolais- ja siirtolaisuusasiain neuvottelukunnan alaisessa ulkosuomalaisjaostossa ja muillakin tahoilla. Kiinnostusta ajatuksen konkretisointiin ei ollut havaittavissa. Asiasta keskusteltiin myös vuoden 1998 ensimmäisessä varsinaisessa istunnossa. Tällöin annettiin päätöslauselma (24/1998), jossa ei pyritty oman vaalipiiriin edistämiseen, vaan keskityttiin vaatimukseen edistää vaalien ehdokkaista tiedottamista ulkosuomalaisille. Ulkosuomalaisparlamentin jokaisessa sen jälkeisessä istunnossa on aiheesta jätetty samanaiheinen aloite, josta on päädytty samankaltaiseen päätöslauselmaan.

Aloitteen tekijöiden mukaan ulkosuomalaisten äänestysaktiivisuutta voitaisiin kasvattaa, jos ulkosuomalaiset keskitettäisiin omaan vaalipiiriin. Vaalipiiri koostuisi joko vain ulkosuomalaisista tai kaikki ulkosuomalaiset keskitettäisiin jo olemassa olevaan vaalipiiriin, esimerkiksi Helsingin vaalipiiriin, johon kuuluvat jo sellaiset ulkosuomalaiset, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa. Ajatuksena on myös, että jos kaikki ulkosuomalaiset olisivat yhdessä vaalipiirissä, poliittinen kiinnostus ulkosuomalaisten asioihin olisi suurempi ehdokkaiden keskuudessa kuin tällä hetkellä, jolloin ulkosuomalaiset on siroteltu eri vaalipiireihin ympäri maata.

Vaalilain 18§ mukaan ulkosuomalainen äänestäjä äänestää siinä vaalipiirissä, jossa hänen väestörekisterin mukainen kotikuntansa sijaitsee. Jollei äänioikeutulla ole kotikuntaa Suomessa 51. päivänä ennen vaalipäivää, kotikunnan sijaan merkitään kotikuntalain mukainen väestökirjanpitokunta. Jollei tämä kunta kuulu

Suomen alueeseen, merkitään sen sijaan vaalipiiriksi Helsingin kaupunki.

Ulkosuomalaisten äänestysprosentti on ollut hyvin alhainen, noin 8-12 %. Äänioikeutettuja ulkosuomalaisia oli 2007 eduskuntavaaleissa 208 887 ja näistä äänesti vain 8,6 %. Tämä on osaltaan johtanut siihen, että ulkosuomalaisten esitys vaalipiiristä ei ole saanut kannatusta päättäjiltä, eikä poliittista tahtoa siihen ole ollut. Keskimääräinen äänestysprosentti eduskuntavaaleissa 2007 oli 67,9 %.

Perustuslain mukaan vaalikelpoinen eli kelpoinen ehdokkaaksi on jokainen äänioikeutettu, joka ei ole vaajavaltainen. Ulkosuomalaisten omassa vaalipiirissä ehdolla voisivat siis olla vain Suomen kansalaiset, joko Suomessa tai Suomen ulkopuolella asuvat. Vuonna 2004 ulkomailla asuvia Suomen kansalaisia oli noin 254 900. Näistä Ruotsissa asui noin puolet. On perusteltua todeta, että ulkosuomalaisten oma vaalipiiri olisi mitä suurimmassa määrin Ruotsissa asuvien suomalaisten vaalipiiri.

Edelleen on huomattava, että pohdittavaksi tulisi mikä tai mitkä vaalipiirit luopuisivat edustajamäärästään, sillä kansanedustajien määrää kokonaisuutena tuskin lisättäisiin. On hyvin epätodennäköistä, että vaalipiirit olisivat valmiita luovuttamaan edustajapaikkojaan ulkosuomalaisten vaalipiirille.

Aloitteen toinen ehdotus on kaikkien ulkosuomalaisten siirtäminen yhteen jo olemassa olevaan vaalipiiriin. Helsingin vaalipiiriä on ehdotettu koska ulkosuomalaisten eläke-, verotus- ja asevelvollisuusasiat hoidetaan keskitetysti Helsingissä sijaitsevilla toimipisteissä. Myös Helsingin asema tärkeänä valtakunnallisen politiikan näyttämönä on korostunut. Tämän lisäksi koetaan, että Helsingin asioita on ulkomailla käsin helpompi seurata.

Viime eduskuntavaaleissa 2007 19 % ulkosuomalaisista äänioikeutetuista kuului jo Helsingin vaalipiiriin. Jos kaikki ulkosuomalaiset siirrettäisiin yhteen vaalipiiriin, ehdotettuun Helsingin vaalipiiriin, tämä vaalipiiri saisi noin 162 000 uutta äänestäjää nykyisen 481 000 lisäksi. Tämä huomattava lisäys yhteen jo olemassa olevaan vaalipiiriin tarkoittaisi Helsingin vaalipiirin tuntuvaa vahvistamista. Tämä ei liene poliittisesti mahdollista.

Oikeusministeriön kanta ulkosuomalaisten vaalipiiriin on kielteinen. Oikeusministeriö ei näe perusteltuja syitä muuttaa perustuslain 25 §:n vaalipiirijakoa koskevia säännöksiä ulkosuomalaisten kohdalla.

Edelleen on huomattava, että ulkosuomalaisilla on mahdollisuus pyrkiä vaikuttamaan ulkosuomalaisten asioihin Suomen valtion taloudellisesti tukeman ulkosuomalaisparlamentin kautta. Ulkosuomalaisten oma vaalipiiri voisi heikentää USP:n vaikutusmahdollisuuksia. Ulkosuomalaisparlamentti on puolueisiin sitoutumaton ja kaikkien ulkosuomalaisasioiden ääni Suomessa, joka pitkällä tähtäimellä vaikuttaa ulkosuomalaisasioiden hoitoon Suomessa eikä ole sidottu puoluepoliittisiin realiteetteihin tai vaalikausiin.

Suomen vaalijärjestelmää ollaan uudistamassa nykyisen vaalipiiri- jaon pohjalta. Eduskunnalle on 5.3.2010 annettu hallituksen esitys (HE 7/2010) vaalilain vaalijärjestelmän muuttamisesta siten, että vaalipiirit

muodostaisivat vaalien tuloksen laskentaa varten koko maan käsittävän vaalialueen. Kunkin puolueen kaikissa vaalipiireissä saamat äänet laskettaisiin yhteen, ja kansanedustajapaikkojen lukumäärä määräytyisi ehdokasasettajan koko maassa saaman äänimäärän perusteella. Ehdokasasettajat saisivat edustajanpaikkoja kustakin vaalipiiristä samassa suhteessa kuin ne saavat vaalipiirissä ääniä. Ulkosuomalaisten äänestämiseen tällä uudistuksella ei olisi suurempaa vaikutusta. Tosin voitaisiin sanoa, että jos oman vaalipiiriin ehdokkaat ja asiat koetaan vieraiksi, uudistuksen myötä varmistetaan, että ulkomailla annettu ääni menee valtakunnallisen puolueen hyväksi ja vaikuttaa myös valtakunnalliseen äänestystulokseen. Vaalipiiri uudistuksen on suunniteltu tulevan voimaan vuoden 2015 eduskuntavaaleihin. Myös tämä meneillään oleva uudistus vähentää puolestaan poliittista tahtoa jälleen ryhtyä muuttamaan vaalipiirijakoa.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti päätti hylätä aloitteet ulkosuomalaisten keskittämisestä yhteen vaalipiiriin.

3. Kirjeäänestyksen salliminen ulkosuomalaisille

Yksi ulkosuomalaisparlamentin tärkeimmistä ja pitkäaikaisimmista tavoitteista on ollut kirjeäänestyksen salliminen ulkosuomalaisille (Päätöslauselmat 31/2000, 68/2002, 64/2005 ja 50/2007). Hallituksen ulkosuomalaispoliittisessa ohjelmassa pyritään yleisesti edistämään ulkosuomalaisten äänestysaktiivisuutta. Ulkosuomalaisparlamentin mukaan kirjeäänestyksen salliminen ulkosuomalaisille on olennainen osa tätä pyrkimystä.

Maailmalla on lukuisia esimerkkejä siitä, että kirjeäänestys on ulkokansalaisten kannalta toimiva vaihtoehto. Suurin osa Euroopan maista sekä Euroopan ulkopuolella mm. Australia, Kanada, Yhdysvallat ja Uusi-Seelanti ovat mahdollistaneet kirjeäänestyksen. EU:n jäsenmaista vain Suomi, Tanska ja Ranska eivät anna ulkokansalaisilleen mahdollisuutta äänestää kirjeitse.

Oikeusministeriö teki vuonna 2008 harjoitelman, jossa ehdotuksena oli Ruotsin kirjeäänestysmallin mukaisen kirjeäänestyksen salliminen Suomessa. Tämän pohjalla lähetettiin alkuvuodesta 2010 lausuntopyyntö keskeisille tahoille. Lausuntopyyntöä oli mukana oikeusministeriön vuoden 2008 harjoitelman lisäksi ulkosuomalaisparlamentin puoltava kannanotto siihen. Ministeriössä valmistellaan lausuntojen pohjalla ehdotus vaalilain muutoksesta, joka mahdollistaisi kirjeäänestyksen sallimisen ulkosuomalaisille. Lakiehdotuksen oli suunniteltu valmistuvan keväällä 2010, jolloin se piti jättää eduskuntaan. Jotta laki ehdittäisiin saada voimaan niin, että kirjeäänestys olisi käytettävissä ulkosuomalaisille vuoden 2011 eduskuntavaaleissa, kirjeäänestystä sisältävän uuden vaalilain pitäisi olla voimassa

1.7.2010. Tämä taas tarkoittaisi, että lakia pitäisi käsitellä eduskunnassa tämän vuoden kevätkaudella.

Ulkosuomalaisparlamentin ehdotuksen ja oikeusministeriön harjoitelman lähtökohta on Ruotsissa käytössä oleva kirjeäänestysmalli. Se tarkoittaisi ulkosuomalaiselle äänestäjälle, että ilmoituksessa äänioikeudesta ilmoitettaisiin eri äänestysvaihtoehdoista eli edustustossa tai kirjeitse äänestämisestä. Äänestäjä tilaisi tai noutaisi kirjeäänestyspakettinsa lähimmästä Suomen ulkomaanedustustosta. Äänestys tapahtuisi niin, että äänestäjä itse, vaalisalaisuuden säilyttäen, merkitsisi äänestyslippuun sen ehdokkaan numeron, jolle hän haluaa antaa äänensä ja sulkisi täyttämänsä äänestyslipun vaalikuoreen. Äänestäjä vakuuttaisi allekirjoittamalla lähetekirjeen, että on itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt vaalilipukkeen ja sulkenut sen vaalikuoreen. Kaksi todistajaa vakuuttaisi sen jälkeen allekirjoittamalla todistuslausuman, että näin on myös tapahtunut. Sen jälkeen äänestyskirje olisi valmis lähetettäväksi oman kunnan keskusvaalilautakunnalle. Vastuu lähetekuoren perillemenosta ajoissa olisi äänestäjällä.

Ulkosuomalaisparlamentti on toistuvasti perustellut kirjeäänestyksen sallimista seuraavilla argumenteilla: Ulkosuomalaisten äänestysprosentti on hyvin alhainen, noin 8-12 %. Suuri osa ulkomailla asuvista äänioikeutetuista jättää äänioikeutensa käyttämättä, koska äänestys kaukana sijaitsevalla ennakkoäänestyspaikalla aiheuttaa käytännön vaikeuksia ja kustannuksia. Kun tämä perustavanlaatuisen kansalaisoikeus punnitaan käytännön ongelmia, kuten vaalisalaisuuden säilymistä tai lain vaatiman vaaliviranomaisen läsnäoloa vastaan, ulkosuomalaisparlamentti uskoo, että osallistumisoikeus ja -mahdollisuus ovat painavampia. Lisäksi on huomioitava, että mahdolliset väärinkäytökset eivät ratkaisevasti pysty vaikuttamaan vaalien lopputulokseen.

Kirjeäänestys on käytössä hyvin monessa maassa. Se on luotettava ja käytännöllinen tapa kytkeä ulkokansalaiset oman maan poliittiseen prosessiin. Kirjeäänestyksen salliminen lisäisi ulkosuomalaisten poliittista aktiivisuutta ja mielenkiintoa Suomen poliittista elämää kohtaan. Tulevaisuudessa yhä useampi suomalainen asuu lyhyemmän tai pidemmän ajan elämästään ulkomailla, jonka jälkeen palataan Suomeen. Tämänkin takia tulisi vahvistaa suomalaisten äänestäjien yhteiskunnallisia vaikutusmahdollisuuksia ja varmistaa, ettei ulkomailla asuminen vieraannuta heitä Suomesta.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että vaalilakia muutettaisiin kiireellisesti siten, että ulkosuomalaisille sallittaisiin kirjeitse äänestäminen valtakunnallisissa vaaleissa.

4. Suomen biometrinen passien voimassaoloaika pidennettävä

Kesällä 2008 siirryttiin Suomessa biometriin passeihin. Syy oli ennen kaikkea turvallisuus. Biometrisen tunnisteen sisältävä passi on aikaisempaa turvallisempi matkustusasiakirja. Sen käyttöönotto on EU-maiden yhteinen hanke, jonka tavoitteena on tehdä passien väärentämisestä ja väärinkäytöstä entistäkin vaikeampaa. Lisäksi Suomi pyrki säilyttämään viisumivapauden Yhdysvaltoihin matkustettaessa, sillä biometrinen passi on myös sen ehto.

Passin tietosivun sisällä on mikrosiru. Sirulle on tallennettu samat tiedot, jotka ovat näkyvissä tietosivulla: kasvokuva, henkilötiedot ja passin tiedot. Lisäksi sirulla on sormenjäljet, jotka eivät ole näkyvissä passin tietosivulla. Tiedot on suojattu väärinkäyttöä vastaan. Biometrinen tunnisteen käyttöönotto passeissa tapahtui Suomessa kaksivaiheisesti. Ensimmäisessä vaiheessa otettiin 21.8.2006 käyttöön kasvokuva, joka tallennettiin digitaalisessa muodossa passin sirulle. Toisessa vaiheessa 29.6.2009 sirulle tallennettiin sormenjäljet. Perinteisillä passeilla voi matkustaa normaalisti niiden voimassaoloajan loppuun saakka. Sirullisen passin normaali voimassaoloaika on viisi vuotta.

Biometrisin tunnisteen varustetun tavallisen passin hinta on ollut 29.6.2009 alkaen 48 euroa, kun sitä anoo Suomessa miltä tahansa poliisiasemalta. Myös pysyvästi ulkomailla asuva voi anoa passinsa Suomessa poliisiasemalta. Jos passin hankkii ulkomaanedustuston kautta, sen hinnaksi tulee 100 euroa. Ennen passiuudistusta tavallinen passi oli voimassa enintään kymmenen vuotta. Jos tämän lisäksi matkakohteena oleva maa vaatii, että matkan aikana passi on voimassa vähintään kuusi kuukautta lähtöpäivästä laskien, Suomen passin todellinen voimassaoloaika on monessa maassa vain enintään 4½ vuotta.

Biometrisen passiuudistuksen myötä passinhaku ulkomailla on vaikeutunut huomattavasti ulkosuomalaisille. Passihakemus on jätettävä henkilökohtaisesti lähimpään Suomen suurlähetystöön tai pääkonsulivirastoon. Tämä koskee myös alaikäisiä lapsia. Kunniakonsulaatteihin ei voi jättää passianomuksia. Tämä tarkoittaa usein matkustamista ja suuria ylimääräisiä kustannuksia. Jo nyt ulkomailla hankitun passin hinta on tuntuvasti Suomessa hankittua kalliimpi.

Yksi tapa helpottaa ulkosuomalaisten passinuusimurakkaa olisi passien myöntäminen kymmeneksi vuodeksi. Sisäasiainministeriön poliisiosasto vastaa biometrinen passien valmistamisesta ja säännöstelystä. Poliisiosaston lausunnon mukaan sirujen valmistaja takaa sirun toimivuuden viideksi vuodeksi. Asiantuntijoiden mukaan ehdoton sirun kestoajan maksimi lienee tällä hetkellä enintään seitsemän vuotta. Asia on kuitenkin jatkuvasti seurannassa ja otetaan harkittavaksi heti, kun sirujen tekniikka kehittyy niin, että valmistajat voivat taata pidemmän kestoajan.

Monessa maassa, jossa biometrinen tekniikka on käytössä, passit ovat kuitenkin pysyneet kymmenvuotuisina. Tällaisia maita ovat mm. Yhdysvallat, Kanada, Ranska, Saksa, Unkari, Irlanti, Italia, Liettua, Malta,

Puola, Slovakia, Slovenia, Espanja, Tanska, Australia ja Norja.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että sisäasiainministeriön poliisiosasto ryhtyy toimenpiteisiin, jotta Suomen passi myönnetään vastaisuudessa kymmeneksi vuodeksi viiden vuoden sijaan.

5. Kannettavat passilaitteet Suomen passin anomista helpottamaan

Suomessa siirryttiin biometriin passeihin kesäkuussa 2008. Koska uudet passinantolaitteistot ovat hyvin kalliita, ulkoasiainministeriö ilmoitti, että passinanto-paikkoja ulkomailla on karsittava. Yksi laitteisto maksaa noin 55 000 €, jonka lisäksi tulevat vielä vuotuiset, lähinnä suojattujen tietoliikenneyhteyksien ylläpitoon vaaditut käyttökustannukset (vähintään 10 000 € / laite). Varat ulkoasiainministeriön passilaitteiden hankintoihin myöntää valtiovarainministeriö. Seurauksena tästä on, että ainoastaan suurlähetystöillä sekä pääkonsulivirastoilla on tällä hetkellä vakituisia passin myöntämiseen tarvittavia laitteita.

Sisäasiainministeriö on ilmoittanut, että se kehittää edelleen lupahallintoaan ja että se tutkii hallintorakennemuutosten yhteydessä mahdollisuutta hankkia siirrettäviä tunnistamis- ja rekisteröintiympäristöjä palvelujen turvaamiseksi. Suomen Etelä-Savon poliisipiiri on marraskuussa 2009 aloittanut liikkuvan lupa-auto-kokeilun, jolla pystytään ottamaan vastaan ja myöntämään eri lupia ja hakemuksia poliisiaseman ulkopuolella. Sisäasiainministeriön ja poliisihallinnon kokeilun tuloksena ulkoasiainministeriö on ilmoittanut, että se on kiinnostunut käyttämään tätä tekniikkaa myös ulkomailla. Suunnitelmassa on, että poliisien lupasalkkukokeilun perusteella kehitettäisiin ulkoasiainhallinnolle sopiva versio, jolla voitaisiin vastaanottaa passihakemuksia myös suurlähetystöjen ulkopuolella esim. laajoissa suomalaistapahtumissa.

Ulkoasiainministeriöllä on jo Kanadassa käytössä yksi kokeilulaite. Se oli tarkoitus lanseerata oikeaan käyttöön jo Vancouverin olympialaisissa alkuvuodesta 2010, mutta tekniset ongelmat aiheuttivat sen, että suunnitelmat eivät toteutuneet. Salkku on kuitenkin edelleen Kanadassa ja koekäyttö on edelleen menossa. Ministeriössä on tähänastisten kokemusten perusteella sovittu, että asiassa edetään varovaisesti. Tarkoitus on kuitenkin jatkaa koekäyttöä muuallakin, ainakin Espanjassa, jo lähikuukausien aikana.

Jatkokevityksestäkin on keskusteltu, mutta projektiin liittyy tekniikkaongelmien lisäksi raha, sillä laitteiden käyttö on ollut yllättävän kallista. Tällä hetkellä näyttää siltä, että edustustojen budjettien ja henkilöstöresurssien varaan jäänee, onko laajemmalle käyttöle edellytyksiä.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että ulkoasiainministeriö jatkaa ja laajentaa kannettavien passilaitteiden käyttöä ulkomailla.

Lisäksi ulkosuomalaisparlamentti esittää, että valtiovarainministeriö myöntää tälle projektille lisärahoitusta, jotta ulkosuomalaisten passin hankkiminen ei aiheuttaisi kohtuuttomia kustannuksia tai muita hankaluuksia hakijoille.

6. Helpotuksia Suomen viranomaisten passinhakumenetelmiin

Passiuudistuksen jälkeen ulkosuomalaisten passin haku on vaikeutunut ja kallistunut. Koska ulkomailla passihakemus on jätettävä henkilökohtaisesti joko Suomen suurlähetystyön tai pääkonsulivirastoon, monien passinhakumatka on pidentynyt jopa kohtuuttomasti. Kunniakonsulit eivät voi enää vastaanottaa passihakemuksia. Kun passi on valmis, hakija voi hakea sen joko henkilökohtaisesti suurlähetystyöstä, pääkonsulivirastosta tai kunniakonsulaatista, pyytää passin lähettämistä postitse tai valtuuttaa valtakirjalla valitseman henkilön noutamaan passin puolestaan.

Passihakemuksen voi jättää myös Suomessa poliisille. Paikkakunnan ei tarvitse olla nykyinen tai viimeinen entinen asuinkunta. Passin hinta Suomessa on tuntuvasti ulkomailla halvempi: 48 €, kun ulkomailla passin hakeminen maksaa 100 €.

Mikäli passihakemus jätetään Suomessa poliisilaitokselle ja passi halutaan toimitettavaksi suurlähetystyön, on siitä erikseen mainittava jättöpaikan poliisille. Passi voidaan toimittaa suurlähetystölle ulkoasiainministeriön kuriiripalvelun kautta. Kuriirilähetysten kulut veloitetaan asiakkaalta erikseen.

Palveluverkoston selvän heikentymisen vastapainoksi aloitteen tekijät esittävät, että olemassa oleviin palvelupisteisiin ja -järjestelyihin tulisi lisätä joustoa. Yksi tapa olisi lisätä konsuliasiakasaikoja. Nykyisin suurin osa Suomen lähetystöjen ja pääkonsulivirastojen aukioloajoista on keskitetty aamupäivään. Joissakin tapauksissa myös iltapäivisin on päivystystä, joko joko kaisena päivänä tai muutamina päivinä viikossa. Jotkut lähetystöt myös mainitsevat nettisivuillaan mahdollisuudesta erikseen sopia passiasioiden hoitamisesta määrättyjen asiakaspalveluaikojen ulkopuolella. Nämä pidennetyt aukioloajat ja mahdollisuus erikseen sovittavaan aikaan, varsinkin iltapäivisin, ovat pitkämatkailaisille tärkeitä, kun he suunnittelevat pitkiä, kalliita ja hankalia matkojaan.

Aloitteessa ehdotetaan myös, että palvelun parantamiseksi olisi lisäksi pyrittävä ainakin EU-tasolla siihen, että Suomen kansalainen saisi anoa henkilötodistuksensa tai passinsa asuinpaikkavaltionsa viranomaisilta. Suomalaisia matkustusasiakirjoja ja henkilökortteja tehdään väestörekisteritietojen pohjalta tulostamalla henkilötiedot suoraan passinhakulomakkeeseen, jonka jälkeen lomake lähetetään passinvalmistajalle. Ei ole

suotavaa antaa ulkomaisille viranomaisille suoraa pääsyä Suomen henkilötietojärjestelmään, jota tämä ehdotettu yhteistyö edellyttäisi, joten lähitulevaisuudessa tämänlainen yhteistyö ei ole mahdollista. Euroopalainen yhteistyö matkustusasiakirjojen myöntämisessä rajoittuu tällä hetkellä tilapäisiin matkustusasiakirjoihin (European Emergency Travel Document), joka tarkoittaa, että Euroopan unionin kansalaiselle voi toinen EU-maa myöntää matkustusasiakirjan yhtä matkaa (useimmin kotimatkaa) varten.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

6a. Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että ulkoasiainministeriö laajentaa konsulipalveluja niin, että asiakaspalvelupisteet olisivat auki myös iltapäivisin ja tarvittaessa sopimuksen mukaan.

6b. Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että viranomaisyhteistyötä lisätään henkilökortti- ja passinhakuasioissa EU-maiden välillä.

7. Henkilöllisyystodistuksen anominen ulkomailla

Suomalaisen henkilökortin myöntää poliisi. Henkilökortti haetaan kirjallisesti paikallispoliisilta. Henkilökorttihakemuksen voi jättää mihin tahansa poliisin lupapalvelupisteeseen. Henkilökorttihakemus on jätettävä henkilökohtaisesti, ja se maksetaan hakemusta jättäessä. Jos henkilökorttia anotaan lapselle, lapsen tulee olla paikalla hakemusta jätettäessä. Henkilökortin toimitusaika on noin kaksi viikkoa. Henkilökortti noudetaan mieluiten henkilökohtaisesti poliisilaitokselta. Henkilökortin voi noutaa myös valtuutettu asiamies, tai se voidaan pyynnöstä lähettää hakijalle postitse. Henkilökortti ja alaikäisen henkilökortti ovat voimassa viisi vuotta. Väliaikainen henkilökortti on voimassa enintään neljä kuukautta. Henkilökortin hinta on 48 € ja alaikäisille 28 €. Henkilökortti voidaan myöntää Suomen kansalaiselle ja kotikuntalain mukaisesti Suomessa vakinaisesti asuville ulkomaalaisille, jotka

on merkitty väestötietojärjestelmään. Väestörekisterikeskus luo kansalaiselle sähköisen henkilöllisyyden samoin kuin se antaa henkilötunnuksen.

Suomen kansalainen voi käyttää henkilökorttia matkustusasiakirjana passin sijaan matkustaessaan seuraaviin maihin: Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Irlanti, Islanti, Iso-Britannia, Italia, Itävalta, Kreikka, Kypros, Latvia, Liechtenstein, Liettua, Luxemburg, Malta, Norja, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, San Marino, Slovakia, Slovenia, Sveitsi, Tanska, Tšekki, Unkari ja Viro. Henkilökorttien haussa on kyseessä samasta tekniikasta kuin passien haussa. Koska henkilökortti on käypä matkustusasiakirja monessa Euroopan maassa, ei ole mitään syytä asettaa sitä erilliseen asemaan passiin verrattuna.

Lisäksi suomalaisiin henkilötodistuksiin voidaan liittää muitakin toimintoja kuin matkustusasiakirjana käyttö. Korttiin voidaan yhdistää myös sairausvakuutus tiedot, jolloin se käy Kela-kortin sijaan esimerkiksi apteekissa asioitaessa. Tämä on mahdollista ainoastaan Suomen yleisen sairausvakuutuksen piirissä oleville. Lisäksi se toimii tunnistautumismälinenä sähköisessä asiointissa, ja sen avulla voi sähköisesti allekirjoittaa sekä salata lähetettäviä asiakirjoja ja viestejä. Palveluluettelo sähköisen asiointin palveluista löytyy Internetistä etu-klubin sivustolla (www.etu-klubi.fi/). Sähköisen asiointin kautta voi mm. tehdä muuttoilmoituksen, tarkistaa kertynyt eläke ja työhistoria, hakea Kelan etuuksia, täyttää poliisin lupahakemuslomakkeita, asioida työhallinnon kanssa, tarkistaa väestörekisterijärjestelmän tietoja ja tilata verokortin.

Suomen ulkomaanedustustot eivät tällä hetkellä käsittele henkilökorttihakemuksia. Jotta henkilökortti voitaisiin tulevaisuudessa myöntää myös ulkomailla, henkilökorttilakia pitäisi muuttaa. Henkilökorttien myöntämisestä vastaava viranomainen on sisäasiainministeriö.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti päätti olla ottamatta kantaa aloitteeseen.

II KULTTUURIASIOITA KOSKEVAT PÄÄTÖSLAUSELMAT

8. Ulkosuomalaiset taiteilijat valtionavun piiriin

Taiteen keskustoimikunta on opetus- ja kulttuuriministeriön alainen taiteen alan asiantuntijaelin. Se koostuu yhdeksästä valtion taidetoimikuntien (elokuva-, kirjallisuus-, kuva-, muotoilu-, näyttämö-, rakennus-, sävel-, tanssi- ja valokuvataide) puheenjohtajasta sekä kuudesta muusta valtioneuvoston määräämästä jäsenestä. Valtioneuvosto nimeää taidetoimikuntien jäsenet.

Taiteen keskustoimikunta kokoontuu kerran kuukaudessa, ja sen jäsenet toimivat luottamushenkilöinä. Taiteen keskustoimikunta on valtion yhdeksän taide-toimikunnan yhdyselin.

Sen tehtävänä on mm. jakaa apurahoja ja avustuksia, tehdä esityksiä kulttuuritapahtumien tukemiseksi ja edistää Suomen taiteen tunnetuksi tekemistä ulkomailla sekä kansainvälistä vuorovaikutusta taiteen alalla.

Suomessa on 13 alueellista taidetoimikuntaa, joissa jokaisessa on enintään 11 jäsentä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö määrää jäsenet kuuluttamaan alueellisia taiteen järjestöjä ja laitoksia. Alueellisen taidetoimikunnan tehtävänä on edistää taiteen harjoittamista ja siihen liittyvää tiedotusta ja julkaisutoimintaa sekä edistää kansainvälistä toimintaa.

Alueelliset taidetoimikunnat jakavat määrärahoistaan taiteilija-apurahoja ja kohdeapurahoja, valtionavustuksia yhteisöille sekä toteuttavat itse tai muiden toimijoiden kanssa erilaisia hankkeita. Ulkosuomalaiset taiteilijat voivat saada avustuksia, mikäli hanke hyödyttää Suomen taiteita.

Yksityiset henkilöt ja työryhmät voivat hakea apurahoja seuraavan vuoden hankkeisiin syyskuussa ja yhteisöt lokakuussa. Lisätietoja löytyy internetsivuilta www.taiteenkeskustoimikunta.fi. Toimikunnan edustajan mukaan taidetoimikunnissa ei ole ulkosuomalaisia jäseniä, koska matkakorvaukset nousisivat liian korkeiksi.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että puhemiehistö ja sihteeristö vetoavat opetus- ja kulttuuriministeriöön, jotta Taiteen keskustoimikuntaan ja Valtion taidetoimikuntaan saataisiin oma ulkosuomalaisia taiteilijoita koskeva yhteishakukiintiö.

Lisäksi ulkosuomalaisparlamentti esittää, että taidetoimikuntaan voitaisiin valita myös ulkosuomalaisia taiteilijoita edustavia jäseniä. Ulkosuomalaisparlamentti kehottaa sihteeristöään mahdollisimman pian kartoittamaan taiteen alojen apurahojen saamisen mahdollisuudet ja tiedottamaan niistä ulkosuomalaisparlamentin jäsenille.

9. Historiallisen oopperan tukeminen

Suomesta lähti 1900-luvun alussa paljon siirtolaisia Yhdysvaltoihin, ja heidän jälkeläisiään elää maassa edelleen. Suomalaisten kaivostyöläisten jäljet näkyvät edelleen Michiganin osavaltiossa sijaitsevassa Upper Penninsulassa, johon Rockland-ooppera sijoittuu.

Yhdysvaltalaisen festivaalituottajan tilaama Rockland-ooppera käsittelee kaivosmiesten lakkoa 1900-luvun alussa. Suomalais-amerikkalaisena yhteistyönä toteutettavan oopperan säveltää Jukka Linkola ja ohjaa Jussi Tapola, joka tekee myös libreton.

Useat amerikansuomalaiset ovat tukeneet tämän oopperan tekemistä. Suurimman rahallisen tuen, 100 000 euroa, on lahjoittanut sukujuuriltaan nivalalainen henkilö. Lahjoituksen ehtona on, että Rockland-ooppera toteutetaan vuonna 2011 ja rahausummaa vastaan kerätään Suomessa 100 000 euron avustus. Lisärahoitusta haetaan opetus- ja kulttuuriministeriöltä sekä kulttuurirahastoilta. Rahoittajia voisivat olla esim. Suomen Kulttuurirahasto, Alfred Kordelinin rahasto, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Jane ja Aatos Erkon säätiö, Luovan säveltaiteen edistämissäätiö (LUSES) ja Taiteen keskustoimikunta.

Rockland saa maailmanensi-iltansa Nivalassa vuoden 2011 kesäkuussa. Yhdysvaltain-ensi-ilta on Houghtonissa, Michiganissa, heinäkuussa 2011. Esimakua oopperasta annetaan jo vuoden 2010 FinnGrandFestissä, jolloin baritoni Esa Ruuttunen esittää katkelmia Rockland-oopperasta.

Ulkosuomalaisparlamentin sihteeristö kehottaa aloitteen tekijää vetoamaan Suomen opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuriviennistä vastaavaan yksikköön, että se tukisi Rockland-oopperan toteutumista. Lisäksi oopperan tilaajia ja järjestäjiä kehoitetaan hakemaan avustuksia esityksen järjestämiseen rahastoilta ja säätiöiltä. Vedotaan rahastoihin ja säätiöihin, että ne voisivat avustaa kyseisen oopperan valmistamista ja esittämistä.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamenttia kehoitetaan hyödyntämään verkostoaan Suomeen liittyvien kansainvälisten hankkeiden, kuten esimerkiksi Rockland-oopperan, edistämiseksi.

10. Aurinkorannikon Suomi-seurojen sivistystoiminnan tasa-arvoinen rahoittaminen

Vuonna 2005 alkoi Espanjan Aurinkorannikolla (Fuenjirola) opetusministeriön tuella Sofia-yhteistyöhanke (Suomalaisten opiskelu - Finnish Adult Education), jota koordinoi Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö (VSY). Ennen hankkeen alkua Aurinkorannikon Ikääntyvien yliopisto toimi neljä lukuvuotta (2001 - 2005) Jyväskylän Ikääntyvien yliopiston alaisuudessa. Sofian perusajatuksena on ns. yhden luukun periaate: monipuolista, kaikille aikuisille suunnattua koulutusta tarjotaan ilman oppilaitosrajoja.

Sofia-hanke päättyi vuoden 2008 lopussa, ja vuoden 2009 alusta lähtien Sofian-opiston hallinnointia on jatkanut Sofian kannatusyhdistys ry. Toiminta saa tukea opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Sofia-opistossa voi opiskella mm. espanjaa, kirjoittamista, valokuvausta, ruokakulttuuria ja tietotekniikkaa tai harrastaa kuntoliikuntaa (mm. sauvakävelyä, tanssilajeja, pilatesta ja kuntonyrkkeilyä). Lisäksi Sofia-opisto järjestää yleisöluentoja ja avointa yliopisto-opetusta.

Aloitteen tekijöinä on neljä Espanjan Aurinkorannikolla toimivaa Suomi-seuraa, jotka ovat yli 30 vuotta tehneet merkittävää ja tuloksellista sivistystyötä alueella asuvien tai lomailevien suomalaisten hyväksi. Niiden tarjoamaan kulttuuri- ja sivistystyöhön osallistuu vuosittain yli 10 000 suomalaista. Toiminta on ollut vapaaehtoistyötä ilman julkishallinnon tai muun tahon rahoitusta.

Yhdistysten mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvarainen määräraha yhden yhdistyksen kansalaisopistotyyppiselle toiminnalle on johtanut kilpailutilanteeseen, jossa vapaaehtoistyönä toteutettava

sivistystoiminta on vaikeutunut ja joutunut epäoikeudenmukaiseen asemaan. Yhdistykset esittävät, että opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä rahoitus jaet- taiseen tasapuolisesti ko. alueella sivistystyötä tekeville yhdistyksille suhteessa niiden kävijämääriin. Suomen Suomi-Seura ry:n jakamia apurahoja ei myönnetä toi- mintaan, eivätkä ne ole suuruudeltaan kuin murto-osa Sofian kannatusyhdistys ry:n saamasta avustuksesta.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti kehottaa opetus- ja kulttuuriministeriötä selvittämään Espanjan Au- rinkorannikon sivistystoiminnan tukemisen pe- rusteet ja ryhtymään toimenpiteisiin, jotta ulko- suomalaisten sivistystoiminnan määrärahojen riittä- vyys ja jakoperusteet arvioidaan uudelleen.

11. Suomen valtion tuki ulkosuomalaisille tapahtumille

Ellis Island on Yhdysvaltoihin suuntautuneen muutto- liikkeen vertauskuva. Erityisesti se liittyy suomalais- ten muuttoliikkeeseen, koska vuosina 1898 - 1925 ta- pahtunut siirtolaisuus Suomesta suuntautui pääasias- sa Yhdysvaltoihin, ja Ellis Island oli heidän ensimmäi- nen pysähdyspaikkansa. Monet muuttivat pysyvästi siirtolaisiksi, vaikka monen suomalaisen alkuperäi- nen tarkoitus oli ainoastaan muutto, ja monet palasi- vatkin Suomeen. Amerikkalainen kulttuuri ja maantie- de syöpyivät suomalaisten muistoihin näiden muutto- kokemusten johdosta.

Suomen valtion olisi tarkoituksenmukaista tunnus- taa Ellis Islandin merkitys suomalaisten maahanmuu- tossa, ja suomalaisen muuttoliikkeen tulisi myös osoi- ttaa kunnioitustaan tälle siirtolaisuuden symbolille.

Ellis Island on nykyään historiallinen kansallispuis- to, joka on avoinna kaikkialta maailmasta saapuval- le yleisölle.

Kesäkuussa 2012 FinnFest USA järjestää vuosittai- sen suur tapahtumansa Jersey Cityssä, New Jer- seys- sä. Tämä sijainti, Hudson-joen varrella vastapäätä New Yorkin kaupunkia, luo puitteet koota suomalaisia siir- tolaisia joka puolelta maailmaa paikkaan, joka on eräs maailman tunnetuimmista muuttoliikkeen symboleista.

Tänä päivänä, 2000-luvun Suomi sallii kaksois- kansalaisuuden ja näkee kansalaisuuden siirtolaisuuden yläpuolella. Kokoontuminen maailmanlaajuisena kansana yhteen siirtolaisuuden tärkeimmistä paikois- ta tarjoaa Suomelle uuden näkökulman tarkkailla itse- ään muiden silmin ja luoda keskustelua siirtolaisuus- teen liittyvästä kaksoiskansalaisuudesta. Tämän ta- paamisen kautta Suomi voi oppia ymmärtämään itse- ään uudella tavalla.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti kehottaa Suomen val- tiota kannustamaan ja tukemaan suomalaisen muuttoliikkeen kokoontumisia seuduilla, joil- le suomalaiset siirtolaiset ovat asettuneet. Edel- leen esitetään, että ensimmäinen kokoontuminen FinnFest USA -tapahtuman yhteydessä 2012 aloit- taa sarjan kokoontumisia muilla suomalaisalueil- la, joka huipentuu Suomen valtion 100-vuotisjuh- laan.

12. Vuoden suomalaistaiteilija -palkinto Ruotsiin

Ruotsinsuomalaisten Kuvataiteilijoiden Yhdistys Suo- miart on vuodesta 2004 järjestänyt Vuoden taiteilija -kil- pailun, jonka voittaja valitaan Ruotsissa asuvien ruot- sinsuomalaisten, suomalaisten ja suomenruotsalais- ten kuvataiteilijoiden keskuudesta. Voittajan valitsee raati, johon kuuluu taiteentuntijoita ja -ammattilaisia.

Kilpailun tarkoituksena on tuoda esiin ruotsinsuo- malaisia kuvataiteilijoita ja kiinnittää huomiota ruotsin- suomalaiseen taiteeseen.

Suomiartin aloitteen tavoitteena on vakiinnuttaa vuosittainen kuvataidepalkinto, palkinnon määrä ja luonne. Palkinnon määrän tulee olla vähintään 1 000 euroa, joka voi olla tunnustuspalkinto, apuraha tai sti- pendi. Palkintoon voidaan liittää myös taidenäyttely, tai- demessuosallistuminen tai kansainvälinen taidevaihto.

Aloitteen mukaan ruotsinsuomalainen Vuoden tai- teilija -palkinto, sen määrä, luonne ja rahoitus tulee vakiinnuttaa ulkosuomalaisparlamentin yhteistyötaho- jen kautta.

Ulkosuomalaisparlamentin kulttuurivaliokunta esit- tää, että aloitteen tekijä kääntyy asiassa Ruotsissa toi- mivien suomalaisten keskusjärjestöjen ja suomalaisen kulttuurin alueen toimijoiden puoleen. Lisäksi kehote- taan kääntymään Suomen opetus- ja kulttuuriministe- riön puoleen Ruotsissa myönnettävän Vuoden taiteilija -palkinnon perustamiseksi ja sen aseman sekä rahoi- tuksen vakiinnuttamiseksi. Lisäksi muistutetaan, että ulkosuomalaisparlamentin sihteeristön, Suomi-Seura ry:n kautta aloitteen tekijä voi hakea apurahaa hank- keen toteuttamiseksi. Myös Taiteen keskustoimikunta myöntää kohdeavustuksia aloitteessa mainitun kaltai- siin hankkeisiin.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Aloitteen aihe ei kuulu ulkosuomalaisparlamentin toimipiiriin.

13. Suomen muuttoliikkeen historiaa käsittelevien julkaisujen kääntäminen englannin kielelle

Turussa toimiva Siirtolaisuusinstituutti tilasi 1990- ja 2000-luvuilla usealta tutkijalta kirjoja, jotka käsittelevät suomalaista siirtolaisuutta eri puolilla maailmaa. Kuusi-osainen kirjasarja käsittää seuraavat osat: 1. Suureen Länteen, 2. Suomalaisina Pohjois-Amerikassa, 3. Suomalaiset Ruotsissa, 4. Kaukomaiden kaipuu, 5. Suureen Itään – Suomalaiset Venäjällä ja Aasiassa sekä 6. Suomalaiset Euroopassa. Ne ovat kaikki suomenkielisiä ja näin ollen suunnattuja suomen kieltä hallitseville lukijoille.

Kirjat ovat suomalaisen muuttoliikkeen ja siirtolaisuuskokemusten nykytutkimuksia ja sisältävät ajantasaista tietoa sekä viimeisimpiä tieteellisiä arviointoja. Jotta kirjasarjaa voidaan tehokkaasti hyödyntää, se tulisi kääntää englannin kielelle.

Kirjasarjan jokainen osa edistäisi merkittävästi suomalaisen siirtolaisuuden tuntemusta sukututkimuksen kannalta, jos ne olisivat saatavissa myös englanninkielisinä. Pohjois-Amerikassa monet suomalaisen sukututkimuksen parissa työskentelevät eivät useinkaan ymmärrä suomea. Heille englanniksi käännetty teksti olisivat tervetulleita.

Maailmanlaajuisen muuttoliikkeen tutkimus hyötyisi myös huomattavasti jos tutkijoilla eri puolilla maailmaa olisi käytössään nämä ajantasaiset tutkimustulokset. Tällä hetkellä suomalaisen siirtolaisuuden historia ei useinkaan sisälly opetusohjelmiin yksinkertaisesti siitä syystä, ettei näitä uusimpia tieteellisiä julkaisuja ole saatavilla englanniksi.

Siirtolaisuusinstituutti ansaitsee kiitokset, että se on toiminut kirjasarjassa julkaistujen tutkielmien tilaajana. Nyt olisi aika saada teokset laajemman yleisön käyttöön.

Siirtolaisuusinstituutin mukaan se voisi toimittaa sarjasta 2 x 300 -sivuisen tiivistelmän, joka olisi myös kuluttajalle edullisempi. Sarjan toimitustyöhön menisi arviolta 12 kuukautta, ja päivitystyön hinnaksi tulisi noin 50 000 euroa sivukuluineen. Lisäksi käänös maksaisi noin 10 000 euroa ammattikäntäjällä. Koko kuuden kirjan sarjan kääntäminen ja päivittäminen maksaisi vähintään kaksinkertaisen summan ja vaatisi huomattavasti enemmän aikaa.

Apurahoja hankkeeseen voitaisiin hakea Alfred Kordelinin rahastolta, Suomen Kulttuurirahastolta, Tieteellisten seurain valtuuskunnalta ja Turun yliopistosäätiöltä.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti vetoaa Suomen valtioon, jotta se myöntäisi varoja Siirtolaisuusinstituutin julkaiseman kuuden suomalaisen siirtolaisuuden historiaa käsittelevän teoksen kääntämiseksi englannin kielelle. Lisäksi esitetään, että Siirtolaisuusinstituutti käynnistäisi hankkeen ja ryhtyisi hakemaan siihen rahoitusta.

14. Suomen Siirtolaisuusmuseo Peräseinäjoella

Suomen Siirtolaisuusmuseo (www.siirtolaismuseum.fi) aloitti toimintansa Seinäjoen Peräseinäjoella vuonna 2006. Siirtolaisuusmuseo toimii Terästalossa, entisessä Peräseinäjoen kunnantalossa. Siirtolaisuusinstituutti rahoitti kokonaan toimintojen käynnistämisen ja myös projektipäällikön palkkauksen 2006 - 07. Seinäjoen kaupunki on vuodesta 2008 vastannut palkkakustannuksista ja myöntänyt pienen summan näyttelytoimintaan.

Siirtolaisuusmuseo kertoo, miten suomalaiset ovat eri tahoilla maailmaa ratkaisseet siirtolaisuuden ikiaikaisen ongelman: kuinka elää vieraassa maassa ja samalla säilyttää oma identiteettinsä. Tärkeää on myös tarjota kansainvälistyvissä Suomessa täällä asuville siirtolaisryhmille paikka, jossa he voivat kertoa omasta identiteetistään ja yhteisöstään.

Suomen Siirtolaisuusmuseon Tukiyhdistys ry on perustettu vuonna 2004 ja se tukee museon toimintaa hankkimalla sille rahoitusta. Eri projekteihin on haettu rahoitusta mm. opetus- ja kulttuuriministeriöltä sekä eri säätiöiltä. Maailman Raitin kehittämiseen on tarkoitus perustaa EU-hankkeita.

Tukiyhdistys on vuokrannut Seinäjoen kaupungilta 2,7 hehtaarin alueen Kalajärven rannalta Maailman Raittia varten. Maailman Raitti on osa siirtolaisuuden historian esittelyä, jonka tarkoituksena on kertoa siirtolaisten asumisesta ja elinoloista eri puolilla maailmaa. Kalajärven rannalle siirrettävät rakennukset ovat myös nähtävyyksiä sinällään. Maailman Raitti tulee esittelemään kaikki suomalaissiirtolaisten kulkemat raitit. Raitit kootaan yhteistyössä ulkosuomalaisten, heidän järjestönsä ja instituutioidensa sekä Suomessa asuvien siirtolaisten kanssa.

Siirtolaisuusmuseo on verkostoitunut eri puolilla maailmaa sijaitsevien siirtolaisuuteen liittyvien yhteisöjen ja yksityisten tahojen kanssa. Suomen siirtolaisuusmuseo osallistuu kotimaisiin ja ulkomaisiin konferensseihin sekä matkailu- ja siirtolaistapahtumiin.

Museon lähiajan tavoitteena on itsenäisesti toimiva ja profiloituva Suomen Siirtolaisuuden kulttuurikeskus / Suomen Siirtolaisuusmuseo, jonka toiminta ja kehittäminen olisi turvattu esim. Tukiyhdistyksen suoraan opetus- ja kulttuuriministeriöltä saamalla rahoituksella. Toiminta-avustusta haettaisiin edelleen Seinäjoen kaupungilta ja projektirahoitusta mm. Siirtolaisuusinstituutilta ja eri säätiöiltä. Tarkoitus on anoa valtakunnallisen erikoismuseon statusta ja hakea valtiosuutta.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti vetoaa valtiovaltaan, että Suomen Siirtolaisuusmuseo saisi valtakunnallisen erikoismuseoluokituksen ja otettaisiin täten valtion rahoituksen piiriin. Siirtolaisuusmuseota kannustetaan selvittämään museolain edellytykset valtiosuuden piiriin pääsemiselle ja ryhtymään siitä seuraaviin toimenpiteisiin.

III NUORISOASIOITA KOSKEVAT PÄÄTÖSLAUSELMAT

15. Entisten Suomen kansalaisten ja heidän jälkeläistensä tulee saada kansalaisuus takaisin ilman aikarajoitusta

1.6.2003 voimaan tullut kansalaisuuslaki mahdollisti sen, että entiset Suomen kansalaiset ja heidän lapsensa sekä näiden alaikäiset lapset saivat Suomen kansalaisuuden ilmoitusmenettelyllä viiden vuoden ajan (1.6.2003 - 31.5.2008). Alle 18-vuotiaan lapsenlapsen oli mahdollista saada kansalaisuus vain, jos hän oli hakijan huollossa ja hänelle haettiin kansalaisuutta päähakijan kanssa samalla ilmoituksella. Tämän seurauksena monessa ulkosuomalaisperheessä saman vanhemman lapset ovat nyt eriarvoisessa asemassa kansalaisoikeuksiinsa nähden: täysi-ikäiset lapset eivät saaneet Suomen kansalaisuutta, kun taas nuoremmat sisaret saivat.

Suomen kansalaisuuslakia ollaan muuttamassa, ja uuden lain on määrä tulla voimaan vuonna 2010. Lakiesityksen mukaan entiselle Suomen kansalaisille myönnetään Suomen kansalaisuus takaisin ilmoitusmenettelyllä, ja heiltä ei enää vaadita määräaikaista asumista Suomessa. Suomen kansalaisen jälkeläiset on kuitenkin jätetty ilmoitusmenettelyn ulkopuolelle. Lakiehdotuksen taustoissa tätä on perusteltu Euroopan Neuvoston kansalaisuus sopimuksella (1997), jonka viidennessä artiklassa sitoudutaan syrjintäkieltoon: 1. Sopimusvaltion kansalaisuutta koskeviin määräyksiin ei saa sisältyä eroja tai käytäntöjä, jotka merkitsevät sukupuoleen, uskontoon, alkuperään, ihonväriin tai kansalliseen tai etniseen alkuperään perustuvaa syrjintää. 2. Kutakin sopimusvaltiota ohjaa sen kansalaisten syrjinnän kiellon periaate riippumatta siitä, ovatko nämä valtion kansalaisia syntymän perusteella, vai ovatko he saaneet valtion kansalaisuuden myöhemmin. Suomi liittyi sopimukseen vuonna 2008. Lakiehdotuksen taustoissa todetaan myös, että entisten Suomen kansalaisten jälkeläisten rajaaminen pois vähentäisi Maahanmuuttoviraston työtä, koska jälkeläisten ilmoitukset ovat usein vaatineet laajaa selvittämistä.

Ulkosuomalaisparlamentti antoi lausunnon lain valmisteluvaiheessa ja katsoi, että entisen Suomen kansalaisen jälkeläisen rajaaminen ilmoitusmenettelyn ulkopuolelle ei ole sopusoinnussa lakiesityksen hengen kanssa. Muissa lain perusteluissa annetaan arvoa ulkosuomalaisuudelle voimavarana ja pyritään edistämään ulkosuomalaisten siteitä Suomeen.

Kansalaisuusilmoituksen rajaaminen syntyperäisten entisten Suomen kansalaisten jälkeläisiin olisi rinnastettavissa Pohjoismaiden kansalaisia suosivaan käytäntöön. Syntymän perusteella entisen Suomen kansalaisen jälkeläisiä voidaan hyvin kohdella

suosittavana ryhmänä, koska syrjintäkielto ei ole ”pakottava säännös, jota on noudatettava kaikissa tapauksissa”. Syntyperäisen jälkeläisen oikeus Suomen kansalaisuuteen perustuu selvään ja kestäväan yhteyteen Suomeen tämän suomalaisen vanhemman kulttuurin, kielen ja kansallisen yhteenkuuluvuuden kautta, mikä on kansalaisuuden perustavanlaatuisen lähtökohta ja edellytys. Lakiesitys ei myöskään voi lähteä viranomaisen (Maahanmuuttoviraston) tarpeista, vaan henkilön oikeuksista. Ilmoituksen tekijällä on velvollisuus esittää sellaiset todisteet oikeudesta kansalaisuuteen, että virasto voi ne käsitellä.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että kansalaisuuslakia muutetaan siten, että myös nykyisten syntyperäisten Suomen kansalaisten lapset ja lapsenlapset ilman ikärajaa voivat saada ilmoituksesta Suomen kansalaisuuden.

16. Ulkosuomalaisnuorten kesätyöpaikat Suomessa

Ulkosuomalaisnuorten kesätyöpaikkoihin liittyviä päätöslausemia on aikaisemmin tehty kaksi: 13/2002 ja 17/2005.

EU-/ETA-maan ja Sveitsin kansalaiset voivat hakea Euroopan unionin alueella kaikkia avoimia työpaikkoja ja ilmoittautua online-työnhakijoiksi EURES-portaalissa. Suomi-Seuran kotisivuille on koottu nuorille omaan osioonsa tietoa mm. Suomessa opiskelusta. Joka kevät (tammi-maaliskuussa) sivustolle päivitetään tietoa myös Suomessa tarjolla olevista kesätyöpaikoista. Kotisivuilta löytyy myös Suomi-hakemisto, jossa on koulutusosio. Opiskeluun ja työskentelyyn liittyvistä ajankohtaisista asioista on tiedotettu Suomen Sillassa, Suomi-Seuran sähköisessä kuukausitiedotteessa (Sutinat) ja Uutisviikossa. Myös Suomi-Seuran neuvontapalvelu opastaa Suomessa opiskeluun ja työskentelyyn liittyvissä asioissa.

Vuonna 2007 Euroopan unionin jäsenmaissa ja Norjassa, Islannissa, Liechtensteinissa ja Turkissa käynnistyi korkeakouluopiskelijoille suunnattu Erasmus-harjoitteluohjelma. Opiskelijoiden on mahdollista tehdä opintoihinsa kuuluva harjoittelu toisessa Erasmus-ohjelmaan kuuluvassa maassa, ja harjoittelupaikoiksi soveltuvat yksityiset ja julkiset organisaatiot sekä yritykset.

Vuoden 2009 alussa Suomi-Seura tiedusteli yli 20 yrityksestä heidän mahdollisuuksistaan tarjota

kohdennetusti kesätyöpaikkoja ulkosuomalaisnuorille. Kaikki yritykset ohjasivat kesätöistä kiinnostuneet nuoret hakemaan töitä omien sähköisten rekrytointisivujensa kautta (osalla yrityksistä rekrytointisivut ovat sekä suomeksi, ruotsiksi että englanniksi).

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkomailla vakituisesti asuvien nuorten on vaikea löytää kesätyöpaikka Suomesta, varsinkin jos he eivät osaa suomea (ruotsia) sujuvasti ja asuvat Euroopan ulkopuolella, eikä heillä ole entuudestaan kontakteja suomalaisiin työnantajiin.

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että ulkosuomalaisparlamentin sihteeristön tulee yhdessä ulkosuomalaisjärjestöjen ja -yhteisöjen kanssa kehittää toimintaa, joka auttaa ulkosuomalaisnuoria löytämään kesätöitä Suomesta. Suomalaisen työnantajien, organisaatioiden ja valtion toimistojen asenteita pitää muuttaa ystävällisemmäksi ja joustavammaksi ulkosuomalaisnuoria kohtaan.

17. Suomalaisia harjoittelijoita ulkosuomalaisiin järjestöihin

Suomessa korkeakouluissa ja yliopistoissa opiskelevien opintoihin liittyy pakollinen tai vapaavalintainen harjoittelu, jonka voi suorittaa myös ulkomailla. Opiskelija voi hakea ulkomaille harjoitteluun joko hakemalla harjoitteluvaihto-ohjelmien kautta avoimeksi ilmoitettuja paikkoja (Sokrates/Erasmus, Nordplus, Leonardo da Vinci ja kahdenvälinen vaihto) tai hankkimalla paikan itse. Harjoitteluohjelmissa on yleensä apurahat harjoitteluun lähteille. Samoin yliopistoilla ja korkeakouluilla on omia apurahoja, joilla he tukevat opiskelijoiden harjoittelua. Opiskelija voi myös hakea opintotukea ulkomaanharjoittelujaksoon, jos se voidaan lukea hyväksi Suomessa suoritettavaan tutkintoon. Opiskelija joutuu hyväksyttämään itse hankkimansa harjoittelupaikan omalla laitoksellaan, jotta se kelpaa harjoitteluksi. Työtehtävien laatu sekä yhteensopivuus opintojen kanssa sekä työsuhteen kesto vaikuttavat päätökseen.

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO hallinnoi ohjelmaa, jossa Suomessa korkeakouluissa ja yliopistossa opiskelevat sekä vastavalmistuneet (harjoittelun alkaessa tutkinnon suorittamisesta on saanut kuluja enintään yksi vuosi) voivat hakea harjoittelemaan suomalaisorganisaatioihin ulkomailla: Suomen edustustot, tiede- ja kulttuuri-instituutit, vientikeskukset ja kauppakamarit, suomen kielen ja kulttuurin opetuspisteet (yliopistot), Suomi-kodit ja ulkosuomalaiset lehdet. Suomi-kotien ja ulkosuomalaislehtien tarjoamia harjoittelupaikkoja otetaan ko. ohjelmaan mukaan lähinnä EU:n ulkopuolelta (EU- ja ETA-maissa ulkosuomalaisnuorten toivotaan tarjoavan harjoittelupaikkoja Erasmus-harjoittelun kautta).

CIMO järjestää harjoittelupaikkojen haut kaksi kertaa vuodessa. Hakuajana jokaisesta tarjolla olevasta harjoittelupaikasta on harjoittelupaikkakuvaus CIMO:n

kotisivuilla (www.cimo.fi). Hakuajan jälkeen CIMO:ssa käydään kaikki hakemukset läpi ja tehdään harjoittelijoiden esivalinta. Esivalinnan läpäisseiden hakemukset lähetetään työnantajalle tai hänen nimeämälleen yhdyshenkilölle, joka tekee lopullisen valinnan. Jos työnantaja haluaa, harjoittelijavalinta voidaan tehdä kokonaan myös CIMO:ssa.

Harjoittelujakson pituus voi olla 3-6 kuukautta. CIMO maksaa harjoittelijalle kuukausittaisen apurahan. Harjoittelija maksaa itse matkansa, asuntonsa ja elämisen. Harjoittelupaikka veloitetaan auttamaan harjoittelijoita asunnon hankinnassa.

EU- ja ETA-maiden ulkopuolella toimivien ulkosuomalaisnuorten kannattaa selvittää, olisiko niillä mahdollisuus yksin tai yhdessä jonkin toisen alueella toimivan ulkosuomalaisen tahon kanssa työllistää tällainen harjoittelija. Varsinkin ulkosuomalaislehtien toivotaan tarjoavan lisää harjoittelupaikkoja. Olennaista on, että harjoittelija työllistyy kokopäiväisesti ja hänelle löytyy opintoihin liittyviä mielekkäitä työtehtäviä. On muistettava, että opiskelija ei ole työntekijä vaan harjoittelija, jolloin hänet on perehdytettävä hyvin tehtäviinsä ja hänelle on annettava ohjausta koko harjoittelun ajan. Lisätietoja harjoitteluohjelmasta, harjoittelupaikkavaatimuksista ja siitä, kuinka harjoittelupaikkatarjous tehdään saa CIMOsta Marketta Rytköselältä, puh +358-20-7868545 tai e-mail marketta.rytkonen@cimo.fi

Vuonna 2007 Euroopan unionin jäsenmaissa ja Norjassa, Islannissa, Liechtensteinissa ja Turkissa käynnistyi korkeakouluopiskelijoille suunnattu Erasmus-harjoitteluohjelma. Opiskelijoiden on mahdollista tehdä opintoihinsa kuuluva harjoittelu toisessa Erasmus-ohjelmaan kuuluvassa maassa ja harjoittelupaikoiksi soveltuvat yksityiset ja julkiset organisaatiot sekä yritykset. Harjoittelun perusehdot ovat: 1. Harjoittelujakson on oltava hyväksyttävissä opiskelijan tutkintoon, joko pakollisena tai vapaaehtoisena harjoitteluna. 2. Ulkomailla vietettävän harjoittelun minimikesto on kolme kuukautta, mutta halutessaan Euroopassa voi viettää jopa 12 kuukautta. Mahdollisen apurahan suuruuteen vaikuttavat mm. harjoittelujakson kesto sekä työnantajan mahdollisesti maksama palkka. Harjoittelussa työskennellään aina omalla alalla ja omaa koulutusta vastaavissa tehtävissä. Työnantajan tulee myös määrittellä harjoittelijalta toivomansa opiskeluala. Harjoittelupaikan tarjoajat voivat olla joko suoraan yhteydessä joihinkin valitsemiinsa korkeakouluihin (korkeakoulun/ yliopiston rekrytointipalvelu tai kansainväliset palvelut) tai he voivat myös laatia yleisen ilmoituksen harjoittelupaikasta ja toimittaa sen CIMO:on, josta se välitetään kaikkien korkeakoulujen tiedoksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sivuilta löytyvät listat sekä ammattikorkeakoulujen että yliopistojen kotisivuista osoitteessa www.minedu.fi (koulutus-> ammattikorkeakoulutus tai yliopistokoulutus). CIMO:ssa Erasmus-harjoittelusta saa lisätietoja Anni Kallioltta, puh +358-207-868 574 tai e-mail anni.kallio@cimo.fi

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisyhteisöjä kehoitetaan ottamaan yhteyttä Suomi-Seuraan.

18. Ulkomailla asuvan varusmiehen lomamatkat

Ulkomailla pysyvästi asuva ja sieltä palvelukseen saapuva varusmies saa ulkomailla sijaitsevalle asuin- tai kotipaikkakunnalle palvelusajan pituudesta riippuen yhdestä neljään maksutonta lomamatkaa seuraavasti:

- 180 päivää palveleva Euroopassa asuva kaksi matkaa ja Euroopan ulkopuolella asuva yhden matkan
- 270 päivää palveleva Euroopassa asuva kolme matkaa ja Euroopan ulkopuolella asuva yhden matkan
- 362 päivää palveleva Pohjoismaissa asuva neljä matkaa, muualla Euroopassa asuva kolme matkaa ja Euroopan ulkopuolella asuva kaksi matkaa.

Muualla Euroopassa ja Euroopan ulkopuolella asuvalle 362 päivää palvelevalle varusmiehelle myönnetään maksuttomia lomamatkoja vähemmän kuin Pohjoismaissa asuvalle varusmiehelle.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti kehottaa puolustusministeriötä korottamaan 362 päivää palvelevan, Euroopassa asuvan varusmiehen maksuttomien lomamatkojen määrän neljään.

19. Opintotuki ulkosuomalaisille

Opintotukijärjestelmät perustuvat kansalliseen lainsäädäntöön, ja tuen myöntämisperusteissa on maiden välillä eroja. Opintojen tukijärjestelmän peruseriaate on se, että kukin valtio vastaa itse omista opiskelijoistaan, riippumatta siitä missä maassa he opiskelevat.

Suomen kansalaiselle, joka harjoittaa Suomessa oppivelvollisuuden jälkeisiä, päätoimisia opintoja, jotka kestävät yhtäjaksoisesti vähintään kaksi kuukautta, myönnetään opintotukea, jos opintotuen saannin edellytykset täyttyvät. Ulkomailla asuva Suomen kansalainen, joka tulee Suomeen opiskelun takia, voi päästä opintotuen piiriin, vaikka hän ei koskaan aikaisemmin olisi asunut Suomessa. Tätä oikeutta ei pääsääntöisesti ole ulkomaalaisella, vaan opintotukea saadakseen hänen on asuttava Suomessa vakinaisesti, ja maassa oleskelun peruste on oltava muu kuin opiskelu (esim. työ, perhesiteet tai paluumuutto).

Opintotukilain (65/1994) mukaan myös kokonaan ulkomailla suoritettavaan tutkintoon voidaan myöntää Suomen opintotukea, jos henkilö on Suomen kansalainen tai EU- tai ETA-maan tai Sveitsin kansalainen ja hänen perheenjäsen (perheenjäsenen ei tarvitse olla EU- tai ETA-valtion kansalainen) tai henkilö, jolla on ulkomaalaislain 10 luvussa säädetty oikeus pysyvään

oleskeluun Suomessa. Edellytyksenä on, että hän oleskelee ulkomailla tilapäisesti ja hänellä on ollut kotikunta Suomessa vähintään kaksi vuotta opintojen alkamista edeltäneiden viiden vuoden aikana. Jos ulkomaille muuton syy on opiskelu, katsotaan vakiintuneen käytännön mukaan oleskelun ulkomailla olevan tilapäistä. EU-työntekijän perheenjäsen voi saada tukea opintoihin samoin edellytyksin kuin Suomen kansalainen niin kauan kuin tämän huoltaja säilyttää työntekijän aseman Suomessa. Opintotukea voi saada lukion oppimäärän suorittamiseen, ammatilliseen peruskoulutukseen, korkeakoulututkinnon suorittamiseen ja lisäopintoihin, jotka tähtäävät ammatilliseen tai virkakelpoisuuteen. Tukea voi saada myös erikseen määriteltyihin muihin opintoihin kuten kansanopistossa opiskeluun. Ulkomailla harjoitettaviin opintoihin voi saada opintotukea, jos opinnot vastaavat Suomessa tuettavia opintoja.

Opintotukea maksetaan vain sitä tarvitsevalle, ja sitä koskevat tulorajat. Myös ulkomailta saadut apurahat ja tulot otetaan huomioon opintotukea maksettaessa, jos vastaavanlainen tulo Suomessa saatuna olisi veronalainen. Suomen opintotukea ei voida myöntää henkilölle, joka saa vieraan valtion opintotukea. Lisätietoa opintotuesta: www.kela.fi.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti päätti olla ottamatta kantaa aloitteeseen.

20. VR:n ja Matkahuollon opiskelija-alennuskäytännön palauttaminen niille ulkosuomalaisille, joille Kela ei myönnä opintotukea

Vuonna 2008 VR ja Matkahuolto poistivat matkalippujen opiskelija-alennuksen ulkomailla opiskelevilta suomalaisilta. Perusteluna oli, ettei EU:n sääntöjen mukaan ulkomailla opiskelevalle nuorelle voida myöntää etuja kansalaisuuden perusteella (saksalainen opiskelija oli valittanut VR:n alennuskäytännön johtavan syrjintään kansalaisuuden perusteella ja olevan EU:n perustamissopimuksen vastainen, ja VR:n ja liikenne- ja viestintäministeriön juristit totesivat valituksen aiheelliseksi).

Vuonna 2009 ulkomailla opiskelevien suomalaisten opiskelija-alennus palautettiin osittain: VR:n ja Matkahuollon matkalippujen opiskelija-alennus myönnetään nykyisin niille ulkomailla opiskeleville suomalaisille, jotka saavat suomalaista opintotukea ulkomailta suoritettaviin opintoihin. Suurin osa ulkosuomalaisista opiskelijoista jää alennuksen ulkopuolelle, koska Suomen opintotuen myöntäminen ulkomaille on sidottu pysyvään asumiseen Suomessa ennen opintojen aloittamista ulkomailla.

Ehdotamme seuraavia ratkaisumalleja:

1. VR ja Matkahuolto myöntävät opiskelija-alennuksen opiskelijalle, joka on ulkosuomalaisjärjestön (esim. Suomi-Seuran) jäsen.

2. VR ja Matkahuolto myöntävät opiskelija-alennuksen opiskelijalle kansalaisuudesta riippumatta (kansainvälisen opiskelijakortin tai vastaavan todistuksen perusteella)

3. VR ja Matkahuolto myöntävät alennuksen iän perusteella (esim. alle 25-vuotiaille nuorille). Tämä malli on käytössä mm. Ranskassa ja se tukee sekä julkista liikennettä että turismia yleisesti.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti kehottaa liikenne- ja viestintäministeriötä lopettamaan ulkomailla opiskelevien eriarvoisen aseman Suomen juna- ja bussiliikenteessä.

21. Nuorisolle suunnattu ohjelma ulkosuomalaisparlamentin aikana

Ulkosuomalaisparlamentin tavoite on saada nuorisoa mukaan toimintaan. Ulkomailla ikänsä asuneilla nuorilla ei aina ole mahdollisuutta oppia suomea tai saavuttaa sellaista suomen kielen tasoa, jolla he pystyvät täysivaltaisesti osallistumaan ulkosuomalaisparlamentin työskentelyyn ilman tulkkausta.

Ulkosuomalaisparlamentin yhteydessä on tullut tavaksi järjestää ulkosuomalaisille tärkeisiin teemoihin liittyvää oheisohjelmaa, jota ulkosuomalaisparlamenttiin osallistuvat tahot ovat usein myös itse ideoineet ja toteuttaneet. Vuonna 2002 istunnon yhteydessä Saksalais-suomalainen Seura (DFG), Saksan suomalaisen kirkollisen työn keskus (SKTK) ja Espoon Olarin seurakunta järjestivät yhteisprojektina ulkosuomalaisnuorten seminaarin teemalla ”Sauna, järvi ja tunturi - mitä Suomi sinulle merkitsee?”. Vuonna 2005 Suomi-Seura järjesti CIMO:n kanssa kaikille istuntoon osallistuneille suunnatun tilaisuuden, jossa esiteltiin opiskelu- ja harjoittelumahdollisuuksia Suomessa. Lisäksi järjestettiin vapaamuotoisempaa ohjelmaa erityisesti USP:n istuntoon osallistuneille nuorille. Vuonna 2007 Suomi-Seura järjesti istunnon yhteydessä ulkosuomalaisnuorten työnhakuun liittyvän tilaisuuden yhdessä Kluuvin työvoimatoimiston EURES-neuvonnan

kanssa. Tilaisuuteen osallistui kymmenen henkilöä, joista yksi ei ymmärtänyt suomea (työvoimatoimiston edustaja oli valmis antamaan hänelle henkilökohdallisen englanninkielisen konsultaation tilaisuuden jälkeen). Myös muut istunnon yhteydessä järjestetyt seminaarit ovat olleet avoinna kaikille istuntoon osallistuneille henkilöille.

Vuoden 2010 istunnon yhteydessä järjestetään kolme seminaaria: ”Suojele suomea - Äidinkielen seminaari” käsittelee äidinkielen merkitystä ja ulkomailla asuvan suomalaisen lapsen äidinkielen kehitystä ja sen tukemista, monikielisyyttä sekä lapsen suomalaisen kulttuuri-identiteetin vahvistamista. Seminaarin on järjestänyt Ulkosuomalaisten lasten kotiperuskoulu yhteistyössä Suomi-Seuran, Suomi-koulujen tuki ry:n ja Äidinkielen opettajain liiton kanssa. Evankelis-luterilainen kirkko järjestää ”Parisuhteen palikat” -seminaarin parisuhteesta monikulttuurisuuden ja ulkosuomalaisuuden näkökulmasta. Suomalaiset seniorit maailmalla -työryhmä järjestää senioriseminaarin USP:n alueiden seniorivastaaville tai seniorien parissa toimiville sekä kaikille asiasta kiinnostuneille.

USP:n istunnon yleiskeskustelut tulkataan englanniksi ja ruotsiksi. Istunnon aikana on käytettävissä neljä tulkkiä, joista toinen pari tulkkaa suomesta Englantiin ja englannista suomeen ja toinen pari suomesta Ruotsiin ja ruotsista suomeen. Nämä tulkit ovat käytössä myös valiokuntatyöskentelyn aikana. Koska kaikkiin valiokuntiin ei ole mahdollista järjestää tulkkausta, tulkit jaetaan niihin valiokuntiin, joissa on eniten tulkkausta tarvitsevia edustajia. Vuonna 2010 USP:n istunnossa kustannukset yhden tulkin osalta ovat 670 euroa/päivä. Kustannussyistä Suomi-Seura ry:n ei ole mahdollisuutta lisätä tulkkauspalveluja.

Suomi-Seuralta voi kaksi kertaa vuodessa hakea erityisapurahaa ulkosuomalaisille nuoriso- ja opiskelijajärjestöille sekä ulkosuomalaisjärjestöjen nuoriso-hankkeisiin. Tätä apurahaa voi hakea myös ulkosuomalaisparlamentin toimintaan liittyviin tapahtumiin, jotka on suunnattu nuorisolle esim. varsinaisten istuntojen ja aluekokousten yhteydessä.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti kehottaa ulkosuomalaisyhteisöjä aktiivisuuteen nuorille suunnatun ohjelman järjestämisessä.

IV OPINTO- JA KOULUTUSASIOITA KOSKEVAT PÄÄTÖSLAUSELMAT

22. Alle kolmevuotiaiden toiminta Suomi-kouluissa valtionavustuksen piiriin

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee Suomi-koulujen 3-18-vuotiaita oppilaita, mikäli ryhmässä on vähintään kuusi lasta. Suomi-koulujen tukirahoituksen tulisi koskea myös alle kolmevuotiaita, sillä lapsen ensimmäiset ikävuodet ovat kielen kehityksen kannalta ratkaisevia. Suomi-koulun tarjoama apu alle kolmevuotiaiden lasten perheille niin suomen kielen ylläpitämisessä kuin lapsen identiteetin kehityksen kannalta on merkittävä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää tukea Opetushallitukselle, joka välittää tuen edelleen Suomi-Seura ry:lle, joka jakaa tuen Suomi-kouluille Opetushallituksen linjausten mukaisesti. Kokonaismääräraha on kuitenkin pysynyt jo vuosia samana, vaikka Suomi-koulujen määrä on lisääntynyt ja inflaatio on syönyt osan määrärahasta. Suomi-koulujen toimintaan varattu valtion budjetin määräraha ei riitä alle kolmevuotiaiden tukemiseen, vaikka tehtäisiinkin päätös myös alle kolmevuotiaiden ulottamisesta tuen piiriin. Mikäli tuki ulotetaan alle kolmevuotiaisiin, tulee myös tuen määrää nostaa vastaavasti.

Vuoden 2007 ulkosuomalaisparlamentin istunnon jälkeen puhemiehistö ja sihteeristö ovat olleet asiasta yhteydessä opetus- ja kulttuuriministeriöön, Opetushallitukseen sekä sosiaali- ja terveysministeriöön. Asia on ymmärretty tärkeäksi, varsinkin kun Suomi tarvitsee tulevaisuudessa Suomeen työntekijöitä myös ulkomailta. Tässä ulkosuomalaiset ja heidän jälkeläisensä ovat tärkeänä tukipilarina.

Tilanne on kuitenkin tällä hetkellä epäselvä, sillä alle kolmevuotiaiden asiat kuuluvat periaatteessa sosiaali- ja terveysministeriölle, mutta ministeriön määrärahat kulkevat kuntien kautta, eli budjetissa ei ole paikkaa tämällytyypisille avustuksille. Suomessa on menossa valtiosuusmuutos, jonka myötä kaikki koulutusasiat, myös alle kolmevuotiaiden osalta, pyritään saamaan opetusviranomaisten hoidettavaksi. Mikäli tämä toteutuu, tulisi Suomi-koulujenkin alle kolmevuotiaiden asia luontevasti osaksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti pyytää opetus- ja kulttuuriministeriötä sekä sosiaali- ja terveysministeriötä selvittämään, kumman ministeriön hallinnonalaan alle kolmevuotiaiden suomikoululaisien tukeminen kuuluu sekä vastaavaa ministeriötä ulottamaan tuen alle kolmevuotiaiden lasten

suomen- tai ruotsinkieliseen opetukseen ja korottamaan Suomi-koulujen tukea vastaavasti.

23. Yli 18-vuotiaiden oppilaiden tukeminen Suomi-kouluissa

Suomi-koulut toimivat ympäri maailmaa pienillä budjeteilla ja suureksi osaksi vapaaehtoisvoimin. Koulujen toimintaa rahoitetaan valtionavustuksen, lukukausimaksujen ja erilaisten tempausten tuotolla.

Monissa Suomi-kouluissa opiskelee myös yli 18-vuotiaita oppilaita, jotka eivät kuulu valtionavustuksen piiriin. Yli 18-vuotiaat opiskelijat voidaan karkeasti jakaa kahteen ryhmään. Ensinnäkin heihin kuuluvat aikuisopiskelijat, joilla ei välttämättä ole sukulaissuuhdetta Suomeen, mutta jotka ovat kiinnostuneita suomen kielen opiskelusta eri syistä. Esimerkiksi suomalaisten ulkomaalaiset puoliset kuuluvat tähän ryhmään. Toisen ryhmän muodostavat yli 18-vuotiaat nuoret, joilla usein on suomalainen vanhempi tai molemmat vanhemmat. Monet näistä nuorista opiskelevat suomea tarkoituksenaan muuttaa Suomeen opintojen tai työn vuoksi. He haluavat oppia suomea pärjätäkseen suomenkielisessä ympäristössä.

Suomi-koulut, joilla on edellä mainittuja aikuisopiskelijoita, joutuvat tällä hetkellä laskuttamaan täyden aikuisten lukukausimaksun molemmilta ryhmiltä, vaikka maksu on usein liian suuri nuorille, pienituloisille opiskelijoille. Monelta jääkin suomen opiskelu kesken rahanpuutteen vuoksi.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että työ- ja elinkeinoministeriö perustaa Suomi-kouluja varten stipendirahaston, josta koulut voisivat vuosittain hakea stipendiä sellaisille avustusta tarvitseville opiskelu- ja työikäisille nuorille, jotka suunnittelevat muuttoa Suomeen opiskelun tai työn vuoksi. Sihteeristöä pyydetään selvittämään mahdollisia muita tahoja, jotka voisivat perustaa vastaavanlaisen stipendirahaston (esim. yliopistot, yhtiöt ja julkisen sektorin edustajat).

24. Suomi-koulujen valtionavustuksen ryhmäkokojen laskentaperusteiden uudistaminen ja avustuksen tuntuva korottaminen

Suomi-koulujen määrä on lisääntynyt huomasti viimeisten 20 vuoden aikana. Niitä on noin 150 eri puolilla maailmaa, ja niissä opiskelee noin 4 000 oppilasta. Suomi-kouluja toimii ainakin 30 maassa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt Suomi-kouluille valtionavustusta Opetushallituksen kautta. Vuoden 2009 alusta alkaen tuen on jakanut Suomi-Seura ry. Vuonna 2009 valtionavustusta jaettiin Suomi-koulujen toimintakuluihin (palkat, vuokrat ja oppimateriaalikulut) yhteensä 385 190 euroa. Tuen piirissä oli 135 Suomi-koulua ja 3 811 oppilasta. Valtionavustus oppilasta kohti on ollut keskimäärin 100 euroa vuodessa. Tukeen ei ole tullut korotuksia vuoden 1999 jälkeen. (Vertailun vuoksi: Ruotsin valtion tuki Ruotsi-kouluille vuonna 2009 oli 280 euroa/oppilas/lukuvuosi.)

Suomen hallituksen ulkosuomalaispoliittinen ohjelma vuosille 2006–2011 (Työhallinnon julkaisu 369, kohta 3.1.1.) toteaa, että opetusministeriön teettämän Suomi-koulu

-selvityksen (Aapiskukkoa ja Aku Ankkaa, Suomi-koulujen toimintaedellytysten kartoitus. Opetusministeriön julkaisu 2006:20) tuottama tieto hyödynnetään, ja Suomi-koulujen toimintaa ja rahoitusta kehitetään. Näin ei kuitenkaan tähän mennessä ole tapahtunut.

Suomi-koulujen valtionavustuksiin ei ole saatu korotusta vuosiin, ja täten esimerkiksi opettajien palkan valtionavustuksen perustetta ole nostettu yli kahteenkymmeneen vuoteen. Tällä hetkellä valtionavustusta opettajien palkkoihin myönnetään enintään 2/3 palkasta, kuitenkin niin, että palkka voi olla korkeintaan 17 – 22 euroa/oppitunti. Koulujen ja oppilaiden lukumäärän kasvun johdosta tätäkään kriteeriä ei ole aina pystytty täyttämään.

Tällä hetkellä Suomi-koulut saavat valtionavustusta opetusryhmille, joissa on vähintään kuusi 3 - 18-vuotiaista oppilasta. Opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romaninkielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perus-opetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavun perusteista (1777/2009) vahvisti, että Suomessa annettavan vieraskielisen äidinkielenopetuksen ryhmäkoon on oltava vain neljä oppilasta (Opetusministeriön asetus 1777/2009 2 § 1.mom.). Saman asetuksen 3 §:n 2 mom. mukaan vieraskielisten oppilaiden äidinkielen opetukseen valtionavustusta suoritetaan kahdesta opetustunnista viikossa jokaista neljän oppilaan laskennallista ryhmää kohti. Näihin kuuluvat myös ulkomailta muuttaneet suomalaisoppilaat. Saamenkielisten ja romaninkielisten lasten laskennallinen ryhmäkoko voi olla jopa vain kaksi oppilasta. Koska Suomi-koulut ylläpitävät suomalaisten oppilaiden suomen kielen taitoa ulkomailla, tuntuisi luonnolliselta, että samoja ryhmäkokomääräyksiä sovellettaisiin myös Suomi-kouluihin. Tällä hetkellä suomalaisen lapsen vieraan kielen

taitoa Suomessa tuetaan enemmän kuin suomalaisen lapsen äidinkielen taitoa ulkomailla.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että Suomi-koulujen saamaa valtionavustusta korotetaan siten, että se vastaa vieraskielisten sekä saamen- ja romaninkielisten oppilaiden äidinkielen opetuksen Suomessa saamaa tukea. Lisäksi ryhmäkoko olisi laskettava neljään oppilaaseen, jolloin se vastaa Suomessa voimassa olevaa käytäntöä.

25. Tutkimus Suomi-koulu-työn merkityksestä

Suomi-kouluista tehtyjä tutkimuksia on varsin vähän; muutama pro gradu -tutkielma sekä Maila Eichhornin laatima, opetusministeriön tilaama selvitys Suomi-koulujen toimintaedellytyksistä vuodelta 2006 (Aapiskukkoa ja Aku Ankkaa, Suomi-koulujen toimintaedellytysten kartoitus. Opetusministeriön julkaisu 2006:20). Varsinaista tutkimusta Suomi-koulu-työn vaikutuksista ei ole tehty lainkaan.

Suomi-koulujen oppilasrakenne on vuosikymmenien aikana muuttunut. Suomi-koulutoiminnan alkuvaiheessa lähes kaikki oppilaat tulivat perheistä, joissa toinen vanhemmista oli suomalainen ja toinen muunmaalainen. Näiden ulkosuomalaislasten ensimmäinen kieli oli lähes poikkeuksetta asuinmaan kieli, ja he opiskelivat suomea toisena kielenä. Viime vuosikymmeninä suomalaisten liikkuvuus on lisääntynyt globalisaation ja suomalaisten yritysten kansainvälistymisen takia, ja yhä useampi suomalainen muuttaa väliaikaisesti ulkomaille. Tämä on muuttanut tilannetta monissa Suomi-kouluissa siten, että niihin on alkanut tulla yhä enemmän lapsia ja nuoria, joiden vanhemmat ovat suomalaisia ja joiden ensimmäinen kieli on suomi tai ruotsi (usein ruotsinkieliset suomalaiset osallistuvat Ruotsi-koulujen opetukseen).

Vaikka Suomen valtio tukeekin Suomi-koulujen työtä, vaatii se kuitenkin paljon vapaaehtoistyötä. Olisi tärkeää selvittää, millaisia vaikutuksia tällä työllä on. Miten Suomi-koulun opetukseen osallistuminen on vaikuttanut nuorten aikuisten kielitaitoon ja identiteettiin? Onko Suomi-koulusta ollut etua vain henkilökohtaisesti, vai onko suomen kielen taito vaikuttanut esimerkiksi uravalintaan, tai onko kielitaidolla ollut myös laajempaa merkitystä?

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että puhemiehistö ja sihteeristö etsivät tahoja, jotka ovat kiinnostuneita Suomi-kouluihin liittyvän tutkimuksen tekemisestä. Tulisi tutkia, miten Suomi-koulun opetukseen osallistuminen on vaikuttanut

ulkosuomalaisnuorten identiteettiin ja suomen kielen taitoon, onko Suomi-koulu motivoinut nuorta hakeutumaan opiskelemaan tai töihin Suomeen, ja mitä muita mahdollisia vaikutuksia Suomi-koulun opetuksella on ollut.

26. Suomi-koulujen maakohtaiset koulutukset

Jokavuotisten Helsingissä järjestettävien Suomi-koulujen opettajien koulutuspäivien lisäksi osalle Suomi-koulujen opettajista on silloin tällöin järjestetty maakohtaisia koulutusviikonloppuja asuinmaassaan. Vuosittain maakohtaisia koulutuspäiviä on viime aikoina järjestetty Isossa-Britanniassa, Saksassa ja Sveitsissä. Koulutuksen järjestäjä – koulujen yhdyshenkilö, koulujen yhteinen pedagoginen neuvosto tai kouluja edustava kattojärjestö – on saanut avustusta aiemmin Opetushallitukselta, nyt Suomi-Seuralta hakemuksen perusteella.

Maakohtaisten koulutusten etuna on, että niissä voidaan keskittyä ja syventyä saman maan kaikkien Suomi-koulujen kehittämistyöhön. Koulutusten yhteydessä on esim. tehty valmistavaa työtä yhteisen opetus suunnitelman tai yhtenäisen arviointilomakkeen laatimiseksi. Maakohtaiset erityispiirteet opetuksen kehittämiseksi voidaan ottaa huomioon vain, jos saman maan kaikkien koulujen opettajat ovat paikalla yhtä aikaa. Lisäksi on tärkeää, että koulut voivat toimia yhteistyössä ja yhtenäistää opetustaan ja toimintaansa.

Maakohtaisiin koulutuksiin jaetaan avustuksia samasta avustussummasta, mistä maksetaan koulujen toimintamenoihin tarkoitetut avustukset. Periaatteessa kaikilla koulutuksen järjestäjillä on mahdollisuus saada avustusta, mikäli hanke täyttää kriteerit. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että koulutukset ja koulujen toimintamenot kilpailevat samasta rahasta. Kuten monessa yhteydessä on todettu, ei tämä määräraha nykyisellään riitä edes kattamaan riittävää osaa koulujen kasvaneista toimintakustannuksista. Sen lisäksi, että koko määrärahaa tulisi korottaa, tulisi siitä myös osa ”korvamerkitä” maakohtaisia koulutuksia varten.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että Suomi-koulujen opettajien maakohtaisiin koulutuksiin tulisi saada vuosittain määräraha, jonka avulla voidaan taata säännöllinen maakohtainen opettajien koulutus.

27. Erityis- ja tukiopetuksen sekä hyvien opiskeluolosuhteiden turvaaminen Eurooppa-kouluissa

Eurooppa-koulut ovat EU:n jäsenvaltioiden yhteisesti hallinnoimia kouluja, joita on kaikkiaan 13 eri puolilla Eurooppaa. Niiden toiminta perustuu Eurooppa-koulujen

perussääntöön, jonka allekirjoittajamaiden viranomaiset ovat ratifioineet. Koulut saavat rahoituksensa Euroopan unionin komissiolta sekä jäsenmailta. Suomalaisia oppilaita on yhteensä noin 640, heistä suurin osa käy koulua Suomen kielen osastoissa Brysselissä (noin 360) ja Luxemburgissa (noin 170).

Suomen hallituksen ulkosuomalaispoliittisen ohjelman (2006 – 2011) mukaan hallitus haluaa edistää Eurooppa-kouluihin hakeutumista mm. osallistumalla Eurooppa-koulujen toiminnan kehittämiseen.

Suomessa koulua käyvillä lapsilla ja nuorilla on subjektiivinen oikeus erityis- ja tukiopetukseen. Eurooppa-kouluja käyvät lapset ja nuoret ovat tässä asiassa eriarvoisessa asemassa. Eurooppa-kouluilla ei ole samaa velvoitetta, vaan ne soveltavat Eurooppa-koulujen johtokunnan vuonna 2005 hyväksymää asiakirjaa erityisoppilaiden integroimisesta kouluun. Tätä tarkoitusta varten koulu voi antaa oppimistukea (learning support, LS). Kun lapsella on jokin diagnosoitu oppimisen erityisvaikeus (special educational needs, SEN), tekee koulu määräaikaisen sopimuksen oppilaan vanhempien kanssa. Siinä määritellään tarvittava tuki ja vastuut kustannuksista. Sopimus voidaan uusua, mutta myös lopettaa, jolloin vanhempia kehoitetaan etsimään jokin muu lapselle paremmin soveltuva koulu.

Lasten ja nuorten oppimisvaikeudet voivat ilmetä kielellisinä vaikeuksina sekä tarkkaavaisuuteen ja keskittymiseen liittyvinä häiriöinä. Esimerkiksi pelkätään lukemis- ja kirjoittamisvaikeuksia arvellaan määritelmästä riippuen esiintyvän 3 - 10 %:lla kouluikäisistä. On oleellisen tärkeää tunnistaa oppimisvaikeudet ja aloittaa tukitoimet mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta niiden kielteisiä vaikutuksia oppilaan kehitykseen voidaan ehkäistä.

Erityisopetusta tarvitaan sekä ala- että yläasteella. Koulut keskittyvät teoriapainotteiseen eurooppalaiseen ylioppilastutkintoon (European Baccalaureate, EB) eivätkä tarjoa muunlaista päästötodistusta kuin EB-tutkinto. Brysselin Eurooppa-koulujen oppilasmäärät ovat kasvaneet viime vuosina, ja osa kouluista on tiloiltaan täysin ylikuormitettuja. Sisään pääsyä kouluihin joudutaan rajoittamaan, ja opiskeluolosuhteet ovat huonontuneet. Tämä kaikki osaltaan lisää erityisopetuksen tarvetta ja heikentää erityisvaikeuksissa olevien lasten asemaa.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että puhemiehistö ryhtyy toimenpiteisiin Eurooppa-koulujen suomalaisten opiskelijoiden opiskeluolosuhteiden parantamiseksi ja oppimisvaikeuksien hoidon tehostamiseksi sekä tähän tarvittavien virkojen saamiseksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon alan budjettiin. Samalla tulisi taata suomen kielen osastojen keskittäminen suomen ja ruotsin kieltä ja kulttuurisiteitä vahvistaviin elinkelpoisiin yksiköihin. Tulisi myös selvittää, olisiko Eurooppa-koulujen mahdollista tarjota lisäksi muunlainen, esim.

peruskoulun päästötodistusta vastaava tutkinto niille oppilaille, jotka eivät suorita EB-tutkintoa.

28. Ulkomailla asuvien suomalaisten oppilaiden perusopetukseen liittyvä opetus- ja rahoituslainsäädäntö

Kansanvalistusseura järjestää ulkosuomalaislapsille kotiperuskouluopetusta. Kotiperuskoulun ulkomailla asuvat oppilaat voivat suorittaa koko perusopetuksen oppimäärän. Suurin osa koko oppimäärän suorittavista oppilaista asuu ulkomailla sellaisilla alueilla, joilla koulunkäyntimahdollisuudet ovat rajalliset. Toinen ryhmä, joka opiskelee koko perusopetuksen oppimäärää kotiperuskoulussa, ovat oppilaat, jotka käyvät ulkomailla paikallista tai kansainvälistä koulua, mutta suorittavat kotiperuskoulussa aineita, joita ulkomailla ei voi opiskella; äidinkieltä ja kirjallisuutta, ruotsin kieltä, Suomen historiaa tai yhteiskuntaoppia, uskontoa, kotitaloutta ja käsityötä jne. Useat kotiperuskoulun oppilaista ovat tulevia paluoppilaita, joille suomalaisen peruskoulun oppimäärien mukana pysyminen on kotimaahan paluun ja suomalaiseen kouluun sopeutumisen kannalta äärimmäisen tärkeää.

Kansanvalistusseura on saanut ulkosuomalaisten lasten kotiperuskoulutoiminnan järjestämiseen harkinnanvaraista valtionapua vuodesta 1975 lähtien, ensin opetusministeriöltä ja vuodesta 2006 alkaen Opetushallituksesta. Harkinnanvaraisuus perustui toimintaa käynnistettäessä siihen, että uusi toiminta käynnistettiin projektina. Reilun 30 vuoden aikana toiminta on vakinaistunut ja laajentunut. Kotiperuskoulu vastaa valtakunnalliseen, erityiseen koulutustarpeeseen. Tällä hetkellä toiminnan rahoitus ei ole sidoksissa toiminnan volyyymiin. Kotiperuskoulusta ei säädetä opetus- tai rahoituslainsäädännössä, eikä se ole osa virallista koulutusjärjestelmää.

Perusopetuslain 25 §:n mukaan Suomessa vakinaisesti asuvat lapset ovat oppivelvollisia. Kotiperuskoulun oppilaat eivät ole Suomessa vakituisesti asuvia, eivätkä siten ole ko. lain mukaan oppivelvollisia. Muiden kuin oppivelvollisten opetus voidaan Perusopetuslain 46 §:n mukaan järjestää osaksi tai kokonaan etäopetuksena. Myös opetuksen, oppikirjojen ja muun oppimateriaalin tulee olla oppilaalle maksuttomia. Tätä pykälää ei kuitenkaan sovelleta Kotiperuskoulun oppilaisiin, vaan ainoastaan Suomessa aikuisille perusopetusta antaviin oppilaitoksiin.

Kun oppilas muuttaa suomalaisesta kotikunnastaan ulkomaille ennen vuosittaista tilastointipäivää, hänesä ei makseta kunnalle valtionosuutta. Sitä ei makseta myöskään Kotiperuskoululle, vaikka oppilas suorittaisi koko perusopetuksen oppimäärää Kotiperuskoulussa. Jos oppilas taas muuttaa ulkomaille tilastointipäivän jälkeen, valtionosuuden saa kunta, vaikka opetuksen järjestää Kotiperuskoulu. Tästä seuraa, että kun ulkomailla asuva oppilas suorittaa perusopetuksen oppimäärää Kotiperuskoulussa, opiskelu on hänelle maksullista. Tällä hetkellä ulkomailla asuva Kotiperuskoulun 9.

luokan oppilas maksaa perusopetuksesta noin 1 300 euroa/vuosi. Kun oppilas siirtyy seuraavana vuonna esim. suomalaisen etälukion oppilaaksi, opiskelu muuttuu maksuttomaksi. Etälukiot saavat normaalin valtionosuuden myös ulkomailla asuvista oppilaistaan. Tilanne on perusopetuslain hengen vastainen. Aikuislukiot (joita etälukiot ovat) saavat valtionosuusuudistuksen jälkeen valtionosuuden myös yksittäisiä aineita opiskelevista oppilaista. Kansanvalistusseuralla on perusopetuksen järjestämislupa ylläpitämänsä kansanopiston (Oriveden opisto) kautta. Lupa on liitetty oikeus antaa ulkomailla asuville oppilaille todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Kotiperuskoulu tarjoaa ulkosuomalaisille lapsille tärkeän ja monissa tapauksissa ainoan mahdollisuuden opiskella etäopiskeluna sellaisia aineita, joiden opiskelu ulkomailla oleskelun aikana olisi muuten mahdotonta. Kotiperuskoulu mahdollistaa myös äidinkielen opiskelun ja ylläpidon ulkomailla. Kotiperuskoulu vastaa sellaiseen perusopetuksen tarpeeseen, jolle on yhä kasvava tarve ulkosuomalaisten peruskouluikäisten lasten keskuudessa.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että opetus- ja kulttuuriministeriö ryhtyy toimenpiteisiin, joilla Kansanvalistusseuran ylläpitämä Ulkosuomalaisten lasten kotiperuskoulu tulisi osaksi valtionosuusjärjestelmää ja lainsäädäntö saataisiin ajan tasalle vastaamaan Kotiperuskoulun nykytilaa.

29. Suomen kielen lehtoraatti Islannin yliopistossa säilytettävä

Yli 40 vuotta kestänyt Suomen ja Islannin, Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMO:n ja Islannin yliopiston välinen yhteistyö lakkaa kesällä 2010, kun suomen kielen ja kulttuurin opetus Islannin yliopistossa loppuu.

CIMO on tukenut suomen opetusta Islannissa lähettämällä Islannin yliopistoon suomen kielen lehtorin vuodesta 1966 lähtien. Vuoden 2008 lokakuun lopussa teki UKAN (Suomen kielen ja kulttuurin opintojen neuvottelukunta) CIMO:ssa päätöksen, ettei se lähetä lehtoria Islannin yliopistoon kevään 2009 jälkeen. Myöhemmin helmikuussa 2009 CIMO ilmoitti, että lehtori lähetetään vielä lukuvuodeksi 2009–2010, ja että senkin jälkeen lehtori voidaan lähettää, jos Islannin yliopisto pystyy maksamaan aikaisempaa suuremman osan eli noin

1 000 euroa kuukaudessa lehtorin palkkakuluista. Tähän vaatimukseen ei Islannin yliopisto kuitenkaan ainakaan tällä hetkellä ole pystynyt vastaamaan.

Näyttää siis siltä, että rahoitusta ei löydy, ja Islannista tulee ainoa Pohjoismaa, jossa ei opeteta kaikkien Pohjoismaiden kieliä yliopistotasolla. Samalla suomen kielestä tulee ainoa pohjoismainen kieli, jota ei opeteta

Islannissa yliopistotasolla. Näin Islannin yliopiston viimeisiksi valmistuneiksi suomen kielen BA-tutkielmiksi jäävät keväällä 2009 valmistuneet tutkielmat Antti Tuurin tuotannosta ja Kalevalan nuorista naisista sekä tällä hetkellä valmisteilla olevat neljä tutkielmaa.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti pyytää CIMO:a ja opetus- ja kulttuuriministeriötä perumaan suomen kielen lehtoraatin lakkauttamispäätöksen ja turvaamaan suomen kielen opetuksen jatkumisen Islannin yliopistossa.

V POLIITTISIA JA VIRALLISIA ASIOITA KOSKEVAT PÄÄTÖSLAUSELMAT

30. Inkerinsuomalaisten erikoisasema ulkosuomalaisten joukossa on säilytettävä

Sisäasiainministeriön Työvoiman maahanmuuton toimenpideohjelma julkaistiin marraskuussa 2009. Ohjelma on laadittu vuosille 2009 - 2011. Tulevaisuudessa maahanmuuton tulee perustua nimenomaan työmarkkinoiden kysyntään. Samalla sisäasiainministeriö valmistelee parhaillaan hallituksen esitystä ulkomaalaislain muuttamisesta niin, että inkeriläisten paluumuuttojonotusjärjestelmästä luovuttaisiin (48 §). Lakiesityksen ehdotuksena on, että vuoden 2011 kesästä lähtien ilmoittautumisia paluumuuttojonoon ei enää otettaisi vastaan. Seuraavan viiden vuoden siirtymäajan aikana järjestettäisiin paluumuuttovalmennusta jonossa oleville halukkaille, mutta valmennus ei olisi enää pakollista. Kielitaito- ja asumisvaatimus jäisivät voimaan. Muuten jonottaja olisi vapaa järjestämään muuttonsa Suomeen. Viiden vuoden jälkeen inkeriläisten paluumuuttojärjestelmästä luovuttaisiin kokonaan ja inkeriläiset siirtyisivät normaaliin maahanmuuttoon.

Sisäasiainministeriön kaavailuissa poikkeuksen näihin suunnitelmiin muodostaisivat lain 48 § ensimmäisessä kohdassa mainitut momentit 1 ja 2. Eli jatkuva oleskelulupa myönnettäisiin edelleen siirtymäajan loppua hakijalle, joka on kuulunut ns. Inkerin siirtoväkeen, joka vuosina 1943 ja 1944 siirrettiin Suomeen ja sodan päätyttyä palautettiin Neuvostoliittoon, sekä niille hakijoille, jotka ovat palvelleet Suomen armeijassa vuosien 1939 – 1945 aikana. Heille paluumuutto-oikeus, eli pysyvän oleskeluluvan myöntäminen, tulisi säilymään.

Aloitteessa todetaan, että näiden erityisryhmien oikeus paluumuuttoon on säilytettävä myös sen jälkeen, kun jonotusjärjestelmä siirtyy historiaan. Samalla kun suurin osa inkeriläisistä siirtyy normaalin työperusteisen maahanmuuton piiriin, ehdotetaan, että sama paluumuutto-oikeus annettaisiin myös uudelle ryhmälle, eli Neuvostoliitossa poliittisista syistä vainotuille suomalaisille. Venäjän lain mukaan poliittisista syistä vainotuilla on oikeus maineen palauttamiseen, ja heille annetaan todisteena tästä ”rehabilitointitodistus”. Todistuksen omistaja on joko itse ollut karkotettuna Siperiassa tai on syntynyt karkotuspaikkakunnalla.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että mikäli inkerinsuomalaisten paluumuuton jonotusjärjestelmä lopetetaan, oikeus paluumuuttoon ja pysyvään oleskelulupaan on säilytettävä Suomessa vuosina 1943 – 44 olleen siirtoväkeen kuuluville, ns. heimoveteraaneille ja Neuvostoliitossa suomalaisuudestaan poliittisista syistä vainotuille.

31. Ulkosuomalaisten paluumuutto on oltava prioriteettina Suomen maahanmuuttopolitiikassa

Suomen maahanmuuttopolitiikka on tällä hallituskaudella ollut kovan uudistamisen ja työn kohteena. Jo edellisellä hallituskaudella annettiin Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma (2006) ja sen täydentävänä osana Hallituksen ulkosuomalaispoliittinen ohjelma 2006 – 2011 (2006). Maahanmuuttopoliittisessa ohjelmassa todetaan, että koska ulkosuomalaispoliittinen ohjelma on tekeillä, ohjelmassa ei ole käsitelty ulkosuomalaiskysymystä. Ohjelmassa todetaan sen sijaan yleisesti, että työvoiman liikkumista koskevaa yhteistyötä tulisi lisätä erityisesti EU-maiden, lähialueiden sekä muiden Suomen kannalta merkittävien työvoiman lähtömaiden kanssa. Hallituksen ulkosuomalaispoliittisessa ohjelmassa taas todetaan, että ”vaikka valmisteilla oleva maahanmuuttopoliittinen ohjelma on kokonaisvaltainen, sen pääpaino on työperusteisen maahanmuuton edistämisessä. Hallituksen ulkosuomalaispoliittinen ohjelma täydentää hallituksen maahanmuuttopoliittista ohjelmaa”.

Ulkosuomalaispoliittisessa ohjelmassa huomauteaan, että ulkomailta työskentelevät suomalaiset ammattityöntekijät voivat olla luonteva rekrytoinnin kohde. Poliittikkalinjaukseksi todetaan, että ulkosuomalaiset otetaan huomioon mahdollisina paluumuuttajina työperusteista maahanmuuttopolitiikkaa kehittäessä. Toimenpiteiksi ehdotetaan mm, että tehostetaan tiedottamista sekä ulkosuomalaisille että työnantajille, kannustetaan ulkomailta opiskelevia palaamaan Suomeen

opintojen päätyttyä sekä selvitetään paluumuuttoa hdistävät lainsäädännön ja hallintokäytännön ongelmat.

Hallitusohjelmista poikineessa työssä ei kuitenkaan ole huomioitu ulkosuomalaisia erityisemmin. Työvoiman maahanmuuton edistämisen yhteistyömuodot lähtömaiden kanssa -hankkeen loppuraportissa (2008) keskitytään pohtimaan jo olemassa olevia rakenteita ja yhteistyötä sellaisissa maissa, joissa jo rekrytoidaan merkittäviä määriä työntekijöitä Suomeen. Ulkosuomalaisuuden näkökulmasta tässä yhteydessä tulevat lähinnä kyseeseen inkerinsuomalaiset ja jossakin määrin myös ruotsinsuomalaiset.

Raportissa painotetaan tiedotuksen tärkeyttä. Suomen työelämästä ja yhteiskunnasta olisi tärkeää tietoa jo lähtömaassa. Tiedottaminen koetaan julkishallinnon hyvinkin tärkeäksi tehtäväksi, kun taas itse rekrytointi olisi työnantajien pääasiallista vastuualuetta. Työvoiman maahanmuutossa julkisen työnvälityksen rooli on keskittynyt erityisesti EU:n sisäisen liikkuvuuden edistämiseen EURES-työnvälitysverkoston avulla. Lisäksi on toteutettu joitakin hankkeita EU-projektirahoituksella. Myös lähialueiden, erityisesti Venäjän kanssa on ollut liikkuvuus- ja koulutusprojekteja.

Todettakoon vielä, että työministeriön ylläpitämä paluumuuttoneuvontaa varten perustettu tietopalvelupiste (Finnjobb) Suomen Tukholman-suurlähetystössä lakkautettiin 2008. Suomen pääkonsulivirastossa Pietarissa on työhallinnon erityisasiantuntija paluumuuttokysymyksiä varten.

Inkerinsuomalaiset paluumuuttajat, joilla on ulkomaalaislain 48 §:n mukainen muutto-oikeus Suomeen suomalaisen syntymäperän perusteella, on ainoa ryhmä, jolla on erikoisasema ulkosuomalaisuutensa perusteella. Heille järjestetään lakisääteisesti ennen Suomeen muuttoja muuttovalmennusta ja kielitaidon testausta. Saadaksesen oleskeluluvan suomalaisen syntymäperän perusteella inkerinsuomalaisten on osallistuttava Suomen viranomaisten järjestämään suomen kielen ja suomalaisen yhteiskuntatiedon kurssiin ja suoritettava kielitutkinto. Lisäksi heillä tulee olla käytössään asunto Suomessa.

Muuttovalmennuksen pituus on keskimäärin 250 tuntia, ja se toteutetaan pääosin iltakursseina yhden lukuvuoden aikana. Kielitutkinto järjestetään digitaalisesti. Vaadittava kielitaidon taso vastaa eurooppalaisen viitekehyksen mukaista A2-tasoa (perustaso). Tutkinossa on neljä osakoetta: puhuminen, puheen ymmärtäminen, tekstin ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Tähän mennessä (2008 loppuvuosi) noin 2 000 inkerinsuomalaista (79 % yrittäneistä) on suorittanut kielitutkinnon.

Tulevaisuudessa tämä paluumuuttojärjestelmä sisäasiainministeriön lakiesityksen myötä tulee muuttamaan niin, että jonoon ei oteta enää ilmoittautumisia kesän 2011 jälkeen, ja paluumuuttovalmennus muuttuu vapaaehtoiseksi. Kieli- ja asuntovaatimus pysyivät. Jono purettaisiin lopullisesti viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen, siis vuonna 2016. Lakiesitys tästä ja ulkomaalaislain 48 §:n muuttamisesta tulee eduskunnan käsittelyyn vielä keväällä 2010.

Inkeriläisiltä edellytettävä peruskielitaito on kannustanut suomalaisia työnantajia rekrytoimaan työvoimaa

heidän joukostaan. Paluumuuttojonossa olevia inkerinsuomalaisia ohjataankin tehostetusti Suomeen työhön mm. tukemalla työnantajien kohdennettuja rekrytointitilaisuuksia Petroskoissa ja Pietarissa. Vuodesta 1990 lähtien noin 25 000 inkerinsuomalaista perheenjäsenineen on muuttanut Suomeen.

Inkerinsuomalaisten erikoisasemasta maahanmuutossa voidaan nähdä monta hyvää puolta ja esimerkkiä toimivasta maahanmuutosta. Toki ongelmiakin on. Jonotuksen passivoiva vaikutus hakijoihin on yksi vakava haittapuoli, johon yritetään saada parannusta poistamalla pakollinen paluumuuttokoulutus ja kehottamalla oma-aloitteisuuteen muuton järjestelyissä.

Aloitteessa perätäänkin ulkosuomalaisille ulkosuomalaispoliittisessa ohjelmassa linjattua erityistä huomiointiamista työperäistä maahanmuuttopolitiikkaa kehitettäessä. Työvoiman maahanmuuton toimenpideohjelmassa (2009) todetaan, että oleellinen osa lähes kaikkea ammattitaitoa on suomen tai ruotsin kielen ja suomalaisen työkultuurin perusteiden hallitseminen. Tässä ulkosuomalaiset ovat etuoikeutetussa asemassa muihin ulkomailta rekrytoituihin verrattuna. Mahdolliseen kielen opiskeluun ulkosuomalaisilla on erityinen motivaatio. Kotoutuminen ja yhteiskuntaan sopeutuminen on pääsääntöisesti helpompaa kuin muilla ryhmillä, mm. koska tiedonhankinta Suomesta on oman taustan takia laajempaa ja tukiverkosto on monilla jo olemassa Suomessa. Tämä vuorostaan auttaa integroitumisessa ja lisää todennäköisyyttä jäädä Suomeen. Ulkosuomalaiset ovat voimavara ja tuovat mukanaan Suomen työmarkkinoille suhteita ja verkostoja, tietoa ja taitoa ulkomailta, joita Suomi pystyy hyödyntämään työelämässä.

Keinoina houkutella ulkosuomalaisia muuttamaan Suomeen voidaan pitää heille tarkoitettuja ammattikoulutusohjelmia suomen kielellä, helpotuksia työllisyysviranomaisten lupavaatimuksiin, työvoiman rekrytointikampanjoita työtilanteen niin vaatiessa ja muita tiedotuskampanjoita, joita voidaan tehdä yhdessä ulkosuomalaisjärjestöjen kanssa.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että kehittäessään työperäistä maahanmuuttopolitiikkaa ja toimintaohjelmia työperäisen maahanmuuton lisäämiseksi, Suomen viranomaiset ottavat ulkosuomalaiset huomioon erityisryhmänä niin, että ulkosuomalaisten työperusteinen paluu- ja maahanmuutto olisi yksi politiikan prioriteeteista.

32. Suomalaisille naisille sotamuistomerkki

Helsingin Kalliossa, osoitteessa Porthaninrinne, on kuvanveistäjä Heikki Häiväojan suunnittelema Sodan naisen muistomerkki. Se paljastettiin 12.10.1996. Muistomerkin suunnittelun käynnistivät veteraanijärjestöt,

Kaatuneiden omaiset ja muut kansalaisjärjestöt. Muistomerkki on ensimmäinen valtakunnallinen sodan ajan naisen työtä arvostava ja siitä muistuttava patsas.

Helsingin kaupungin taidemuseon internetsivujen mukaan patsaassa on kahdeksan metriä korkea terästorni ja 7,5 metriä leveä harmaa paasi Kurun harmaasta graniitista. Polveilevaan paateen on veistetty kotirintamalla kodeissa, tehtaissa, maatiloilla ja laitoksissa työskennellyttä sekä rintamalla työtä tehnyttä naista kuvaavat reliefit. Reliefien välissä on kultaisin kirjaimin teksti ”Sodanajan naisen kunniaksi” sekä vuosiluvut 1939 - 1945. Naishahmot muistuttavat kaikkien sodan aikana ponnistelleiden naisten saavutuksista. Naiset huolehtivat sodan aikana Suomessa 400 000 miehen työpanoksesta omien tehtäviensä lisäksi.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti toteaa, että Helsingin Kallioon vuonna 1996 pystytetty ”Sodanajan naisen kunniaksi” -monumentti on teemaltaan yhtenevä aloitteen kanssa. Aloite ei aiheuta toimenpiteitä.

33. Suomen kielen asema ja tilanne Ruotsissa

Vähemmistöpolitiikasta tuli Ruotsissa oma politiikan alue vuonna 2000, kun maa ratifioi Euroopan neuvoston kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen ja alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskevan eurooppalaisen peruskirjan. Euroopan neuvosto on liittymisen jälkeen Ruotsin vähemmistöpolitiikkaa tarkastaessaan huomauttanut parannusten tarpeesta monella alueella. Viimeisin raportti annettiin toukokuussa 2009. Raportteja annetaan noin viiden vuoden välein.

Tämän vuoden alussa, 1.1.2010, Ruotsissa astui voimaan uusi laki kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä. Ruotsin kansainväliset veloitteet merkitsevät, että tietyt vähemmistöjä koskevat oikeudet on toteutettava koko maassa. Uusi laki koskee sen vuoksi kaikkia kansallisia vähemmistöjä ja koko maata. Viranomaisille määrätään velvollisuus tiedottaa kansallisille vähemmistöille uuden lain mukaisista oikeuksista.

Ruotsin kansalliset vähemmistöt ovat juutalaiset, romanit, ruotsinsuomalaiset, saamelaiset ja tornionlaaksolaiset. Viralliset vähemmistökielet ovat jiddi, meänkieli, romani, saame ja suomi. Kansallisten vähemmistökielten suojelemisesta ja edistämisestä tulee lain myötä voimaan erityinen vastuu. Kaikkien kansallisten vähemmistöjen mahdollisuuksia säilyttää kulttuurinsa Ruotsissa ja kehittää sitä on edistettävä, samoin kuin lasten kulttuuri-identiteetin ja oman vähemmistökielen kehittymistä on edistettävä.

Lain seurauksena myös suomen kielen ns. hallintoalue laajennettiin koskemaan 18 kuntaa. Myös meänkielillä ja saamen kielellä on omat hallintoalueensa.

Näillä omilla hallintoalueilla vähemmistökielillä on erityinen asema muihin kansallisiin vähemmistöihin verrattuna.

Suomen kielen hallintoalueella asukkailla on oikeus käyttää suomea yhteyksissään viranomaisiin. Lapsilla on oikeus suomenkieliseen esikoulutoimintaan, ja vanhustenhuolto järjestetään osittain tai kokonaan suomen kielellä. Hallintoalueen kunnat saavat valtionavustusta uusien määräysten aiheuttamiin lisäkustannuksiin. Myös muut kunnat voivat vapaaehtoisesti liittyä hallintoalueeseen, ja ne saavat siten oikeuden valtionavustukseen. Hallitus päättää vapaaehtoisesta hallintoalueeseen liittymisestä sen jälkeen, kun kunta on hakenut sitä. Tällä tavalla 1.5.2010 suomen kielen hallintoalue laajeni entisestään kolmella kunnalla. Tällä hetkellä suomen kielen hallintoalueeseen kuuluu 26 kuntaa. Noin viisitoista uutta kuntaa suunnittelee hakevansa kielihallintoalueeseen liittymistä. Neljälle kunnalle on jo tullut kieltävä päätös.

Hallintoalueiden ulkopuolella yksityisillä henkilöillä on oikeus käyttää suomea, saamea tai meänkieltä yhteyksissään viranomaisiin, jos asian voi käsitellä kieltä hallitseva työntekijä. Sama koskee vanhushuoltoa. Yksityishenkilöillä on aina oikeus käyttää saamea ja suomea kirjallisissa yhteyksissään valtiopäivien asiamihiin, oikeuskansleriin, vakuutuskassaan, verovirastoon ja syrjintäasiamieheen.

Keskeinen seikka lain toteutumisessa onkin kansallisten vähemmistöjen oman vallan ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen. Kansallisia vähemmistöjä edustavien järjestöjen järjestötukea korotetaan budjettivuodesta 2010 lähtien. Erityisiä vähemmistökielten tukemisvaroja on varattu nimenomaan saamen- ja meänkielille.

Lopullista tilastoa ruotsinsuomalaisten määrästä Ruotsissa ei ole olemassa. Suomen kansallisia Ruotsissa asuu noin 74 000. Tavallisimmin lasketaan, että noin 250 000 henkilöä Ruotsin asukkaista puhuisi suomea. Ruotsinsuomalaisia olisi noin 450 000. Sisuradion Ruotsin tilastolliselta keskusvirastolta (Statistiska Centralbyrån) tilaaman tiedon mukaan vuonna 2009 Ruotsissa asui 670 000 taustaltaan suomalaista henkilöä.

1.8.2008 lähtien peruskoulussa oppilaalla on ollut oikeus äidinkielenopetukseen, jos yhdellä tai molemmilla vanhemmilla on eri äidinkieli kuin ruotsi ja tämä toinen kieli on päivittäinen käyttökieli. Kansalliseen vähemmistöön kuuluvalla lapsella tämän toisen kielen ei tarvitse olla päivittäinen kieli, sillä ruotsalaiseen uuteen vähemmistöpolitiikkaan kuuluu, että vähemmistökieliä pitää vaalia ja tukea. Samoin viiden oppilaan vähimmäisrajaa opetuksen järjestämiseen ei vaadita kansallisten vähemmistökielten kohdalla. Kuitenkin lapselta vaaditaan perustaitoja tässä kielessä, jotta hänelle olisi velvollisuus järjestää peruskoulussa opetusta tällä kielellä. Kunnalta edellytetään äidinkielenopetuksen järjestämistä tällä kielellä, jos tähän löydetään pätevä opettaja. Kouluvirasto valvoo oppilaiden oikeutta äidinkielenopiskeluun.

Aloitteessa kiinnitetään kuitenkin huomiota siihen, että viimeaikaisista lainsäädännöllisistä toimenpiteistä

ja kansalliskieliasemasta huolimatta suomen kielen asemassa Ruotsissa on paljon parannettavaa. 1990-luvun alkupuolelle asti oli suhteellisen paljon kunnallisia kouluja, jotka tarjosivat kaksikielistä opetusta ruotsiksi ja suomeksi. Tilanne on kuitenkin viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana heikentynyt jatkuvasti. Vuonna 2003 kaksikielisiä luokkia oli enää kuudessa kunnassa, kun 1990-luvun alkupuolella näitä oli kolmisensataa. Tänä päivänä suomenkielistä peruskouluopetusta kunnan koulussa saa vain muutamalla paikkakunnalla.

Aloitteessa pyydetään myös ulkosuomalaisparlamenttia ottamaan Ruotsissa toimivat suomenkieliset lauantaikerhot avustusjärjestelmänsä piiriin. Suomi-Seura on jakanut vuoden 2009 alusta opetus- ja kulttuuriministeriön budjetissa varattua valtionavustusta Opetushallituksen ohjeiden mukaan niin sanotuille Suomi-kouluille. Suomi-koulut ovat ulkomailla toimivia suomen kielen kerhoja, jotka pyrkivät tukemaan ja vaalimaan lasten ja nuorten suomen kieltä. Jo 1990-luvulla ministeriö linjasi avustuksen niin, että mm. Ruotsiin ei jaeta avustuksia, koska maassa on oma äidinkielenopetuksen tukijärjestelmä kunnallisten koulujen kautta. Tämä järjestelmä ja kirjattu oikeus opetukseen on edelleen voimassa Ruotsissa, ja uusien lakien sekä kansainvälisten velvoitteiden myötä Ruotsin valtion vastuu omien vähemmistöjensä kielenopetuksesta on vain vahvistunut. Lisäksi on todettava, että Suomi-kouluille jaettava rahamäärä ei ole merkittävästi noussut moneen vuoteen, kun taas tuettavia kouluja ja ryhmiä on tullut lisää. Näin ollen uusien ryhmien mukaanotto rahanjakoon on vaikeaa, ellei jaettavaa rahaa tuntuvasi lisätä. Suomi-koulujen rahoituksen lisääminen onkin yksi ulkosuomalaisparlamentin tärkeimmistä töistä ja esillä opetus- ja koulutusvaliokunnassa myös tässä istunnossa. Ratkaisut suomenkielisten lasten äidinkielen opiskeluun pitäisikin löytää nimenomaan Ruotsin omista velvoitteista kansallisia vähemmistöjä kohtaan.

Voimassaoleva lainsäädäntö selkeästi velvoittaa Ruotsin valtiota tukemaan erityisesti lasten oikeutta oppia, käyttää ja harjoittaa kansallista vähemmistökieltään (Språklagen 2009:600, Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk 2009:729). Vähemmistökielen erityisestä suojeluasemasta huolimatta moni kielenopetusta tarvitseva lapsi jää sitä ilman, koska vaatimusta lapsen ”kielen perustiedoista” ei ole on määritelty. Tämä myös johtaa eriarvoiseen kohteluun, sillä eri kunnat tulkitsevat kriteeriä eri tavalla. Ongelmaa lisää pätevien opettajien puute.

Jo ennen kuin uusi vähemmistölaki tuli voimaan ja kielihallintoalueiden oikeus esikouluopetukseen vähemmistökielillä tuli voimaan, suomenkielinen esiopetus näytti kasvattavan suosiotaan. Esikouluopetuksen suosion kasvu enteilee myös mahdollista peruskouluopetuksen kasvavaa kysyntää, johon pitäisi varautua. Kuitenkaan Ruotsissa ei tilastoida asukkaiden äidinkieltä, joten opetuksen ja resurssien suunnittelu ja varautuminen kysyntään on hankalaa. Tutkijat ovat kuitenkin tänä päivänä samaa mieltä siitä, että oppilas, jonka äidinkieltä tuetaan jo varhaisessa vaiheessa, pärjää paremmin koulussa. Kouluviraston (Skolverket)

suositus onkin, että äidinkielen opetusta peruskoulussa on vahvistettava.

Ruotsissa on mahdollista perustaa niin sanottuja vapaakouluja (friskolor). Vapaakoulutoiminta ei ole yksityiskoulutoimintaa, vaan valtion ja kunnan tukemaa ja oppilaille maksutonta. Vapaakoulujärjestelmä on mahdollistanut suomen-/kaksikielisten koulujen perustamisen, jossa oppilaille pystytään opettamaan suomen kieltä koulussa ruotsin kielen rinnalla. Tällä hetkellä Ruotsissa toimii kahdeksan suomen kieleen erikoistunutta vapaakoulua, ja lisää lupia toiminnan aloittamiseksi ollaan hakemassa. Suomen hallitus on aikoinaan myös aktiivisesti tukenut suomalaisten vapaakoulujen pyrkimyksiä ja luvansaantia.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että Suomen hallitus jatkossakin jatkaisi keskustelua Ruotsin viranomaisten kanssa suomen kielen asemasta ja varsinkin suomenkielisten lasten oikeudesta äidinkielenopetukseen. Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että Suomen hallitus vetoaisi Ruotsin hallitukseen, että se turvaisi suomenkielisten lasten yhtenäisen oikeuden suomenkieliseen opetukseen esiopetuksessa ja peruskoulussa tarkentamalla kriteerit kielen perustiedoista ja puuttamalla pätevien äidinkielen opettajien puutteeseen.

Ulkosuomalaisparlamentti vetoaa lisäksi Ruotsin hallitukseen Suomen hallituksen kautta, että tämä ryhtyisi kokoamaan virallista tilastoa asukkaidensa äidinkielestä, jotta voitaisiin suunnitellusti ja ajoissa varautua lain turvaamaan äidinkielenopetukseen peruskouluissa.

34. Väestörekisterin tilastotietoja ulkosuomalaisjärjestöjen käyttöön

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia Suomen yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja, joihin myös väestötilatot kuuluvat.

Tilastokeskus tuottaa ja julkaisee muuttoliiketilastoja, jossa erotellaan Suomen aluerajojen ylittävät muuttoliikkeet eli siirtolaisuus sekä maassamuutot. Maahan- tai maastamuutoista tilastoidaan mm. muuttaneiden henkilöiden ikä, sukupuoli, siviilisääty, äidinkieli, kansalaisuus, syntymävaltio sekä muuton tulo- ja lähtömaa. Koko maata koskevia maahan- ja maastamuuttotilastoja on saatavilla vuodesta 1945 lähtien. Kuntakohtaisia siirtolaisuustilastoja on saatavilla vuodesta 1975 lähtien.

Tilastokeskukselle tiedot toimittaa Väestörekisterikeskus, jonka väestötietojärjestelmää ylläpitävät maistraatit päivittämällä siihen tiedot Suomen aluerajat ylittävistä muutoista. Muuttoliiketilastossa on huomioitu vain muuttopäivänä vakinaisesti Suomessa asuvien henkilöiden tekemät muuttoilmoitukset. Tilastoyksikönä on muutto.

Kunkin kalenterivuoden lopullinen tilasto julkaistaan Tilastokeskuksen internetsivuilla seuraavan kalenterivuoden toukokuussa. Ennakkotietoja muuttojen määrästä julkaistaan kuukausittain sähköisessä muodossa Tilastokeskuksen ”Väestön ennakkotilasto” -sivuilla. Tilastokeskuksen internet-tietokantatalukoista voi ilmaiseksi hakea tiedot maahan ja maasta muuttaneista lähtö- ja määrään, iän, sukupuolen ja kansallisuuden mukaan vuosilta 1987 – 2009.

Vuodesta 1985 maasta muuttaneilla on ollut ilmoitusvelvollisuus. Vuoden 2010 maaliskuun alusta on tullut voimaan uusi laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (661/2009), joka velvoittaa ulkomailla oleskelevan Suomen kansalaisen ilmoittamaan välittömästi ulkomailla oleskelunsa aikana tapahtuneista henkilötietojen muutoksista. Ilmoitusvelvollisuus koskee mm. lapsen syntymää, avioliittoa, avioeroa, nimenmuutosta ja asuinsoitetta. Ajantasaiset tiedot väestörekisterijärjestelmässä mm. nopeuttavat Suomen passin saamista ja mahdollistavat äänioikeuden käyttämisen niin eduskunta-, presidentin- kuin europarlamenttivaaleissa.

Euroopan tilastojärjestelmän jäsenenä Tilastokeskus on sitoutunut työskentelemään sen laatujulistuksen periaatteiden mukaisesti. Ilmoitusvelvollisuudesta huolimatta muuttoliiketilastoa tarkemmat tilastot, joissa tilastoyksikkönä olisi ulkosuomalainen, ovat kuitenkin haasteellisia. Ulkomailla asuvan Suomen kansalaisen henkilö- ja asumistiedot säilyvät Suomessa ajantasaisina vain, jos hän itse huolehtii tietojen ilmoittamisesta. Tällaiset tilastot sisältäisivät siis tietoa, jota tilastoviranomainen ei voi hallita, tai jonka tuottamiseen se ei voi vaikuttaa.

Tilastokeskuksen muuttotilastojen lisäksi ulkosuomalaisia käsittelevää tietoa on saatavissa myös muista suomalaisista lähteistä. Väestörekisterikeskus julkaisee presidentin-, eduskunta-, ja europarlamenttivaalien yhteydessä tilaston ulkomailla vakinaisesti asuvista äänioikeusikäisistä Suomen kansalaisista. Siirtolaisuusinstituutti ylläpitää siirtolaisrekisteriä, joka palvelee sekä sukuhaarojaan tutkivia suomalaisia sukututkijoita että suomalaisia juuriaan etsiviä siirtolaisten jälkeläisiä ulkomailla.

Kuten Suomessa, myös muissa valtioissa väestörekisteriviranomaiset ylläpitävät väestötietojärjestelmää päivittämällä jatkuvasti tietoja maassa asuvan väestön keskuudessa tapahtuvista väestömuutoksista. Myös ulkosuomalaisten ajantasaiset väestörekisteritiedot rekisteröityvät heidän asuinmaansa rekisteriviranomaisille. Sen vuoksi ulkosuomalaisten väestörekisteritietoja tulisi ensisijaisesti tiedustella sen maan väestörekisteritilastoja tuottavalta tilastoviranomaiselta, jonka alueella olevista ulkosuomalaisista tietoja halutaan. Luovutettavien tietojen suhteen eri mailla on omia säännöstöjään.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti toteaa, että maahan- tai maastamuuttoa lukuun ottamatta tilastot

ulkosuomalaisista eivät kuulu Tilastokeskuksen toimenkuvaan. Väestörekisteriin perustuvia tilastotietoja tulee tiedustella sen maan tilastovirastolta, jonka alueella pysyvästi asuvasta väestöstä on kyse. Myös ulkosuomalaisia koskevat väestörekisteritiedot tulisi olla ajantasaisina heidän asuinmaansa tilastoviranomaisella.

35. Suomalaisten oleskeluluvan saattaminen tasapuoliseen asemaan Turkissa muiden Euroopan valtioiden kansalaisten kanssa

Suomen kansalainen voi viipyä Turkissa maksimissaan kolme kuukautta ilman viisumia. Sen jälkeen Turkin viranomaiset vaativat viisumia tai oleskelulupaa. Lähtökohtaisesti viisumivaatimus riippuu henkilön kansallisuudesta. Esimerkiksi Norjan kansalaiset tarvitsevat aina viisumin matkustaessaan Turkkiin.

Viisumiton viipyminen lasketaan aina Turkkiin tullessa passiin leimatun tulopäivän mukaan. Näin ollen kolmen kuukauden jakso alkaa aina uudelleen, jos poistutaan maasta ja tullaan sen jälkeen taas Turkkiin.

Turkki päättää itsenäisesti tai toisen maan kanssa kahdenkeskisesti, mitkä säännöt pätevät maahantulossa ja maassaolossa. EU-maidenkin kesken on eroja. Jotkut EU-maiden kansalaiset voivat hankkia viisuminsa maahantulon yhteydessä, joillekin kansalaisille ennalta hankittu viisumi oman maan Turkin suurlähetystöstä on ainoa vaihtoehto.

Sama pätee oleskelulupien hintoihin. Turkin ulkomaalaispoliisi on ilmoittanut, että oleskeluluvat ovat kaikille EU-kansalaisille samat. Oleskelulupien lopullinen summa rakennetaan siten, että ensimmäistä kertaa oleskelulupaa hakevalta peritään oleskelulupakirjan maksu ja sen päälle perushinta. Tämän jälkeen maksetaan jokaisesta oleskeluluvan voimassaolokaudesta.

Paikallisten suomalaisten ja Suomen Ankaran-suurlähetystön tiedusteluissa on kuitenkin tullut esille, että joillakin EU-mailla ja Turkilla on erillissopimukset oleskelulupamaksuista. Näiden maiden kansalaisille etenkin pidemmän aikavälin oleskelulupamaksut ovat huomattavasti alemmat kuin monilla muilla EU-maan kansalaisella.

Suomen oleskelulupakäytäntö taas perustuu siihen, että oleskelulupamenettelyt ja -maksut ovat kaikille kolmansien maiden kansalaisille kansallisuudesta riippumatta samat. Tämän takia Suomen on vaikeaa vastavuoroisuusperiaatteen mukaisesti ryhtyä neuvottelemaan Turkin kanssa Turkin oleskelulupamaksujen alentamisesta.

Tämänhetkinen tilanne Turkissa oleskelevien suomalaisten kohdalla on se, että koska oleskelulupien hinnat ovat niin korkeat, vain pienellä osalla on oleskelulupa hankittuna. Valtaosa suomalaisista tekee ulkomaanmatkan Turkin naapurimaihin saadakseen leiman passiinsa, jotta 90 päivän viisumiton ajanjakso taas alkaisi nollasta. Järjestelmä koetaan epäoikeudenmukaisena

erityisesti siksi, että joillakin EU-mailla on edullisemmat keskenään neuvotellut oleskelulupasopimukset. Näin syntyy EU-kansalaisten välille eriarvoisuutta suhteessa kolmanteen maahan.

Turkillä on EU:n kanssa liittymiskumppanuus. Tämä tarkoittaa, että EU on aloittanut prosessin Turkin liittymisestä EU:hun ja asettanut tavoitteita Turkin liittymiselle. Liittymisneuvottelut aloitettiin lokakuussa 2005. Turkin liittymisaikataulu on edelleen auki mutta puhutaan 10–20 vuodesta, ennen kuin Turkki on EU-jäsen.

EU kehittää konsulyhteistyötään jatkuvasti. Ensimmäisesti yhteistyö on keskittynyt EU-kansalaisten suojeleluun kriisitilanteissa ja oikeuksiin saada konsulipalveluita toiselta EU-maalta, jos omalla maalla ei ole maassa edustustoa. Monessa maassa EU-maiden konsuliviranomaiset tekevät yhteistyötä ja tapaavat säännöllisesti ns. EU-konsuliasioiden kokouksissa. Oleskelulupien eriävät käytännöt Turkissa ovat myös olleet EU-maiden konsulikokouksissa esillä Ankarassa.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että sisäasiainministeriö ja Suomen maahanmuuttoviranomaiset aloittaisivat neuvottelut Turkin maahanmuuttoviranomaisten kanssa suomalaisille määrättyjen oleskelulupamaksujen saattamiseksi muiden EU-maiden tasolle.

Ulkosuomalaisparlamentti esittää myös, että Suomen Ankaran-suurlähetystön konsuliasioiden vastuuhenkilöt ottaisivat EU-kansalaisten oleskelulupamaksujen yhtenäistämisen EU-maiden Turkissa toimivan konsulikokouksen agendalle.

36. Hangon merkitys Suomen maastamuuton historiassa

Vuonna 2000 voimaan tullut maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) ohjaa maankäytön suunnittelua ja rakentamista ja sen osana myös kulttuuriympäristön säilymistä ja muutosta. MRL kieltää kulttuurihistoriallisten arvojen hävittämisen.

Hangon museolta pyydetyn ja saadun lausunnon mukaan kaikki siirtolaisuuteen liittyvät rakennukset on identifioitu, niiden nykyinen käyttö ja omistussuhteet ovat selvillä. Bulevardilla sijaitsevat Suomen Höyrylaiva Osakeyhtiön rakennuttamat Siirtolaishotelli ja siirtolaiskonttori ovat yksityisomistuksessa ja suojeltuja samoin kuin Nycanderinkadulla sijaitseva Venäjän juutalaisten siirtolaishotelli. Rakennukset ovat suojeltuja asemakaavassa. Kauppatorin laidalla sijainnut rautatieasema tuhoutui toisessa maailmansodassa. Itäsatamassa sijaitseva entinen Hangon Graniitin hiomarakennus on valtion omistaman Senaatti-kiinteistön omistuksessa. Rakennus on vuokrattu yksityiselle liike- ja ravintolatoimintaa varten sekä varastoksi. Se kuuluu Länsisatamassa sijaitsevan voimakasiinin ohella Museoviraston Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt -luetteloon vuodelta 2009 (RKY).

RKY on Museoviraston laatima inventointi, joka on valtioneuvoston päätöksellä 22.12.2009 otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen. Siihen valituista kohteista muodostuu kokonaisuus Suomen rakennetusta historiasta ja sen kehitysvaiheista. RKY ohjaa alueen yksityiskohtaista suunnittelua siten, että alueen säilyttäminen tulee olla kaavoituksen lähtökohdalla. Säilyttämisen ja muutosten laajuus ja sisältö ratkaistaan kaavoituksen kautta.

RKY:n piiriin kuuluvaa aluetta koskevasta yleis- tai asemakaavaehdotuksesta on pyydetty MRA:n mukainen lausunto alueelliselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) ja Museovirastolta tai maakuntamuseolta. Mikäli valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön kohdistuu purkamislupahakemus, on rakennusvalvontaviranomaisen aina varmistuttava siitä, että purkaminen ei merkitse rakennettuun ympäristöön sisältyvien perinne-, kauneus- tai muiden arvojen hävittämistä. Kunnan on myös ilmoitettava kaikista purkamisluvista ELY-keskukselle. ELY-keskus ohjaa, tukee ja seuraa toimialueensa kuntien kaavoitusta ja rakennustoimen järjestämistä. Se tekee myös rakennusluovutuksen mukaisia päätöksiä ja edistää eri tavoin kulttuuriympäristön hoitoa toimialueellansa. Hanko kuuluu Uudenmaan ELY-keskuksen toimialueeseen.

Hangon kansallinen kaupunkipuisto perustettiin ympäristöministeriön päätöksellä vuonna 2008. Päätöksellä turvataan Hangon ainutlaatuisen kulttuuri- ja luonnonympäristön säilyminen eheänä kokonaisuutena. Tavoitteena on myös korostaa Hangon erityisarvoja miellyttävänä ja laadukkaana asumisympäristönä ja matkailukohteena. Edellä mainitut siirtolaisuuteen liittyvät rakennukset kuuluvat tähän alueeseen. Kansallista kaupunkipuistoa koskevat määräykset annetaan hoito- ja käyttösuunnitelmassa, joka hyväksytään ympäristöministeriössä.

Hangossa siirtolaisuuteen liittyvät rakennukset on suojeltu kaavoituksella. Hangon museossa on suunnitteilla Hangon historiasta kertova perusnäyttely. Siihen on tarkoitus sisällyttää laaja siirtolaisosasto. Näytelyn yhteyteen museossa on alustavasti suunniteltu tuotettavan siirtolaisuuteen liittyviä aikamatkoja eli elämyksellisiä opastuksia. Hangon kaupungin matkailutoimisto järjestää jo nyt opastettuja Siirtolaisen jalanjäljillä -kävelyretkiä siirtolaisuuteen liittyvillä paikoilla.

Hangon asukkaat ja paikalliset yrittäjät suhtautuvat myönteisesti siirtolaisuuden historian vaalimiseen. Paikallisten asukkaiden parissa on virinnyt ajatus palauttaa Länsisataman aallonmurtaja entisaikaiseen ilmeeseensä promenadisiltoineen. Suunnitelman mukaan aallonmurtajan 1903 - 08 rakennettuun lohkokivimuurin sisäpintaan kaiverrettaisiin Hangosta lähteneiden siirtolaisten nimi-, kotipaikka- ja lähtöpäivätiedot. Yhdysvalloissa New Jerseyyn Ellis Islandilla on vastaavanlainen muuri, jolla siirtolaisten jälkeläiset käyvät kuittamassa omat esivanhempansa.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti toteaa, että Hangossa siirtolaisuuden historiaan liittyvät rakennukset ovat joko asemakaavassa suojeltuja tai ne kuuluvat Museoviraston Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt -luetteloon vuodelta 2009. Kaikki kohteet kuuluvat myös Hangon kansallisen kaupunkipuiston alueeseen. Siirtolaisuuteen liittyvän alueen ja rakennusten säilyminen on siten hyvin turvattu.

Ulkosuomalaisparlamentti suhtautuu kannustavasti paikallisten Hangon aallonmurtajahankkeeseen sekä Hangon museon pyrkimykseen aikaansaada siirtolaisuuden huomioiva perusnäyttely. Ulkosuomalaisparlamentti vetoaa opetus- ja kulttuuriministeriöön, jotta se tukisi hanketta.

Ulkosuomalaisparlamentti kehottaa asiasta kiinnostuneita ulkosuomalaisyhteisöjä tutkimaan yhteistyömahdollisuuksia em. Hangon siirtolaisuuden historiaan liittyvien projektien kanssa.

37. Sauna-sanan suojaaminen

Sauna-sana on Mikael Agricolasta (1510 - 1557) lähtien kuulunut suomen kirjakieleen. Se on otettu laajalti muissa kielissä lainasanaksi, ja se on ympäri maailman

levinnyt yleissana, jolla tarkoitetaan hikoilukylpyä ja pe-seytymistä varten rakennettua rakennusta tai huonetta.

Koska sauna on kaikille yhteinen sana, sen virallinen suojaaminen ei ole mahdollista. Vain tuotteille on mahdollista hakea kansallista ja kansainvälistä suojaa tavaramerkin avulla. Tavaramerkki on graafisesti esitettävissä oleva tunnus, jolla eri elinkeinonharjoittajien tarjoamat tavarat ja palvelut erotetaan toisistaan. Suomessa tavara- ja tuotemerkit suojataan rekisteröimällä ne Patentti- ja rekisterihallituksessa.

EU:ssa on nimisuojaajärjestelmä elintarvikkeita ja maataloustuotteita varten. Sen tarkoitus on suojata tuotteita vakiintuneen nimen väärinkäytöltä ja huokeammilta väärennöksiltä. Vuodesta 1993 voimassa ollut nimisuojaajärjestelmä takaa, että tuotteen alkuperä, raaka-aine ja valmistusmenetelmät tunnetaan. Suomalaisista tuotteista EU:n nimisuojaajan piiriin kuuluvat Lapin Poron liha, Lapin Puikula-peruna, Kainuun rönttönen, karjalanpiirakka, kalakukko ja sahti. Muille kuin elintarvike- ja maataloustuotteille ei vastaavia nimisuojaajärjestelmiä ole EU:ssa olemassa.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti toteaa, että sauna-sanan suojaaminen ei kuulu sen toimialueeseen. Suomen Saunaseura ry:tä kehoitetaan välittämään tietoa saunan perusolemuksesta.

VI SENIORIASIOITA KOSKEVAT PÄÄTÖSLAUSELMAT

38. Suomen ja Ruotsin perusturveläkkeitten vähentäminen

Ruotsin takuueläkkeeseen on oikeus 65 vuotta täyttäneellä henkilöllä, jonka tuloperusteinen eläke on alhainen tai joka ei saa eläkettä lainkaan. Täyden takuueläkkeen saaminen vaatii, että on asunut Ruotsissa 40 vuotta. Jos asumisaika on lyhyempi, takuueläkkeen määrä laskee. Takuueläke laskee myös sitä mukaa, kun tuloperusteinen eläke nousee. Vuonna 1937 ja sitä aiemmin syntyneitä koskevat erityiset takuueläkesäännöt, joiden mukaan heidän työmarkkinasopimuksiin perustuvat eläkkeensä, ns. Arbetsmarknadsförsäkringar, otetaan huomioon takuueläkettä laskettaessa.

Suomen kansaneläkejärjestelmän tarkoituksena on turvata vähimmäistoimeentulo sellaiselle eläkkeensaajalle, jonka työeläke lyhyen työuran tai matalan ansiotason vuoksi on jäänyt vähäiseksi tai jolla ei ole lainkaan oikeutta työeläkkeeseen. Täyden kansaneläkkeen saa 40:n Suomessa 16 ja 65 ikävuoden välillä asutun vuoden perusteella. Jos vuosia on vähemmän, kansaneläke suhteutetaan Suomessa asuttujen vuosien määrään. Täysi kansaneläke on 584,13 euroa

kuukaudessa ja avio- tai avoliitossa oleville 518,12 euroa kuukaudessa (vuonna 2010). Täyttä kansaneläkettä voi saada vain sellainen henkilö, jolla ei ole työeläketuloja tai työeläkkeitten bruttoyhteismäärä on enintään 51,54 euroa kuukaudessa. Kansaneläkettä pienentävät tämän summan ylittävät tulot. Tuloraja, jolloin kansaneläkettä ei enää makseta ollenkaan, on yksinäiselle 1 207,38 euroa kuukaudessa ja avio- tai avoliitossa olevalle 1 075,30 euroa kuukaudessa.

EU:n sosiaaliturva-asetuksen mukaan omaan asumis- tai vakuutusaikaan perustuvaa eläkettä ei voida ottaa huomioon tuloksi samanlaista etuutta toisessa EU-maassa laskettaessa. Suomen kansaneläke katsotaan samanlaiseksi etuudeksi kuin EU-/ETA-maasta maksettava työeläke ja kansaneläkettä vastaava peruseläke tai takuueläke. Kaikki EU-maat ovat määrittelleet asetuksen julistuksessa omien maittensa eläkkeet, joihin sovelletaan asetuksen määräyksiä. Ruotsin eläkkeistä tällaisia eläkkeitä ovat ansio- ja rahastoeläkkeet (inkomstpension, tilläggspension, premiepension, inkomstrelaterad sjukersättning, aktivitetsersättning ja aikaisemmin maksettu ATP-eläke) sekä

takuueläke (garantipension, garantiersättning sekä aikaisemmin maksettu folkpension ja pensionstillskott).

Suomen kansaneläkettä laskettaessa kaikki muut kuin edellä luetellut Ruotsista maksetut eläkkeet otetaan tulona huomioon laskuperusteissa. Tästä syystä Ruotsin työmarkkinasopimuksiin perustuvat eläkkeet kuten AMF:n eläkkeet (AGS- ja SAF-LO-eläkkeet), ITP-teollisuuden ja kaupan toimihenkilöiden eläkkeet, valtion (SPV-eläkkeet ja kunnan (KPA-eläkkeet) eläkkeet pienentävät Suomen kansaneläkettä.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti pyytää sosiaali- ja terveysministeriötä neuvottelemaan Ruotsin sosiaaliministeriön (Socialdepartementet) kanssa siitä, kuinka Ruotsin työmarkkinasopimuksiin perustuvien eläkkeitten huomioiminen kansaneläkkeen ja takuueläkkeen laskennassa voitaisiin kohtuullistaa vuonna 1937 ja sitä ennen syntyneiden eläkeläisten kohdalla.

39. Ulkosuomalaisten eläkkeensaajien verotus

Vuodesta 2006 alkaen pysyvästi ulkomailla asuvien, rajoitetusti verovelvollisten eläkkeet on verotettu progressiivisesti veroviranomaisen antaman ennakonpidätysprosentin mukaan. Veroprosentti, vähennykset, veroilmoitus- ja verotusmenettely ovat siitä lähtien olleet samat kuin Suomessa asuvilla eläkkeensaajilla. Ulkomailla asuvien eläkkeensaajien kaikki Suomessa perityt verot menevät valtiolle, vaikka verotuksen laskennallisena perusteena käytetään kaikkien Suomen kuntien keskimääräistä kunnallisveroprosenttia (18,98 % vuonna 2010). Kunnallisveroa käytetään laskelmassa siitä syystä, että veron määrä olisi sama kuin Suomessa asuvilla eläkkeensaajilla. Jos laskennallista kunnallisveroa ei perittäisi, olisi rajoitetusti verovelvollisten verotus Suomessa asuvien verotusta oleellisesti lievempi, eikä verotus olisi neutraalia. Suomen sisäinen verolainsäädäntö perustuu Suomessa asuvien verovelvollisten tasa-arvoiseen ja yhdenvertaiseen kohteluun perustuslain mukaisesti.

Suomen oikeuslaitoksessa ulkomaille maksettavien eläkkeiden verotusta on käsitelty korkeimmassa hallinto-oikeudessa tapauksessa KHO:2007:34, johon korkein hallinto-oikeus pyysi ennakkoratkaisua Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta (C-520/04). Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on tarkastellut ennakkoratkaisuun liittyviä kysymyksiä mm. seuraavasti:

”31. On siis todettava, että sikäli kuin muualla kuin Suomessa asuvat eläkeläiset, kuten A, saavat kaikki tulonsa tai lähes kaikki tulonsa Suomesta maksettavasta eläkkeestä, he ovat tuloverotuksen kannalta objektiivisesti samassa tilanteessa kuin ne eläkeläiset, jotka asuvat Suomessa ja saavat samanlaista eläkettä.

32. Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisesta lainsäädännöstä johtuva erilainen kohtelu voi olla perusteltu ainoastaan, jos se perustuu objektiivisiin syihin, jotka ovat oikeassa suhteessa kansallisessa oikeudessa hyväksyttävästi tavoiteltuun päämäärään.”

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on 1.9.2006 antamassaan tuomiossa (C-520/04) perustellut kantaansa mm. seuraavasti:

”18. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan unionin kansalaisen aseman tarkoituksena on olla jäsenvaltioiden kansalaisten perustavanlaatuisen asema, jonka perusteella samassa tilanteessa olevat jäsenvaltioiden kansalaiset voivat saada perustamissopimuksen aineellisella soveltamisalalla osakseen saman oikeudellisen kohtelun kansalaisuudestaan riippumatta, jollei tätä koskevista nimenomaisesti määräytyistä poikkeuksista muuta johdu.

19. Tällaisia yhteisön oikeuden soveltamisalaan kuuluvia tilanteita ovat muun muassa tilanteet, jotka koskevat perustamissopimuksessa taattujen perusvapauksien, erityisesti EY 18 artiklassa myönnetyn vapauden liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, käyttämistä.

20. Koska unionin kansalaista on kohdeltava kaikissa jäsenvaltioissa oikeudellisesti samalla tavalla kuin samassa tilanteessa olevia näiden jäsenvaltioiden omia kansalaisia, olisi liikkumisvapautta koskevan oikeuden vastaista, jos häntä saataisiin kohdella siinä jäsenvaltiossa, jonka kansalainen hän on, epäedullisemmin kuin häntä kohdeltaisiin siinä tapauksessa, että hän ei olisi käyttänyt perustamissopimuksessa annettuja liikkumisvapautta koskevia mahdollisuuksia.”

Kun korkein hallinto-oikeus käsitteli asiaa KHO:2007:34, antoi valtiovarainministeriö korkeimman hallinto-oikeuden pyynnöstä lausunnon, jossa todetaan mm. seuraavaa: ”Euroopan yhteisön sisällä välitöntä verotusta ei ole yhdenmukaistettu. Välitön verotus kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, mutta niiden on kuitenkin käytettävä tätä toimivaltaansa yhteisön oikeutta noudattaen ja pidättäytyttävä kaikenlaisesta ilmeisestä tai peitellystä kansalaisuuteen perustuvasta syrjinnästä.”

Valtioiden välisissä verosopimuksissa tulojen verotusoikeus jaetaan asuinvaltion ja lähdevaltion kesken. Jos tulo verotusoikeus annetaan osittain tai kokonaan lähdevaltiolle, asuinvaltio poistaa kaksinkertaisen verotuksen joko vapautusmenetelmällä tai hyvitysmenetelmällä. Vapautusmenetelmässä tulo vapautetaan asuinvaltion verotuksesta ja hyvitysmenetelmässä lähdevaltiossa maksettu vero vähennetään asuinvaltiossa samasta tulosta menevästä verosta. Jos verosopimuksessa sovitaan, että tulo vapautetaan asuinvaltion verotuksesta, lähes poikkeuksetta sovitaan myös, että asuinvaltio saa ottaa vapautetun tulo huomioon määrättäessä veroa muusta tulosta.

Aloitteet koskevat Suomesta Isoon-Britanniaan maksettavia eläkkeitä, joitten saajat maksavat Isonsa-Britanniassa Council Tax -veroa. Suomen ja Ison-Britannian välisessä verosopimuksessa artiklassa 19 on kohdassa 1. määritelty verotusoikeuden jakautuminen yksityisen sektorin eläkkeitten osalta seuraavasti:

”Mikäli 20 artiklan 1 ja 2 kohdan määräyksistä ei muuta johdu, verotetaan sopimusvaltiossa asuva henkilöä aikaisempaan palvelukseen perustuvista eläkkeistä ja muista samanluonteisista hyvityksistä sekä elinkorosta ainoastaan siinä valtiossa.”

Julkisen sektorin eläkkeitten verotusoikeus on määritelty artiklassa 20 kohdassa 2 seuraavasti: ”Hyvityksistä ja eläkkeistä, jotka suoritetaan Suomen, sen paikallisen viranomaisen tai julkisoikeudellisen yhdyskunnan varoista tai rahastoista luonnolliselle henkilölle hänen Suomen hallitukselle, sen paikalliselle viranomaiselle tai julkisoikeudelliselle yhdyskunnalle virkamiehenä tekemiensä palvelusten perusteella, verotetaan vain Suomessa, paitsi milloin luonnollinen henkilö on Yhdistyneen Kuningaskunnan kansalainen olematta samalla Suomen kansalainen.”

Suomen ja Ison-Britannian välisen verosopimuksen mukaan eläkkeitten verotusoikeus jää pääsääntöisesti maksajamaille. Sopimuksen artiklassa 25 kohdassa 1a on kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi sovittu seuraavaa:

”Suomen lainsäädännön ja tämän sopimuksen mukainen välittömästi tai ennakkoperinnällä Suomessa olevasta lähteestä saadusta tulosta tai verotettavasta myyntivoitosta (lukuun ottamatta veroa tulosta, josta osinko maksetaan) kannettava Suomen vero hyvitetään sellaisesta samasta tulosta tai verotettavasta myyntivoitosta lasketusta Yhdistyneen Kuningaskunnan verosta, josta Suomen verokin on määrätty.”

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti kehottaa verosopimusmaissa asuvia ulkosuomalaisia kääntymään asuinmaittensa veroviranomaisten puoleen ja vaatimaan verosopimuksen määräysten mukaisista kaksinkertaisen verotuksen poistamista heidän asuinvaltioissaan. Samalla ulkosuomalaisparlamentti muistuttaa, että Euroopan unionin alueella asuvat eläkkeensaajat voivat käyttää EU:n suomalaista valitus- ja vetoamismahdollisuuksia.

40. ja 41. Työeläkkeen karttuminen

Suomen ansiosidonnaisen työeläkejärjestelmän ehdot ovat 1960-luvulta asti olleet pääasiassa työmarkkinoiden keskusjärjestöjen kanssa tehtyjen sopimusten pohjalta luotuja. Sopimukset on sitten saatettu osaksi lainsäädäntöä hallituksen ja eduskunnan toimesta. Vuodesta 1961 vuoteen 1993 yksityisalojen työnantajat rahoittivat yksin työeläkkeet, ja sen jälkeen alettiin myös työntekijöiltä periä työeläkevakuutusmaksua.

Suomessa kaikilla palkansaajilla ja yrittäjillä on työhön perustuva lakisääteinen eläketurva. Työeläkkeeseen kuuluvat yksityisten alojen työsuhteista ja yrittäjätoiminnasta sekä julkisilla aloilla karttuneet eläkkeet. Palkansaajien eläketurva oli ennen vuoden 2005 eläkeuudistusta järjestetty työntekijäin eläkelain (TEL),

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (LEL) ja taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (TaEL) mukaan. TEL ja LEL tulivat voimaan 1.7.1962. TEL:n piiriin kuului kuitenkin sellainenkin työsuhte, joka oli voimassa 8.7.1961. Lait koskivat yksityisen työnantajan palveluksessa olevia työntekijöitä. LEL saattoi koskea myös julkisen alan työtä. TaEL:n piiriin kuuluivat 1.1.1998 jälkeen TaEL-ammattien lisäksi myös yksityisen sektorin ns. pätkätyöntekijät. Työ- ja virkaeläkettä kertyi erikseen jokaisesta palvelussuhteesta. Eläke määräytyi kunkin palvelussuhteen keston ja palkan mukaan. Palvelusaikaa ennen 23. ikävuotta ei yleensä otettu huomioon. TEL, LEL ja TaEL yhdistettiin työntekijäin eläkelainksi TyEL:ksi vuoden 2007 alussa. Vuoden 2007 alussa tulivat voimaan myös uusi Yrittäjien eläkelaki YEL, uusi Maatalousyrittäjien eläkelaki MYEL sekä uusi Merimieseläkelaki MEL. Valtion, kuntien ja kirkon palveluksessa olevat palkansaajat kuuluvat valtion eläkelain (VEL), kuntien viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (KVTEL) ja evankelisluterilaisen kirkon eläkelain (KiEL) piiriin.

Vuoden 2006 lopussa on kumottu seuraavat vanhat työeläkelait: TEL, LEL, TaEL, YEL, MyEL ja MEL.

Työeläkeuudistus tuli voimaan vuoden 2005 alusta. Uudistuksen myötä eläkkeen saamisen edellytykset, karttuminen ja laskeminen muuttuivat. Eläkeuudistuksen tavoitteena on nostaa eläkkeellesiirtymiskäyttäjä ja hillitä näin eläkekustannusten nousua. Kiinteästä 65 vuoden eläkeiästä luovuttiin, ja eläkkeelle voi nyt siirtyä joustavasti 63 - 68-vuotiaana. Uusilla säännöillä lasketaan vain se eläke, mikä karttuu vuoden 2005 alusta alkaen. Ennen vuotta 2005 työeläkettä karttui 23 – 65-vuotiaille, ja se laskettiin erikseen jokaisesta työsuhteesta ja yrittäjätoiminnasta. Työssäoloajalta eläkettä karttui 1,5 % vuotta kohti kunkin työsuhteen eläkepalkasta tai yrittäjän eläketyötulosta. Eläkepalkka oli usean vuoden ansioista laskettu keskiarvo. Vuodesta 2005 alkaen työeläke on karttunut työstä 18 – 68-vuotiaana. Eläke lasketaan vuosityöansioista iän mukaisilla prosenteilla: 18 – 52-vuotiaana 1,5 %, 53 – 62-vuotiaana 1,9 % ja 63 – 68-vuotiaana 4,5 %. Työssä oloon rinnastetaan muun muassa työttömyysajat, sairauslomat, vanhempainvapaat, opiskelu ja lastenhoito, ja näiltä ajoilta eläkettä karttuu 1,5 % vuodessa.

Yksityisen sektorin työeläkevakuuttajat ovat vuodesta 2008 lähettäneet 18 - 67-vuotiaille Suomessa asuville työeläkeotteita, joiden avulla voi seurata oman työeläkkeensä kehittymistä. Työeläkeotteessa on tiedot karttuneista eläkkeistä yksityisalojen työsuhteista, yrittäjätoiminnasta sekä sosiaalietuuksista kuten opiskelusta. Työeläkeotteessa ei näy valtion, kunnan ja kirkon palvelussuhdetietoja, koska niitä ei ole vielä siirretty työeläkejärjestelmän yhteiseen rekisterijärjestelmään. Vuodesta 2012 alkaen työeläkeotteessa näkyvät myös julkisen puolen palvelussuhdetiedot. Ulkosuomalaisille työeläkeotetta ei ole lähetetty tietoturvasyistä, koska ulkomailta asuvien osoitetiedot eivät välttämättä ole ajan tasalla Suomen väestötietorekisterissä.

Perusteelliset työsuhtetiedot omasta eläketurvasta saa omalta työeläkelaitokselta tai Eläketurvakeskukselta. Oma eläkelaitos määräytyy viimeisen työnantajan

käyttämän vakuutusyhtiön mukaan. Työeläkeotteessa on laskettu vanhan eläkejärjestelmän mukainen eläke jokaisesta työsuhteesta erikseen vuoden 2004 loppuun saakka ja vuodesta 2005 alkaen jokaiselta vuodelta erikseen. Työeläkeotteessa ei ole laskettu julkisella sektorilla (valtio, kunta tai kirkko) kertynyttä eläkettä, mutta palvelusajasta on kuitenkin merkintä. Ulkomailta asuvilta edellytetään kirjallista pyyntöä, joka sisältää asumisosoitteen, henkilötunnuksen ja henkilökohtaisen allekirjoituksen. Pyyntöön työeläkeotteesta voi lähettää osoitteeseen 00065 ELÄKETURVAKESKUS.

Eläketurvakeskuksella on myös tietosuojattuja työeläkkeen tiedustelukortteja, joita on saatavissa esimerkiksi vakuutusyhtiöiden konttoreista, Kelan toimistoista ja Suomi-Seuran neuvontapalvelusta. Lisäksi työeläkeote on saatavissa sähköisessä muodossa omilla suomalaisilla nettipankkitunnuksilla joko oman työeläkevakuuttajan verkkosivuilta tai osoitteesta www.tyolake.fi. Siinä tapauksessa, että työeläkeotteessa on virheitä tai siitä puuttuu tietoja, on mahdollista tehdä työeläkeotteen korjauspyyntö. Yksityisen alan eläkeläisissä on säännös, jonka mukaan vanhojen työhistoriatietojen selvittämistä vastuu siirtyy yksityisellä alalla eläkevakuuttajalta vakuutetuille asteittain.

Julkisen sektorin eläkeläisissä ei ole säännöstä eläkeoikeuden vanhentumisesta eikä vakuutetun tietojen tarkastamisvelvollisuudesta. Eläkkeen perusteena olevat työsuhtediedot selvitetään julkisen sektorin eläkelaitoksissa viran puolesta. Mahdolliset puutteet tai virheet palvelussuhtediedoissa korjataan ilman määräaikaa edelleen. Julkishallinnon eläkkeitten osalta työeläkeotepyyntöön voi lähettää joko Valtiokonttoriin tai Kuntien eläkevakuutukseen. Kirkon eläkeasioiden hoidosta on vuoden 2010 alusta vastannut Kuntien Eläkevakuutus. Valtiovarainministeriön tiedotteen mukaan hallitus on esittänyt, että Valtiokonttorin henkilöasiakkaita koskevien eläkeasioiden käsittely siirretään Kuntien eläkevakuutukseen 1.1.2011.

EU- ja ETA-maissa voi asuinmaassa täytetyllä eläkehakemuksella hakea eläkettä kaikista muista EU- ja ETA-maista, joissa on asunut tai työskennellyt. Kunkin maan eläkelaitokset vaihtavat tietoja ja tarkistavat eläkeoikeudet ja tarvittaessa sovittavat yhteen kustakin maasta saadut eläkkeet. Toukokuun 2010 alusta on tullut voimaan uusi EU:n sosiaaliturva-asetus 883/04, joka koskee kaikkia EU:n jäsenvaltioiden sosiaaliturvan piiriin kuuluvia kansalaisia. Asetus sisältää eläkeitä, sairaus- ja työttömyysetuuksia, työ- ja ammattitautietuuksia sekä perhe-etuuksia koskevat säännökset. Asetuksen avulla pyritään muun muassa nopeuttamaan eläkkeen hakemista sellaisissa tilanteissa, joissa henkilö hakee eläkettä useista EU-maista.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti ei ota kantaa itse aloitteeseen, mutta toteaa, että eläketurva ja sen uudistaminen on Suomen lainsäädännössä järjestetty hyvin ja kattavaksi. Työeläketurva on varmistettu jo 1960-luvulta lähtien, ja työeläkeuudistuksen

myötä myös opiskeluaika kerryttää eläkettä. Ulkosuomalaisparlamentti kehottaa kaikkia ulkosuomalaisia tarkistamaan eläkeoikeutensa Suomessa esimerkiksi pyytämällä työeläkeotteen Eläketurvakeskuksesta ja pitämään tietonsa Suomessa ajan tasalla.

42. Keski-Euroopassa asuvien ikääntyvien ulkosuomalaisten tuki- verkostotyön kehittäminen ja rahoitus

Vuoden 2000 USP:n istunnon päätöslauselmaan numero 9 (Sosiaali- ja terveydenhoitoalan työ- ja harjoittelumahdollisuuksien tukeminen) antamassaan lausunnossa sosiaali- ja terveysministeriö on todennut olevansa valmis tukemaan toimenpiteitä, joilla sosiaali- ja terveysalan työntekijöiden ja opiskelijoiden työ- ja harjoittelumahdollisuuksia ulkosuomalaisissa järjestöissä ja hoitolaitoksissa edistetään. Lausunnossa kuitenkin muistutetaan sosiaali- ja terveysalan pahenevasta työvoimapulasta.

Aikaisempien ulkosuomalaisparlamentin päätöslauselmien pohjalta vuoden 2004 alussa Suomi-Seura ry käynnisti sosiaali- ja terveydenhoitoalan (AMK) harjoitteluohjelman yhteistyössä Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMO:n kanssa. Ohjelman tavoitteena on antaa ulkosuomalaisvanhuksille mahdollisuus saada suomen- tai ruotsinkielistä harjoittelupalvelua ja näin tukea ulkosuomalaisvanhusten hyvinvointia. Harjoittelijat ovat joko sosionomi- tai terveydenhoitoalan opiskelijoita, ja heillä on takanaan vähintään vuoden opinnot. Harjoittelu lasketaan osaksi nuorten opintoja, joten oppilaitos valvoo harjoittelun toteutumista. Tämä edellyttää, että harjoittelijalla on harjoittelupaikassaan ammattitaitoinen, ohjaava henkilö, joka on tarvittaessa myös yhteydessä harjoittelijan oppilaitokseen. Harjoittelujaksot Suomi-kodeissa kestävät kolmesta kuuteen kuukautta. Harjoitteluohjelman rahoitus on saatu opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakouluyksiköltä. Harjoitteluohjelman rahoitus on ollut suuruudeltaan 60 000 euroa/vuosi, mikä on mahdollistanut vuosittain noin 20 opiskelijan harjoittelun ulkosuomalaisvanhustyössä.

Lisäksi CIMO on antanut harjoitteluohjelmaan omaa rahoitustaan niin, että vuonna 2009 toteutui 31 harjoittelujaksoa.

Suomalaisilla sosiaali- ja terveysalan oppilaitoksilla on myös omia kahdenkeskisiä harjoitteluohjelmia eri maissa sijaitsevien vanhustenhuoltolaitoksien ja esim. senioreille palveluja tarjoavien ulkosuomalaisjärjestöjen kanssa. Oppilaitokset edellyttävät, että harjoittelu paikkaa tarjoava yhteisö järjestää harjoittelijalle ammattitaitoisen harjoittelun ohjaajan.

Vuoden 2005 USP:n istunnossa on hyväksytty päätöslauselma: ”Ulkosuomalaisparlamentti toteaa, että erilaisten olemassa olevien ulkosuomalaisensioreihin kohdistuvien projektien ja harjoitteluohjelmien rahoituksen jatkuvuus on varmistettava niin, että niitä voidaan laajentaa kattamaan ulkosuomalaisyhteisöt mahdollisimman laaja-alaisesti ja kehottaa puhemiestistöä ja

sihteeristöä jatkamaan eri yhteistyöhankkeiden ja rahoituskanavien selvitystyötä.” Tämän päätöslauselman pohjalta puhemiehistö ja sihteeristö ovat työskennelleet ulkosuomalaisensioreiden parissa tehtävän seniorityön ja vanhustenhoitoalan harjoitteluohjelmien luomiseksi ja jatkamiseksi, ja tämä työ jatkuu edelleen.

Valtionavustuslaissa (27.7.2001/688) säädetään niistä perusteista ja menettelyistä, joita noudatetaan myönnettäessä valtionavustuksia. Valtionavustuksella tarkoitetaan tässä laissa tuenluonteista rahoitusta tietyn toiminnan tai hankkeen avustamiseksi. Valtionavustuslain soveltamisalaa koskevan 1 §:n mukaan tätä lakia sovelletaan myös valtionavustukseen, joka myönnetään käytettäväksi Suomen ulkopuolella.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti kehottaa puhemiehistöä ja sihteeristöä selvittämään rahoitus- ja toteutusmahdollisuuksia ikääntyvien ulkosuomalaisen parissa tehtävää työtä varten. Ulkosuomalaisparlamentti pyytää sosiaali- ja terveysministeriötä huomioimaan ikääntyvien ulkomailla asuvien suomalaisten tarpeet.

43. Eläkeläisten hoitoketjun järjestäminen

Suomessa julkisten terveyspalvelujen järjestämisehdollisuus on kunnilla, jotka rahoittavat palvelut asukkailta kerätyillä verovaroilla. Valtio osallistuu kuntien sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannuksiin valtionosuusjärjestelmän kautta. Suomessa on asumisperusteinen sosiaaliturva, jonka piiriin kuuluvat vakituisesti Suomessa asuvat.

Muuttotilanteessa Euroopan unionin sisällä oikeus sosiaaliturvaan siirtyy uuteen asuinmaahan. Suomen valtio korvaa sairaanhoidon kustannukset EU:n sosiaaliturva-asetuksen mukaisesti niiden EU-maissa asuvien eläkeläisten osalta, jotka ovat muuttaneet ulkomaille eläkeläisinä sellaisiin EU-maihin, joissa heillä ei ole oikeutta eläkkeeseen. Näiltä eläkeläisiltä peritään Suomessa sairaanhoitomaksu, joka on 1,64 % kunnallisverotuksessa verotettavasta tulosta. Sairaanhoitomaksu peritään, vaikka eläkkeen verotusoikeus olisi siirtynyt verosopimuksen mukaan asuinmaahan (Espanja, Ranska, Portugali), koska sairausvakuutusmaksu on veronluonteinen maksu, jota verosopimukset eivät koske. Euroopan unionin jäsenvaltiot järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelunsa oman sosiaaliturvalainsäädäntönsä puitteissa.

Omaishoidon tukeminen aloitettiin Suomessa 1980-luvun alkupuolella, jolloin siitä säädettiin sosiaalihuoltolaissa (710/1982, SHL) ja omaishoidon tuesta annetussa asetuksessa (318/1993). Uusi laki omaishoidon tuesta (937/2005) tuli voimaan vuoden 2006 alusta. Omaishoidon tuki on lakisääteinen sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä huolehtivat kunnat määrärahojensa

puitteissa. ”Lain tarkoituksena on edistää hoidettavan edun mukaisen omaishoidon toteuttamista turvaamalla riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä hoidon jatkuvuus. Omaishoidon tuki on kokonaisuus, joka sisältää hoidettavalle annettavat tarvittavat palvelut sekä omaishoitajalle annettavan hoitopalkkion, vapaan ja omaishoitoa tukevat palvelut”. (Sosiaali- ja terveysministeriön opas 2005:30: Omaishoidon tuki. Opas kuntien päättäjille. Helsinki, 2006.) Omaishoidon tukea myönnetään selviytymiseen kotioissa, ja kunta voi maksaa hoitopalkkiota myös hoidettavan ja hoitajan ollessa kesämökillä tai lyhyellä ulkomaanmatkalla.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti ei ota kantaa itse aloitteeseen, vaan toteaa, että omaishoidon tukea on mahdollista saada tilapäisen ulkomailla olon aikana, ja vakituisesti ulkomailla asuville eläkeläisille Euroopan unionin sosiaaliturva-asetus antaa mahdollisuuden saada uuden asuinmaan sosiaali- ja terveyspalvelut samoin edellytyksin kuin paikalliset eläkeläisetkin. Aloitteen perusajatuksen mukaista ulkosuomalaisvanhustenhuollon tukemista edistetään jo olemassa olevien ulkosuomalaisvanhustenhuollon tukemista koskevien päätöslauselmien pohjalta.

44. Suomalaisten seniorien ja hoivakotien tukeminen maailmalla

Vuosien 2005 ja 2007 ulkosuomalaisparlamentin istunnoissa on tehty päätöslauselmat, jotka koskevat ulkosuomalaisensioreiden hoidon järjestämistä ja sen rahoituksen turvaamista. Näitten päätöslauselmien tavoitteita sekä puhemiehistö että sihteeristö pyrkivät työssään edistämään. Viimeisimmässä ulkosuomalaisen senioritalojen rahoituksen varmistamista koskevassa, vuoden 2007 istunnon päätöslauselmassa todetaan seuraavaa: ”Ulkosuomalaisparlamentti kehottaa puhemiehistöä ja sihteeristöä selvittämään mahdollisuuksia Suomi-kodeille ja ulkosuomalaisen suomenkieliseen vanhustenhuoltoon suunnattujen määrärahojen sisällyttämiseksi valtion vuotuisen budjettiin. Samalla ulkosuomalaisparlamentti kehottaa ulkosuomalaisyhteisöjä oma-aloitteisuuteen omien asuinmaittensa vanhustyön rahoitusmahdollisuuksien kartoittamisessa”.

Suomesta saatavan tuen takaamiseksi Suomi-kodeille suunnatun määrärahan tulisi sisältyä valtion vuotuisen budjettiin, koska esimerkiksi Raha-automaattiyhdistys, joka Suomessa tukee seniorikotien rakennushankkeita ja myöntää rahoitusta niiden ylläpitoon, ei pääsääntöisesti myönnä avustuksia Suomen ulkopuolella sijaitseviin hankkeisiin.

Suomi-kodit ovat pääsääntöisesti ulkosuomalaisyhteisöjen omien ponnistusten tuloksia. Joissakin maissa Suomi-kodit saavat sijaintivaltionsa tukea, mutta usein

tuen saamisen edellytyksenä on, että asukasvalinnassa huomioidaan myös muut kuin suomalaiset.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että Suomen valtio tukee tarpeen mukaan kertaluontoisesti

erityisesti niitä ulkomailla sijaitsevia vanhustenhuoltolaitoksia, joissa hoidetaan Suomen sotaveteraaneja, sotainvalideja ja lottia.

VII SOSIAALIASIOITA KOSKEVAT PÄÄTÖSLAUSELMAT

45. YK:n kansainvälinen yleissopimus vammaisten oikeuksista

YK:n yleiskokous hyväksyi 13.12.2006 kansainvälisen yleissopimuksen, joka koskee vammaisten oikeuksia. Tämä sopimus vahvistaa vammaisten oikeuksia ja poistaa esteitä, jotta myös vammaiset pystyisivät nauttimaan ihmisoikeuksista. Samalla hyväksyttiin valinnainen pöytäkirja, joka antaa vammaisille oikeuden valittaa YK:lle, jos heidän oikeuksiaan loukataan. Suomi allekirjoitti sekä sopimuksen että valinnaisen pöytäkirjan 30. maaliskuuta 2007. Sopimuksen ratifiointi kuitenkin edellyttää lainsäädäntömuutoksia sosiaali- ja terveysministeriön sekä sisäasiainministeriön hallinnonaloilla. Ratifiointi on aloitettu Suomessa. Ratifiointin viivästyksen syynä on pidetty sitä, että Suomen lainsäädäntö ei vastaa YK:n vammaissopimuksen vaatimuksia mm. kotikuntalain ja pakkokeinolainsäädännön osalta. Suomessa ei ole myöskään yleissopimuksen vaatimukset täyttävää kansallista seuranta- ja valvontajärjestelmää. Ruotsi ja Tanska ovat jo ratifioineet yleissopimuksen, samoin EY marraskuussa 2009.

Suomen eduskunnan perustuslakivaliokunta pitää tärkeänä tämän yleissopimuksen sekä sen pöytäkirjan ratifioimisen mahdollistavien kotimaisten täytäntöönpanotoimien viivytyksetöntä toteuttamista.

Yleissopimus ja pöytäkirja tulivat kansainvälisesti voimaan 3. toukokuuta 2008.

Lait ovat erilaiset eri maissa, joka tulee merkitsemään sitä, että sopimuksen ratifioinnin seuraukset ovat erilaiset eri maissa.

Lisätietoja:

UN Enable – YK:n saavutettavuussivut, joilta voi nähdä mitkä valtiot ovat ratifioineet sopimuksen ja valinnaisen pöytäkirjan, www.un.org/disabilities

Suomen ulkoasiainministeriö hoitaa ratifiointiprosessia Suomessa, www.formin.fi

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamenttia ja Suomi-Seuraa kehoitetaan auttamaan Ruotsin Suomenkielisten Näkövammaisten Liittoa levittämään tietoa YK:n

kansainvälisestä vammaisten oikeuksia koskevasta yleissopimuksesta sekä levittämään tietoa siitä, että Ruotsin Suomenkielisten Näkövammaisten Liitto on ulkosuomalainen näkövammaisten etujärjestö Ruotsissa.

46. Perintövero

Esimerkkinä aloitteessa on Bremenissä asuva suomalais-saksalainen perhe, jonka lapsista toinen asuu Suomessa ja toinen Saksassa. Kun toinen perheen vanhemmista tai molemmat vanhemmat kuolevat, voi Suomessa asuvan lapsen veroton perintöosuus olla 20 000 euroa ja Saksassa asuvan 200 000 euroa (= noin 80 m² kokoisen asunnon hinta). Aloitteen mukaan asian voisi korjata sopimalla maiden välillä niin, että asia hoidetaan siinä maassa, jossa perintö lankeaa, ja kaksoiskansalaisia kohdeltaisiin sen maan kansalaisina. Kun jokaisella maalla on oma verotusautonomiansa, ei tämä ratkaisu vaatisi verotuksen muuttamista.

Valtiovarainministeriön tulkinta asiasta:

1. Eri valtiot pitävät tiukasti kiinni verotuksellisesta suvereniteetistaan. Tästä on yhteisöalueella poikettu monien välillisten verojen osalta, joita on harmonisoitu yhteisen sisämarkkinan edistämiseksi. Välittömän verotuksen osalta harmonisointi rajoittuu yritysverotukseen. Henkilöiden tuloverotus ja perintöverotus eivät sen sijaan miltään osin kuulu harmonisoinnin piiriin.

2. Valtiot voivat sopia keskenään verotusoikeuden jaosta kahdenvälisissä verosopimuksissa. Näissä sopimuksissa, joita Suomi on tuloverotusta koskien solminut usean kymmenen maan kanssa, on lähtökohtana se, että vältetään saman tulon verottaminen kahdessa maassa. Perintöverotuksen osalta Suomi on solminut vain muutaman sopimuksen. Tärkein niistä on Pohjoismaiden välillä tehty verosopimus. Verosopimuksin ei voida sen sijaan luoda verotusoikeutta, vaan se voi tapahtua vain kunkin maan kansallisella verolainsäädännöllä.

3. Perintöverojärjestelmät ovat erilaisia. Suomessa sovelletun kaltaisessa ns. perintöosuusverojärjestelmässä verotetaan perinnön saajaa perinnöstä. Tähän järjestelmään ei mitenkään sopisi se, että veroa maksettaisiinkin siihen maahan, josta perintö saadaan,

jos se on eri kuin perinnönsaajan asuinmaa. Joissain maissa, kuten Irossa-Britanniassa, sovelletaan jäämistöverojärjestelmää: siinä verotetaan kuolinpesää. Tällaisessa järjestelmässä siis verotetaan siinä maassa, josta perintö saadaan.

4. Lopputulos edellyttäisi, että perintöosuusverojärjestelmää soveltavat valtiot olisivat valmiita luopumaan alueellaan asuvien verottamisesta silloin, kun perintö on saatu ulkomailta. Tämä ei ole realistinen oletus. Jotta tällainen kuvitteellinen järjestelmä olisi mielekäs, olisi vainajan asuinvaltion verotettava. Tämäkään oletus ei ole realistinen, koska monet valtiot – kuten Ruotsi – eivät kannata perintöveroa.

5. Muutoksen ei katsota olevan mahdollinen.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti päätti olla ottamatta kantaa aloitteeseen.

47. Konsulikäytännöt henkilöpapereiden menetyksen yhteydessä

Kun Suomen kansalainen joutuu Euroopan ulkopuolella ryöstön tms. kohteeksi ja menettää tärkeitä dokumenttejaan kuten passin, luottokortit, rahat ym., on seurauksena hyvin suuria käytännön ongelmia, jotka yleensä johtavat uusiin ongelmiin:

1. Passin saaminen Suomen viranomaisilta on vaikeaa pitkien etäisyyksien, siestan, pyhäpäivien ym. asioiden vuoksi, eivätkä konsulitkaan aina ole tavoitettavissa.

2. Suomen lähetystöillä on yleensä vähäiset resurssit auttaa rahallisesti riittävän nopeasti tällaisessa tilanteessa.

3. Ilman rahaa ei ole mahdollista päästä lähimmälle poliisiasemalle tekemään rikosilmoitusta eikä myöskään ilman rahaa voi yöpyä hotellissa.

4. Suomen viranomainen voi auttaa rahallisesti vain myöntämällä menomatkaa varten passin koti-maahan.

Suomen lähetystöt tai konsulaatit voisivat hätätapa- uksissa lainata rikoksen uhrille rahaa takaisinmaksu- toumuksella. Lainansaajan henkilöllisyyden varmistami- nen ei yleensä ole este tällaiselle toiminnalle. Kun rikok- sen uhri on menettänyt myös henkilöllisyyspaperinsa, tarvitaan erityisjärjestelyjä. Lainamahdollisuus edellyt- täisi käytännön tasolla sitä, että Suomen lähetystöillä ja konsulaateilla olisi tarkoitusta varten pieni vararahasto. Myös muita ryöstetyn henkilön avustusmahdollisuuksia tulisi harkita, kuten kuljetuksia poliisiasemalle jne. Esi- merkiksi Sveitsi tarjoaa tällaista apua kansalaisilleen.

Ulkosasiainministeriön kommentissa vuoden 2007 ulkosuomalaisparlamentin istuntoon jätettyyn aloit- teeseen sanotaan, että Suomen konsulipalvelulain (498/1999) nojalla ulkomailta tilapäisesti oleskelevat Suomen kansalaiset sekä Suomessa pysyvästi asu- vat ulkomaalaiset voivat jo tällä hetkellä saada ”lai- naa” edustustolta takaisinmaksusitoumusta vastaan

kotimatkaa varten, jos heidän on todettu olevan hä- dänalaisessa asemassa. Takaisinmaksusitoumuksen allekirjoittanut sitoutuu maksamaan hänelle ”lainatut” varat takaisin kotiuduttuaan. Kyseinen sitoumus on ulosottokelpoinen.

Rikoksen kohteeksi joutuneet voivat kiireellisissä tapauksissa kääntyä myös jonkun rahavaroja välittä- vän yrityksen puoleen (Western Union, Forex tms.).

Pysyvästi ulkomailta asuvien suomalaisten talou- dellinen avustaminen ei tämänhetkisen lainsäädän- nön mukaan kuulu ulkoasiainhallinnon toimialaan. EU-maiden sekä EU-instituutioiden välistä konsuliyh- teistyötä kehitetään jatkuvasti erityisesti kolmansien maiden osalta.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että Suomen lähetystöt ja konsulaatit tarjoavat rikoksen uhrik- si joutuneille suomalaisille erilaisia avustusmah- dollisuuksia, kuten esimerkiksi kuljetuksen ja lai- narahaa takaisinmaksuvelvoitteella.

48. Sotaveteraanien etuuksien tarkennus

Sotaveteraanien etuuksiin kuuluu ilmainen hautapaik- ka, mutta ei kuitenkaan silloin, kun hautapaikka vali- taan eri kunnan tai seurakunnan alueelta, kuin missä henkilö on ollut viimeksi kirjoilla. Tämän etuuden tuli- si olla henkilökohtainen eikä kuntakohtainen, ja sota- veteraanin tulisi saada ilmainen viimeinen leposija va- litsemassaan kunnassa, erityisesti jos on kyse suku- haudasta. Saman etuuden tulisi kuulua myös ulkomail- la asuville sotaveteraaneille, jotka toivovat tulevansa haudatuiksi Suomeen.

Hautausvoimilain 6 §:n 3 momentin mukaan vete- raanien vapauttaminen maksuista on sallittua, vaikka hautausvoimen maksujen perusteiden tulee muuten ol- la samat kaikille, joilla on oikeus hautasijaan kyseisen seurakunnan hautausmaalla.

Jos seurakunta päättää myöntää veteraaneille va- pautuksen maksuista, se voi pääsääntöisesti itse päät- tää vapautuksen soveltamisalan laajuudesta, mm. sii- tä, koskeeko maksuvapaus vain sellaista vainajaa, jolla on hautausvoimilain 4 §:n mukaan oikeus hauta- sijaan kyseisen seurakunnan hautausmaalla.

Esimerkiksi Helsingin seurakunnassa veteraanit saavat haudan lunastuksen maksutta, mutta muut kus- tannukset tulevat maksettaviksi. Veteraanin tai hänen puolisonsa täytyy olla kuollessaan kirjoilla Helsingissä.

Helsingin seurakuntien hautausmaista Hietanie- men hautausmaalla on erikseen nimetty veteraanileh- to. Muilla hautausmailla ei ole eri alueita, vaan vete- raanit saavat hautapaikan sen mukaan, mitä paikkoja on vapaana. Vanhoihin sukuhautoihin haudataan myös veteraaneja ja heidän puolisoitaan, ja niistä maksetaan muut kustannukset paitsi hallinta-ajan pidennykset, jot- ka ovat maksuttomia veteraanitunnuksella. Ainaishau- toihiin ei siten tule mitään veteraanietuuksia.

Ulkomailla asuvien veteraanien kohdalla on tehty erillisiä päätöksiä, jolloin he ovat esimerkiksi saaneet paikan Hietaniemen veteraanilehdosta. Hautausmaksuista jokainen seurakunta tekee omat päätöksensä veteraanien osalta. Esimerkiksi Vantaan ja Helsingin välillä on jo suuria eroja.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että opetus- ja kulttuuriministeriö tutkii suomalaisten sotaveteraanien mahdollisuutta saada ilmainen hautauspaikka haluamastaan kunnasta Suomessa, riippumatta siitä, mikä heidän viimeisin kotikuntansa oli.

49. Sosiaali- ja terveyspalvelut

Euroopan unionin uusi sosiaaliturva-asetus 883/2004 tuli voimaan 1.5.2010. Siitä, keitä henkilöitä muutos koskee, olisi Kelan ollut syytä pitää infotilaisuus kuluksen talven aikana myös Costa Blancalla.

Aikuisiän diabetes on jatkuvasti kasvava sairausr ryhmä ja aiheuttaa hoitamattomana ja huonosti hoidettuna lisäsairauksia ja toimintakyvyn alenemistä sekä lisääntyviä kustannuksia yhteiskunnalle. Uudet GLP-analogit, siis uudet diabeteslääkkeet tyyppi 2 diabetekseen (eksenatidi, Byetta /Lilly ja liraglutidi/Victoza/ Novo Nordisk) ovat korvattavia jo useimmissa Euroopan maissa, mm. Espanjassa. Suomessa potilas maksaa ne kokonaan itse. Käypä hoito suosituksen mukaan elämäntapaohjauksella ja vakiintuneen lääkehoidon rinnalla on uusimmalla diabeteslääkehoitoryhmällä, GLP-1-analogeilla, joilla on selkeä asema tyyppi 2 diabeteksen hoidossa. Eurooppalaisessa diabetesbarometrissa Suomen sijoitus oli 14., niukasti ennen Liettuaa ja Latviaa. Suomi on jälkijunassa maan 500 000 diabeetikon hoidossa.

Euroopan unionin uusi sosiaaliturva-asetus, 883/2004 tuli voimaan 1.5.2010. Se korvasi asetuksen 1408/771. Asetus toi mukanaan muutoksia myös eurooppalaisen sairaanhoitokortin myöntämiskäytäntöihin. Uuden asetuksen mukaan ne EU-maissa vakituisesti asuvat eläkeläiset, joille eläkettä maksetaan vain Suomesta, ovat oikeutettuja saamaan eurooppalaisen sairaanhoitokortin Suomesta. Toukokuuhun asti ulkomailla asuneille Suomesta eläkettä saaneille on myönnetty kortti asuinvaltiosta.

Syksyllä 2009 Kela alkoi selvittää ulkomailla asuvien eläkeläisten olosuhteita lähettämällä heille seurantakirjeen. Seurannassa tarkistettiin, että Suomen valtio on varmasti edelleen kustannusvastuussa heidän sairaanhoidostaan. Kela hallinnoi ulkomailla asuvien eläkeläisten sairaanhoitokustannuksia, joita laskutetaan ja maksetaan valtioiden välillä.

Ne, jotka ovat vastanneet olosuhdeseurantaan ja joilla sen perusteella on oikeus eurooppalaiseen sairaanhoitokorttiin Suomesta, saivat kortin automaattisesti toukokuun alussa.

Ulkomailla asuva Suomesta eurooppalaisen sairaanhoitokortin saanut eläkeläinen tarvitsee Suomessa oleskelunsa ajaksi myös asiakirjan ”Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa”, jotta hän voisi käyttää Suomen julkisia terveydenhoitopalveluita. Todistus postitetaan eurooppalaisen sairaanhoitokortin mukana niille henkilöille, joilla on oikeus myös Kelan myöntämään eurooppalaiseen sairaanhoitoon. Apteekeissa tämä todistus ei käy, mutta tilapäisen Suomessa oleskelun aikana syntyneisiin lääketoimien kustannuksiin voi hakea jälkikäteen korvausta Kelalta.

Espanjassa asuvia suomalaiseläkeläisiä muutos koskee pääsääntöisesti käytännössä vain niin, että eurooppalaisen sairaanhoitokortin myöntäjää vaihtuu. Muutos koskee ainoastaan Tarjeta Sanitaria Europea -korttia eli Eurooppalaista sairaanhoitokorttia, jonka tulee jatkossa myöntämään Kela niille vakituisesti Espanjassa asuville eläkeläisille, jotka saavat eläkettä vain Suomesta. Suomen valtio vastaa heidän sairaanhoitonsa kustannuksista. Euroopan unionin uusi sosiaaliturva-asetus ei aiheuta muutoksia Tarjeta de la Seguridad Social -kortin eli espanjalaisen sairausvakuutuskortin myöntämiskäytäntöihin.

Norjassa, Islannissa, Liechtensteinissä ja Sveitsissä asuvia eläkeläisiä muutos ei vielä koske, sillä nämä maat alkavat soveltaa uutta asetusta aikaisintaan vuonna 2011. Näissä maissa asuvat eläkeläiset käyttävät 1.5.2010 jälkeenkin asuinmaansa myöntämää eurooppalaista sairaanhoitokorttia.

Kela valmistelelee EU-maissa asuville ulkosuomalaiseläkeläisille uutta eurooppalaista sairaanhoitokorttia, joka korvaisi nykyisen eurooppalaisen sairaanhoitokortin ja todistuksen oikeudesta Suomen hoitoetuuksiin. Uusi kortti tulee todennäköisesti käyttöön heinäkuussa 2011, jolloin yksi kortti toimisi muissa EU-maissa sairaanhoidon saamiseksi. Asuinmaan sairausvakuutuskortti tulee edelleen olemaan jokaisen EU-maan oma kansallinen kortti. Kela tiedottaa uudesta kortista eläkkeensaajille talvella 2011.

Kela ja Eläketurvakeskus järjestivät helmikuussa kolme yleisötilaisuutta Espanjan Aurinkorannikolla. Tilaisuuksiin osallistui yli 400 suomalaista.

Suomi-Seura ry on lähettänyt syksyllä 2009 kaikille rekisterissään oleville espanjansuomalaisille yhdistyksille, järjestöille, medialle sekä Suomi-Seuran edustajille tiedotteen EU:n sosiaaliturva-asetuksen muutoksesta. Muutoksesta on myös tiedotettu Suomi-Seuran järjestämällä infopäivillä, jotka on kohdennettu ulkomaille eläkepäiviksi muuttajille, Suomi-Seuran viikkotiedotteessa ja järjestöille lähetettävässä kuukausitiedotteessa sekä Suomen Silta - jäsenlehdessä. Tiedotusta jatketaan edelleen.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että Kela ja Eläketurvakeskus sekä ulkosuomalaisten parissa toimivat yhdistykset ja järjestöt jatkavat ulkosuomalaisten informointia ulkosuomalaisille tärkeistä sosiaaliturva- ja terveyspalveluista.

50. Suomen ja Kanadan välisen sairaanhoitosopimuksen laajentaminen koskemaan muitakin provinssieja kuin Québecia

Suomen ja Kanadan välisessä sosiaaliturvasopimuksessa ei ole sairaanhoitoa koskevia määräyksiä. Ainoastaan siinä tapauksessa, että Kanadassa asuva henkilö asuu Québecissa, tulee kysymykseen Québecin kanssa tehdyn sopimusjärjestelyn soveltaminen.

Suomen ja Québecin välillä on sovittu sairaanhoidon antamisesta tilapäisen oleskelun aikana eräiden henkilöryhmien osalta. Näitä ovat mm. tilapäisesti maassa työskentelevät, lähetetyt työntekijät ja opiskelijat sekä heidän perheenjäsenensä. He saavat terveyspalvelut samoin edellytyksin kuin Suomessa asuvat. Järjestely ei koske matkailijoita.

Suomessa hoitoon joutuviin kanadalaisiin potilaisiin, jotka ovat kotoisin muualta kuin Québecista, sovelletaan samoja periaatteita kuin sopimuksettomasta maasta tullesiiin. Potilaalta voidaan periä hoidosta aiheutuneiden todellisten kustannusten suuruinen maksu. Kanadasta (paitsi Québecista) kotoisin oleville on usein edullisempaa mennä Suomessa täysin yksityiseen sairaalaan (esim. Mehiläinen) kuin julkisen palvelun sairaalaan.

Sopimusjärjestelyn perusteella hoitoa saavalta peritään vain samat asiakasmaksut kuin Suomessa asuvalta. Muilta Suomeen tilapäisesti Québecista saapuville henkilöiltä, kuten turisteilta, voidaan periä hoidon todelliset kustannukset. Kustannuksia ei korvata Suomen ja Québecin välillä.

Suomesta Québeciin työhön lähetetyt, joilla ei ole enää Suomen sosiaaliturvaa, voivat Suomessa käydessään käyttää Suomen julkista sairaanhoitoa. Muualta Kanadasta tuleville se ei ole mahdollista. Se ei ole mahdollista myöskään opiskelijoille, jotka joutuvat hankkimaan yksityisen sairausvakuutuksen.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että sosiaali- ja terveysministeriö aloittaa uudelleen neuvottelut sairaanhoitosopimuksesta Kanadan ja Suomen välillä, siltä pohjalta, että Québec-tyyppinen ratkaisu koskisi kaikkien Kanadan provinssien asukkaita, jotka kuuluvat sairaanhoitosopimuksessa rajattuihin henkilöryhmiin, kuten opiskelijat ja lähetetyt työntekijät.

51. Suomen isyyslainsäädännön aikarajan muutos

Faderskapslagarna i Finland är bristfälliga och står i strid mot FN:s barnkonvention, där det sägs att "varje barn har rätt att veta vilka föräldrarna är".

Relaterar till "fallet Ritva", en flicka född 1939 som sändes till Sverige som krigsbarn. Hon hade hela livet

fått höra att „fadern dog i kriget“. Efter moderns död fick hon veta namnet på de tänkande fadern, och fann att han ännu levde. Han förnekade faderskapet men gick med på att lämna dna-prov, som visade att han verkligen var fadern. Om fadern inte frivilligt hade gått med på dnatestet finns enligt finländsk lag ingen möjlighet att gå vidare och få faderskapet rättsligt prövat. En gammal femårsgräns sätter stopp för det, efter 1981 var det omöjligt. Reglerna för hur faderskapsuppgifter införs i befolkningsregistret är också bristfälliga. Om fadern i det ovan relaterade fallet hade vägrat under-teckna ett faderskaps erkännande, efter det att dnaprovet otvetydigt bevisat faderskap, hade Ritva ändå inte fått någon far i registsret. Detta förhållande är högst otillfredsställande.

Suomen isyyslainsäädäntö on puutteellinen ja se sotii YK:n lapsisopimusta vastaan, jossa sanotaan, että "jokaisella lapsella on oikeus tietää ketkä hänen vanhempansa ovat".

Esimerkinä on "tapaus Ritva": Ritva syntyi 1939, ja hänet lähetettiin Ruotsiin sotalapsena. Koko elämänsä ajan hän sai kuulla, että hänen isänsä oli kuollut. Äidin kuoleman jälkeen Ritva sai tietää oletetun isän nimen ja myös sen, että hän oli vielä elossa. Mies kielsi isyyden mutta suostui antamaan dna-näytteen, joka todisti isyyden. Jos isä ei vapaaehtoisesti olisi suostunut dnatestiin, Suomen lain mukaan ei ole olemassa mitään mahdollisuutta edetä asiassa ja saada isyys todistettua. Vanha viisivuotissääntö estää tämän, ja vuoden 1981 jälkeen tämä oli mahdotonta. Säännöt siitä, miten isyystiedot lisätään väestötietojärjestelmään ovat myös puutteelliset. Jos yllä mainittu isä olisi kieltäytynyt allekirjoittamasta isyystunnustusta dna-kokeen jälkeen, vaikka koe osoittikin isyyden, Ritva ei olisi saanut isäänsä rekisteriin. Tällaista ei voida hyväksyä.

Isyyslakia muutettiin 1.10.1976. Lain voimaantulon jälkeen syntyneiden lasten oikeutta nostaa isyyden vahvistaminen uudelleen esille ei enää rajoita mitkään aikarajat.

5.9.1975 voimaan tulleen lain mukaan isyyksiä on saatu selvitettyä vain, kun mies on tunnustanut isyytensä vapaaehtoisesti ja kun kanne oli laitettu vireille viiden vuoden sisällä.

Joulukuussa 2009 Hovioikeus (HO 22.3.2005 1049) tulkitsi kuitenkin ratkaisussaan isyyslakia toisin Euroopan ihmisoikeussopimukseen vedoten ja vahvisti ennen lokakuuta 1976 syntyneen henkilön isyyden.

Helmikuussa 2010 voimaan tulleen isyyslain muutokset selkeyttivät muun muassa Suomen viranomaisen kansainvälistä toimivaltaa isyyttä koskevissa asioissa. Muutokset helpottavat päätöstä siitä, milloin isyys voidaan ratkaista Suomessa ja siitä, mikä merkitys Suomessa annetaan vieraassa valtiossa tehdyille isyysratkaisuille.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että oikeusministeriö puoltaa isyyslain viisivuotisaikarajan poistamista myös ennen 1.10.1976 syntyneiden

lasten kohdalla sekä myös mahdollistaa isyyden rekisteröimisen väestökirjanpitoon isän vastustuksesta huolimatta silloin, kun isyys voidaan osoittaa.

VIII ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN SÄÄNTÖJÄ JA TALOUTTA KOSKEVAT PÄÄTÖSLAUSELMAT

52. Ulkosuomalaisparlamentin sääntöjen tarkistus

Pohjois-Kreikan Suomi-Seura jätti vuoden 2007 istuntoon aloitteen ulkosuomalaisparlamentin sääntöjen tarkistuksesta. Sääntövaliokunta käsitteli aloitetta istunnossa ja siirsi sen päätöslauselmana 40 edelleen puhemiehistöille. Päätöslauselmassa pyydetään puhemiehistöä jättämään sääntöjen tarkennuksesta aloite vuoden 2010 istuntoon.

Puhemiehistö käsitteli sääntömuutosehdotusta sihteeristön ehdotuksen pohjalta kevätkokouksessaan 17.4.2009. Oheisena on puhemiehistön ja sihteeristön ehdotukseen perustuva sääntövaliokunnan ehdotus sääntöjen tarkentamiseksi.

Huomautettakoon, että sääntöjä ei ole muutettu vaan tarkennettu. Näin ollen nämä tarkennukset voidaan hyväksyä parlamentin istunnossa yksinkertaisella enemmistöllä (1/2). Mikäli kyseessä on sääntöjen muutos, se tulee hyväksyä määräenemmistöllä (2/3).

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN SÄÄNNÖT

1 artikla

Ulkosuomalaisparlamentti koostuu maailmalla toimivien suomalaisyhteisöjen edustajista. Ulkosuomalaisparlamentin toimintaan mukaan tulevan yhteisön on vahvistettava ulkosuomalaisparlamentin säännöt ja ilmoitettava sääntöjen ratifiointista parlamentin sihteeristölle, Suomi-Seura ry:lle, kirjallisesti.

2 artikla

Jokainen yhteisö on oikeutettu lähettämään jäsenistään yhden edustajan ulkosuomalaisparlamentin täysistuntoon. Yhteisö, jonka jäsenmäärä ylittää 500 voi lähettää kaksi edustajaa ja yhteisö, jonka jäsenmäärä on yli 1 000 voi lähettää kolme edustajaa.

Yhteisön tulee ilmoittaa halukkuutensa osallistua ulkosuomalaisparlamentin täysistuntoon parlamentin sihteeristölle työjärjestyksen mukaisessa ajassa. Parlamentti päättää lopullisesti edustus oikeuksista.

3 artikla

Ulkosuomalaisparlamentti kokoontuu kahden - kolmen vuoden välein. Parlamentti voi myös kokoontua ulkosuomalaisyhteisöjen aloitteesta puhemiehistön niin päättäessä. Joka viides vuosi, Suomen tasavallan juhlavuosina, järjestetään laajempi juhlaistunto.

4 artikla

Ulkosuomalaisparlamentin puhemiehenä toimii Suomi-Seura r.y:n puheenjohtaja. Parlamentin täysistunto

valitsee istuntokaudeksi varapuhemiehet sekä heille varahenkilöt niistä ehdokkaista, jotka viimeistään täysistuntoa edeltävissä aluekokouksissa on kultakin alueelta ehdolle asetettu.

Varapuhemiesten ja varahenkilöiden tulee edustaa eri maantieteellisiä alueita, jotka ulkosuomalaisparlamentin täysistunto on vahvistanut. Heidän tulee asua edustamallaan alueella. Puhemies ja varapuhemiehet muodostavat puhemiehistön, joka kokoontuu myös istuntojen välillä.

Puhemiehistön tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa mahdollisimman laajasti eri ulkosuomalaisryhmiä.

5 artikla

Jokaisella ulkosuomalaisparlamentin säännöt ratifioineella suomalaisyhteisöllä sekä Suomi-Seura r.y:llä on oikeus tehdä aloitteita ulkosuomalaisparlamentin käsiteltäväksi. Aloitteet on toimitettava parlamentin sihteeristölle määräaikaan mennessä. Vastaavasti aloitteet ja sihteeristön niistä tarvittaessa hankkimat asian- timentajalausunnot tulee toimittaa parlamentin edustajille hyvissä ajoin ennen istuntoa.

6 artikla

Ulkosuomalaisparlamentin ollessa koolla edustajat kokoontuvat täysistuntoihin ja osallistuvat valiokuntatyöhön. Valiokunnat laativat aloitteista päätöslauselmaehdotukset, jotka esitetään ja käsitellään täysistunnossa.

7 artikla

Pysyviä valiokuntia ovat kansalaisuusvaliokunta, kulttuurivaliokunta, nuorisovaliokunta, opinto- ja koulutusvaliokunta, sosiaalivaliokunta, seniorivaliokunta, sääntövaliokunta, talousvaliokunta ja tiedotusvaliokunta. Muita valiokuntia perustetaan tarvittaessa.

Eri maantieteellisten alueiden edustus valiokunnissa tulee taata.

8 artikla

Puhemiehistö kokoontuu tarvittaessa yhdessä valiokuntien puheenjohtajien kanssa laajennettuun puhemiehistön istuntoon.

9 artikla

Parlamentin käyttämät kielet ovat suomi, ruotsi, englanti ja venäjä.

10 artikla

Kaikissa ulkosuomalaisparlamentin kokouksissa pidetään pöytäkirjaa.

11 artikla

Ulkosuomalaisparlamentin sihteeristönä toimii Suomi-Seura r.y:n toimisto, joka on sitoutunut toimimaan ulkosuomalaisparlamentin päätösten mukaisesti ja edesauttamaan niiden toteuttamista kääntymällä Suomen ja mahdollisuuksien mukaan muiden maiden viranomaisten ja muiden tahojen puoleen sekä tiedottamalla niistä aktiivisesti.

12 artikla

Näiden sääntöjen muuttamiseen vaaditaan kahden kolmasosan enemmistö ulkosuomalaisparlamentin istunnossa. Muutoksista parlamentin työjärjestykseen päättää parlamentin yleisistunto yksinkertaisella äänten enemmistöllä.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että sen säännöt tarkennetaan puhemiehistön, sihteeristön ja sääntövaliokunnan ehdotuksen mukaisiksi.

53. Poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnan vakinaistaminen

Ulkosuomalaisparlamentin säännöissä mainitaan pysyvinä valiokuntina kansalaisuusvaliokunta, kulttuuri-valiokunta, nuorisovaliokunta, opinto- ja koulutusvaliokunta, sosiaalivaliokunta, seniorivaliokunta, sääntövaliokunta, talousvaliokunta ja tiedotusvaliokunta. Muita valiokuntia perustetaan tarvittaessa. Vuodesta 1997 lähtien on joka istunnossa katsottu aiheelliseksi perustaa erillinen valiokunta käsittelemään poliittisia, järjestö- ja / tai virallisia asioita.

Poliittisten ja virallisten asioiden valiokunta, joksi virallisten ja järjestöasiain valiokunta vaihtoi nimensä vuonna 2000, on ainoa aloitteiden määrässä mitattuna merkittävä ei-pysyvä valiokunta. Poliittisten ja virallisten asioiden valiokunta on vastaanottanut kymmenen vuoden aikana yhteensä 46 aloitetta eli 13 % kaikista aloitteista.

Kehityssuunta on ollut, että poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnan aloitteiden määrä on ollut parlamentin kymmenvuotisen historian aikana tasaisessa kasvussa. Vuonna 1998 sen osuus kaikista aloitteista oli 8 prosenttia ja vuonna 2007 jo viidennes, 20 %.

Koska valiokunnan vakinaistaminen merkitsee sääntöjen muutosta, tulee tämä aloite hyväksyä parlamentissa vähintään 2/3 enemmistöllä annettavista äänistä.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että poliittisten ja virallisten asioiden valiokunta vakinaistetaan ja sisällytetään ulkosuomalaisparlamentin sääntöihin pysyvänä valiokuntana seuraavasta istunnosta lähtien.

54. Tarkkailijoille puheoikeus valiokuntatyössä

Ulkosuomalaisparlamentin työjärjestyksessä (7 §) todetaan, että ”valiokuntien istunnot ovat suljettuja”. Tarkkailijoilla ei ole virallista asemaa ulkosuomalaisparlamentissa, vaan heidän asemansa perustuu vakiintuneeseen käytäntöön, joka on kirjattuna ulkosuomalaisparlamentin käsikirjan kohtaan ”5.5. Tarkkailijat”. Sen mukaan tarkkailijoilla ei ole puhe- eikä äänioikeutta. (USP:n käsikirja s. 20)

Puheoikeuden antaminen tarkkailijoille on monella tavalla ongelmallinen asia. On vaikeaa rajata ne tarkkailijat, jotka saisivat luvan pitää puheenvuoroja. Tarkkailijoiden puheenvuorojen määrä saattaa kasvaa hallitsemattomasti. Mikäli tarkkailijoiden määrää täytyisi rajata tilan puutteen johdosta, tarkkailijoiden miettimät puheenvuorot jäisivät pitämättä kokonaan. Tarkkailijat joutuisivat myös eriarvoiseen asemaan, jos tilan puutteeseen vedoten vain puheenvuoron pitävät tarkkailijat päästettäisiin seuraamaan valiokuntatyötä. Valiokuntatyön aikana tarpeellisten tai turhien puheenvuorojen kontrollointi on hankalaa, ja itse valiokuntatyö saattaa häiriintyä oleellisesti. Niissä valiokunnissa, joissa on paljon käsiteltäviä aloitteita, tarkkailijoiden puheenvuorot kiristäisivät jo ennestään tiukkoja aikatauluja.

Ulkosuomalaisyhteisöjen jättämien aloitteiden taustatyö tulisi olla niin hyvin tehty, ettei oleellisia taustatietoja ja selvityksiä tarvitse jättää tarkkailijoiden puheenvuorojen varaan itse valiokuntatyössä. Ulkosuomalaisparlamentin sihteeristö ottaa mielellään vastaan aloitteiden taustoihin liittyviä täydentäviä lisätietoja vielä hyvinkin lähellä varsinaista täysistuntoa. Näin turvataan sellaisen aloitteeseen liittyvän tiedon huomioiminen päätöslauselmaehdotusta laadittaessa, jota ei vielä aloitetta sihteeristölle lähetettäessä ole voitu kirjata sen taustatietoihin.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti toteaa, että valiokunta voi halutessaan myöntää puheoikeuden tarkkailijalle.

55. Välimeren, Lähi-idän ja Afrikan alueen jakaminen

Ulkosuomalaisparlamentin sääntöjen 4 artiklan mukaan ”Parlamentti valitsee istuntokaudeksi varapuhemiehiä, joiden tulee edustaa eri maantieteellisiä alueita.” Nykyinen puhemiehistön edustuksellinen aluejako perustuu 23.11.1998 pidetyn ensimmäisen varsinaisen ulkosuomalaisparlamentin täysistunnon päätökseen, joka perustui sääntövaliokunnan työstämään esitykseen. Sen mukaan varapuhemiehistö koostuu kahdeksasta varapuhemiehestä, jotka edustavat seitsemää maantieteellistä aluetta ja yhtä ei-alueellista vähemmistöä (maailmalla asuvien suomenruotsalaisten edustaja).

Ulkosuomalaisparlamentin käsikirjan mukaan ”Puhemiehistöön kuuluu kahdeksan varapuhemiasta, jotka edustavat USP:n määrittämiä alueita.” (USP:n käsikirja 7.1.2 s.27.)

Aluejakoa ei ole kirjattu USP:n sääntöihin. Se on muutettavissa aloiteperusteisesti valiokuntakäsittelyn jälkeen ulkosuomalaisparlamentin päätöksellä, joko yksimielisesti tai äänestyksellä.

Lähi-itä ja Afrikka ovat maantieteellisesti laajoja alueita, mutta USP:n säännöt vahvistaneita ulkosuomalaisyhteisöjä näillä alueilla on kohtuullisen vähän. Vastaavanlaisia alueita ovat Aasia ja Latinalainen Amerika. Aasia muodostaa Australian kanssa USP:n sääntöjen mukaisen maantieteellisen alueen, ja Latinalaisella Amerikalla on Yhdysvaltojen kanssa yhteinen varapuhemies. Lähi-idän, Afrikan, Aasian ja Latinalaisen Amerikan ulkosuomalaisyhteisöjen edustus ulkosuomalaisparlamentin täysistunnoissa on vähäistä. Vuoden 2007 istuntoon näiltä aluilta osallistui yhteensä viisi ulkosuomalaisyhteisöä; Aasiasta (Thaimaa) osallistui yksi yhteisö, Afrikasta sekä Latinalaisesta Amerikasta osallistui kaksi yhteisöä kummastakin. Tämän vuoden täysistuntoon ilmoittautuneita on jälleen viisi: kaksi Aasiasta (Thaimaa), kaksi Afrikasta ja yksi Latinalaisesta Amerikasta. Vertailun vuoksi 2007 Välimeren maista osallistui täysistuntoon 30, Yhdysvalloista 28 ja Australiasta kahdeksan yhteisöä. Vuonna 2010 ilmoittautuneita yhteisöjä on Välimeren maista 29, Yhdysvalloista 32 ja Australiasta kuusi.

Sihteeristön kokemuksen perusteella nykyinen aluejako on toiminut hyvin. Aasian, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan edustus on katsottuärkevimmäksi yhdistää lähimpään sellaiseen alueeseen, jossa ulkosuomalaisyhteisöjä on runsaasti. Ulkosuomalaisparlamentin eräs itseisarvo on, että sen toimintaan voivat osallistua kaikki maailmalla toimivat ulkosuomalaisyhteisöt. Tämä saattaisi vaarantua, jos ne maantieteelliset alueet, joissa on vähän ulkosuomalaisyhteisöjä muodostaisivat omat alueensa. Pienien ja hajallaan olevien suomalaisyhteisöjen voimavarat eivät välttämättä riittäisi oman varapuheenjohtajuuden ylläpitämiseen. Toisaalta pienien alueiden oma edustus puhemiehistössä nostaisi niiden painoarvoa kohtuuttomasti suhteessa muihin alueisiin.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti toteaa, että nykyinen puhemiehistön edustuksellinen aluejako on ulkosuomalaisparlamentin kokonaisuuden kannalta edelleen toimiva, eikä sitä toistaiseksi ole syytä muuttaa.

56. Saksan kieli ulkosuomalaisparlamentin viralliseksi kieleksi

Tällä hetkellä USP:n säännöissä vahvistettuja kielinä ovat suomi, ruotsi, englanti ja venäjä. Säännöissä

vahvistetun kielen merkitys USP:ssa on se, että USP:n toiminnassa täysistuntojen ja valiokuntien kommunikatio turvataan näillä kielillä. Oikeus venäjän kielen tulkkaukseen annettiin ulkosuomalaisparlamentin alkuaikoina edellyttäen, että siitä koituvat kustannukset eivät tule tapahtuman järjestävän Suomi-Seuran vastuulle.

Jos jokin kieli hyväksyttäisiin aloitteen mukaisilla perusteilla USP:n säännöissä vahvistetuksi kieleksi, tulisi tasavertaisesti samoilla kriteereillä hyväksyä myös muut kielet. Tulevina vuosina olisi hankala evätä samanlainen asema esim. espanjan tai italian kieliltä, jos niitä esitetäisiin otettaviksi virallisiksi kieliksi.

Useat USP:n säännöissä vahvistetut kielet aiheuttavat huomattavia järjestelykuluja. Käytännössä istuntojen käyttökielenä on suomi. Tulkkauspalvelut hankitaan ostopalveluina. Yhden ammattitulkkin kustannukset kahdelta istuntopäivältä ovat nykyään noin 1 650 euroa. Tulkkipoppien rakentaminen sekä tulkkauskesä vaadittavan tekniikan vuokraaminen lisäävät kokonaiskustannuksia yli 4 000 eurolla. Päätöslauselmatekstien käännökset teetetään myös ostopalveluna.

Ulkosuomalaisparlamentin istuntojen järjestelykulut rahoitetaan Suomi-Seura ry:n budjetista. Suomi-Seuran pääasiallisina tulonlähteinä ovat jäsenmaksut ja valtion toiminta-avustus, joka ei ole noussut yhteentoista vuoteen kustannuskehityksestä huolimatta. Uusi virallisten kielten hyväksyminen aiheuttaisi Suomi-Seuran taloudelle huomattavia lisärasitteita.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että ulkosuomalaisparlamentin säännöissä olevien virallisten kielten määrää ei lisätä muun muassa kustannusyistä.

57. Yhteisöjen ilmoittautumiset ja aloitteiden jättämisen määräajat

Ulkosuomalaisparlamentin istunnon säännöissä määrätään, että aloitteiden viimeinen jättöpäivä on viimeistään kolme kuukautta ennen istuntoa. Tämä määräaika perustuu siihen, että sihteeristölle on jätettävä riittävästi aikaa valmistella aloitteet, jotta ne voitaisiin käsitellä parlamentin valiokunnissa.

Yhteisöjen viimeinen ilmoittautumispäivä on myös kolme kuukautta ennen istuntoa. Tämä määräaika on välttämätön, jotta sihteeristö pystyy arvioimaan, miten paljon osallistujia istuntoon tulee ja sen mukaan varamaan toimitaloja, tulkkauspalveluja ja hoitamaan muita valmisteluja.

Kumppaakaan määräaika ei noudateta. Laskelmien mukaan tämän vuoden istunnon yhteisöjen ilmoittautumisista 25 % saapui määräajan jälkeen, näistä 15 % yli viikko määräajan jälkeen. Viiden yhteisön ilmoittautumista ei enää voitu ottaa vastaan. Vuoden 2007 istunnossa luvut olivat samaa luokkaa.

Samoin aloitteiden määräajan noudattamisessa on vakavia puutteita. Vuoden 2007 istunnossa 17 aloitetta otettiin vielä vastaan määräajan jälkeen erilaisten poikkeusolosuhteiden vuoksi. Vuonna 2010 otettiin vastaan 12 aloitetta määräajan jälkeen. Kolme aloitetta tuli niin myöhään, ettei niitä enää voitu ottaa vastaan.

Koko ulkosuomalaisparlamentin aikana kehitys on ollut samanlainen. Sihteeristön kannalta on tähän asti ollut aivan hyväksyttävää, että jätetään mahdollisuus käsitellä jokainen myöhästynyt aloite ja ilmoittautuminen erillisesti ja arvioida sen mukaanottoa. Mutta koska ulkosuomalaisparlamentin jäsenjärjestöjen määrä yhä kasvaa ja sitä mukaa järjestelyiden taakkakin, myöhästyneet ilmoittautumiset ja etenkin aloitteet aiheuttavat yhä enemmän työtä tulevaisuudessa.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentin jäsenyhteisöjä kehoitetaan noudattamaan säännöissä määrättyjä määräaikoja ja suhtautumaan niihin vakavasti täysistuntoedustajien ja sihteeristön työn helpottamiseksi.

58. Pienten ulkosuomalaisyhteisöjen edustajien kustannukset ulkosuomalaisparlamentin istuntoon tulisi korvata

Ulkosuomalaisparlamentti on kaikkien ulkosuomalaisien yhteinen edunvalvontaelin. Se ei ole itsenäinen yhdistys tai järjestö, eikä sillä siten ole omaa rahoitusta. Sen toiminta rahoitetaan kokonaisuudessaan Suomi-Seuran budjettivaroilla. Ulkosuomalaisparlamentti ei myöskään voi hakea avustuksia, vaan ulkosuomalaisparlamentin istuntoon saapuvien ulkosuomalaisyhteisöjen yleisen matka-avustuksen hakijana tulisi olla Suomi-Seura.

Suomi-Seuralla ei ole taloudellisia edellytyksiä matkakustannusten tukemiseen.

Suomi-Seuran pääasialliset tulonlähteet ovat jäsenmaksut ja opetus- ja kulttuuriministeriön kautta saatu valtion toiminta-avustus. Kustannuskehityksestä huolimatta toiminta-avustus ei ole noussut yhteentoista vuoteen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee veikkausvaroilla eri taiteenaloja, museo- ja perinnejärjestöjä sekä erilaisia kulttuuritapahtumia ja muuta taide- ja kulttuuri-toimintaa. Se kanavoi Suomi-Seuran kautta tukea ulkosuomalaisjärjestöille ja tiedotusvälineille, ulkosuomalaisista tapahtumista meneville suomalaisesiintyjille, ulkosuomalaisien kulttuuri-, sivistys- ja harrastustoimintaan sekä kerhotilojen ylläpitämiseen. Hakijamäärien tuntuvasta kasvusta huolimatta Suomi-Seuran kautta jaettavat määrärahat ovat pysyneet samalla tasolla useita vuosia. Ulkosuomalaisparlamentin puhemiesistön ja sihteeristön ponnistelut ulkosuomalaisille myönnettävien apurahojen määrärahan korottamiseksi eivät ole tuottaneet tulosta.

Suomalaisesiintyjien matka-avustuksia lukuun ottamatta toiminta-avustuksia ei ole tarkoitettu matkakustannuksiin. Apurahojen jaon perusteet on laadittu yhteistyössä OPM:n ja Suomi-Seuran välillä, eikä niitä voi yksipuolisesti muuttaa. Tämänhetkessä talous-suhdanteessa aloitteessa esitetyn tapaisten avustustuotojen hakeminen ei tule onnistumaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriön lisäksi muita potentiaalisia tahoja, jotka voisivat myöntää matka-avustusta pienille ulkosuomalaisyhteisöille, on vaikea löytää. Ulkoasiainministeriön avustukset ovat suuntautuneet tukemaan suomalaisten järjestöjen kehitysyhteistyöhankkeita kehitysmaissa sekä kehitysviestintä- ja kehityskasvatushankkeita Suomessa. Työ- ja elinkeinoministeriö myöntää työllisyyspoliittisia avustuksia.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti toteaa, että nykyisessä talousuhdanteessa ei ole realistisia mahdollisuuksia saada valtion myöntämää määrärahaa pienten ulkosuomalaisyhteisöjen matkakustannusten tukemiseen. Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että aloite tuodaan uudelleen seuraavaan ulkosuomalaisparlamentin täysistuntoon.

59. USP:n tilit ja budjetti

Ulkosuomalaisparlamentin rahoitus tulee kokonaisuudessaan Suomi-Seura ry:n varoista. Suomi-Seura erittelee tileissään eri toiminnoista aiheutuneet kustannukset, joista ulkosuomalaisparlamentti on kustannuspalkalla 501. Seuran toimisto laatii vuosittain talousarvioesityksen Suomi-Seuran johtokunnalle, joka on vastuussa seuran tileistä. Seuran johtokunta on valtuuttanut toiminnanjohtajan selvittämään ulkosuomalaisparlamentin talousvaliokunnalle Suomi-Seuran tilejä ulkosuomalaisparlamentin osalta.

Ulkosuomalaisparlamentin päätöslauselmien 59/2005 ja 49/2007 mukaan Suomi-Seura ry. jatkaa ulkosuomalaisparlamentin tukemista ja esittää vastaisuudessaakin selvityksen parlamentin menoista talousvaliokunnalle ja puhemiesistölle. Lisäksi päätöslauselmassa 50/2002 todetaan, että ulkosuomalaisparlamentin menot ovat vuositasolla noin 100 000 euroa, joka Suomi-Seuran taloudessa edustaa hyvin huomattavaa osaa. Ulkosuomalaisparlamentti kehotti opetusministeriötä ottamaan tämän huomioon Suomi-Seuralle annettavia määrärahoja harkittaessa.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että Suomi-Seura ry jatkaa ulkosuomalaisparlamentin tukemista ja tuo selvityksen parlamentin menoista myös seuraavan istunnon talousvaliokunnalle ja puhemiesistölle. Ulkosuomalaisparlamentti

painottaa voimakkaasti Suomen eduskuntaa ja opetus- ja kulttuuriministeriötä kiinnittämään huomiota hallituksen ulkosuomalaispoliittiseen ohjelmaan, jossa Suomen hallituksen politiikkalinjauksena on turvata ulkosuomalaisparlamentin

toimintaedellytykset. Tämä edellyttää Suomi-Seuran kautta tapahtuvan ulkosuomalaisparlamentin toiminnan rahoituksen huomattavaa lisäämistä.

IX TIEDOTUSASIOITA KOSKEVAT PÄÄTÖSLAUSELMAT

60. Yleisradion tarjontaa ulkosuomalaisille Internetin kautta lisättävä

Yleisradio (YLE) on viime vuosina tuntuvasti lisännyt tarjontaansa Internetissä. Internetin lisäksi YLE:n radio- ja televisio-ohjelmia voi vastaanottaa Suomen ulkopuolella satelliittiantennin välityksellä. Lisäksi televisio-ohjelmia voi katsella joissain maissa maksullisen TV Finlandin välityksellä. Internetissä ohjelmia voi katsoa ja kuunnella YLE Areena- (<http://areena.yle.fi/>) ja Elävä arkisto (<http://yle.fi/elavaarkisto/>) -sivuilta myös Suomen ulkopuolella.

Lisäksi Yleisradio on avannut netin yhteisösivusto YouTubeen oman kanavan (www.youtube.com/yle). YLE uskoo YouTube-sivujen tuovan lisäarvoa ennen kaikkea niille suomalaisille, jotka asuvat Suomen rajojen ulkopuolella. YouTubeen laitettava materiaali löytyy myös YLE Areenasta ja Elävästä arkistosta. Toistaiseksi yhteisöpalvelussa nähdään YLE:n viihdettä, mutta jatkossa YouTubeen saatetaan laittaa myös esimerkiksi uutisia ja kokonaisia ohjelmiakin, mikäli tekijänoikeuksista päästään sopuun.

TV Finland on satelliittikanava ulkosuomalaisille. Sen ohjelmisto kerätään Yleisradion YLE TV1:n, YLE TV2:n ja MTV3:n kotimaisista ohjelmista. TV Finland palvelee ulkosuomalaisia Euroopassa aina Kanarian saaria myöten (<http://yle.fi/tvfinland/>).

Yleisradio pyrkii jatkuvasti parempaan ulkosuomalaisten palveluun ja kokee asian merkittäväksi. Tällaista kehitystä ovat tukeneet viime aikoina esimerkiksi radion lukuisat ladattavat podcastit, jotka ovat globaalissa jakelussa ja Elävä arkisto.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että Yleisradio lisää jatkuvasti ulkosuomalaisten kuunneltavissa ja katsottavissa olevien ohjelmien tarjontaa Internetissä, minimoiden tekniset ongelmat sekä jake-lutekniikkaa tasapuolisesti kehittäen.

61. Yleisradion nettilähetyksissä olevat filmireportaasit näkyviin ulkomailla

Yleisradion mukaan kaikki televisio-ohjelmien laajemat näkymis- ja kuulumisongelmat johtuvat tekijänoikeuksista. Joihinkin sisältöihin (kuten täysin Yleisradion omat ohjelmat, esimerkiksi uutiset ja ajankohtaisohjelmat) Yleisradiolla on tietenkin globaalit oikeudet, mutta ei juuri muihin sisältöihin. Mikäli uutisissa käytetään kansainvälistä materiaalia tai musiikkia, ei Yleisradio voi jakaa niitäkään globaalisti.

Laajemmassa jakelussa musiikki on keskeisin ongelma, sillä tekijänoikeusjärjestöt rajaavat Yleisradion toiminnan Suomeen osittain siksi, että niilläkään ei ole globaaleja oikeuksia. Kansainvälisiin sarjoihin Yleisradiolla on ns. On Demand -oikeudet Areenassa yleensä vain Suomen rajojen sisäpuolella.

Yleisradio on pyrkinyt huomioimaan ulkosuomalaiset Internet-palveluissaan, esimerkiksi Elävässä arkistossa sekä radion lukuisilla ladattavilla podcasteilla.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että Yleisradio kehittää uusia keinoja tavoittaa ulkosuomalaiset nykyistä paremmin ja monipuolisemmin.

62. Yleisradion asetettava ulkosuomalaisille oma internetmedialupamaksu

Yleisradio (YLE) on viime vuosina lisännyt tarjontaansa Internetissä. Internetissä ohjelmia voi katsoa ja kuunnella YLE Areena- (<http://areena.yle.fi/>) ja Elävä arkisto (<http://yle.fi/elavaarkisto/>) -sivuilta myös Suomen ulkopuolella.

Lisäksi Yleisradio on avannut netin yhteisösivusto YouTubeen oman kanavan (www.youtube.com/yle).

Televisio-ohjelmien laajemmat näkymis- ja kuulumisongelmat johtuvat Yleisradion mukaan tekijänoikeuksista. Täysin Yleisradion tuotantoa olevat omat ohjelmat, esimerkiksi uutiset ja ajankohtaisohjelmat ovat niitä, joihin Yleisradiolla on globaalit oikeudet. Mikäli uutisissa käytetään kansainvälistä materiaalia tai musiikkia, ei Yleisradio voi jakaa niitäkään globaalisti.

Laajemmassa jakelussa musiikki on keskeisin ongelma, sillä tekijänoikeusjärjestöt rajaavat Yleisradion

toiminnan Suomeen osittain siksi, että niilläkään ei ole globaaleja oikeuksia. Kansainvälisiin sarjoihin Yleisradiolla on ns. On Demand -oikeudet Areenassa yleensä vain Suomen rajojen sisäpuolella.

Yleisradio huomioi ulkosuomalaiset Internet-palveluissaan, esimerkiksi Elävässä arkistossa sekä radion lukuisilla ladattavilla podcasteilla.

Kaikkia oikeuksia ei ole siis ohjelmien lähetykseen ylipäätään saatavilla. Lisäksi Yleisradio pyrkii pitämään palvelut maksuttomina. Ajatus ulkosuomalaisten medialupamaksusta ei pidetä täysin mahdollisena kuitenkaan.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että samalla kun Yleisradio pyrkii pitämään palvelut maksuttomina, se tutkii keinoja tarjota maksullisia palveluja ohjelmatarjonnan laajentamiseksi ulkosuomalaisille.

63. Suomen televisio-ohjelmia voitava seurata reaaliaikaisesti Suomen ulkopuolella

Yleisradio välittää tv-ohjelmia ulkosuomalaisille TV Finland -kanavan välityksellä. TV Finland on koostekanaava, jonka sisältö koostuu Yleisradion tv-kanavien sekä MTV3:n kotimaisista ohjelmistoista. Pääosin ohjelmat lähetetään yhtäaikaaisesti kotimaassa tapahtuvien lähetyksien kanssa ns. simulcast-lähetyksinä. TV Finland on maksullinen palvelu, jonka katselua varten tarvitaan satelliittivastaanottolaitteisto sekä kanavan katseluun oikeuttava katselukortti.

Yleisradio kilpailutti vuonna 2008 satelliittijakelun ja siihen liittyvän palveluoperoinnin TV Finlandin osalta. TV Finlandin lähetykset lähetetään Thor5-satelliitin välityksellä. Thor5-satelliittia operoi Telenor NS yhtiö, jonka kotipaikka on Norja. Telenorin tytäryhtiön Connova TVX Ab:n kautta välitetään satelliittilähetyksien vastaanottoon tarkoitetut katselukortit. Lisäksi Connova vastaa vastaanottoon liittyvästä asiakaspalvelusta. Samassa yhteydessä parannettiin katselun peittoaluetta kattamaan myös Kanarian saaret. Nykyisin TV Finlandin katselualue kattaa valtaosan Euroopasta, myös Turkin.

Yleisradion tv-kanavat välitetään myös kokonaisuudessaan satelliitin välityksellä. Tämä palvelu on tarkoitettu ainoastaan Suomessa tapahtuvaan vastaanottoon ja ohjelmat välitetään nykyisin satelliitilla, jonka ns. keila on suunnattu Pohjoismaihin. Yleisradion ja Canal Digitalin välillä on sopimus, joka kattaa vain Suomeen tapahtuvan jakelun. Sama koskee myös muita suomalaisia tv-kanavia, kuten MTV3:sta ja Nelosta. Kotimaahan välitettävien satelliittilähetyksien tarkoitus on tarjota satelliittivaihtoehto kotimaassa oleville satelliittivastaanottajille sekä kattaa osittain tai kokonaan maanpäällisessä jakelussa olevat katvealueet.

Canal Digitalilla ei ole tämän palvelun monopolia, vaan palvelu on ollut aikaisemmin myös Viasatin kautta saatavilla. Viasat luopui kuitenkin Yleisradion kanavien välittämisestä kotimaahan vuonna 2008.

TV Finlandin lisäksi Yleisradio välittää ilmaiseksi kaksi koostettua radiokanavaa sekä Thor5:n että Hotbird6:n välityksellä Eurooppaan, AsiaSat2:n välityksellä Aasiaan ja Australiaan sekä päivittäisen koosteen satelliitilla myös Amerikkaan. YleSat1 -kanava lähettää YLE Puheen ohjelmistoa ja YleSat2 -kanava koosteen Yleisradion laajasta radiotarjonnasta, myös ruotsiksi ja venäjäksi, ja yöaikaan Ylen kanavien yhteistä yöradiota.

Ylen laaja Internet-tarjonta kattaa kaikki valtakunnalliset ja alueelliset radiolähetykset suorana maailmanlaajuisesti. Lisäksi Yleisradio välittää mahdollisuuksiensa mukaan laajan ohjelmatarjonnan Internetissä YLE Areena -palvelun välityksellä. Tapahtumalähetyksistä pyritään tuottamaan erillisiä suorina Internet-lähetyksiä, mutta aika usein lähetysoikeuksien omistaja ei anna lupaa välittää tapahtumista Internetin välityksellä edes haastattelukommentteja. Yleisradio ei toistaiseksi välitä tv-kanavien simulcast-lähetyksiä Internetin välityksellä. Palvelun käynnistäminen edes Suomessa ei nykyisillä resursseilla ole taloudellisesti mahdollista.

TV Finlandin osalta Yleisradio tulee jatkossakin etsimään mahdollisia uusia jakelutapoja niin Internet-jakelun kuin iptv- ja satelliittijakelun suhteen taloudellisten voimavarojensa puitteissa.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti katsoo, että koska päätöslauselma 63:ssa esitetyt asiat ovat tulleet kateuksi päätöslauselmissa 60-62, ei tarvita erillistä päätöslauselmaa.

64. Suomalaisten televisio-ohjelmien katselumahdollisuuksia Turkin Alanyassa parannettava.

Turkin Alanyassa asuu osan vuodesta noin 1 300 suomalaista, ja alueella vierailee lisäksi vuosittain noin 55 000 suomalaista turistia. Alueen suomalaiset ovat vedonneet Yleisradioon, jotta sen lähetykset olisivat edelleen vastaanotettavissa tavallisen kokoisella satelliittilautasella ja jotta lähetykset lähetettäisiin reaaliaikaisina eikä koostemuodossa. Turkissa Internet-lähetyksien katsominen ei onnistu yhtä hyvin kuin joissain muissa maissa.

Tällä hetkellä TV Finlandin lähetykset lähetetään Thor5-satelliitin välityksellä. Thor5-satelliittia operoi Telenor NS yhtiö, jonka kotipaikka on Norja. Telenorin tytäryhtiön Connova TVX Ab:n kautta välitetään satelliittilähetyksien vastaanottoon tarkoitetut katselukortit. Lisäksi Connova vastaa vastaanottoon liittyvästä asiakaspalvelusta. Yleisradion mukaan samassa yhteydessä parannettiin katselun peittoaluetta kattamaan myös

Kanarian saaret. Nykyisin TV Finlandin katselualue kattaa valtaosan Euroopasta, myös Turkin

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että koska Turkin suomalaisten Yleisradiolta saama palvelu on huonontunut, Yleisradio ryhtyy välittömästi toimiin palauttaakseen palvelun ennalleen.

65. Ulkosuomalaisparlamentin Internet-sivuille luotava alueelliset alasivustot, joilla ulkosuomalaisyhteisöt voivat tiedottaa toiminnastaan

Ulkosuomalaisparlamentin Internet-sivuilla on kaikkien ulkosuomalaisparlamentin alueita edustavien varapuhemiesten sivut. Niiden kautta varapuhemiehet tiedottavat erilaisista ulkosuomalaisparlamentin toimintaan kuuluvista asioista, kuten esimerkiksi aluekokouksista, muista tapahtumista ja päätöslauselmien edistymisestä.

Ulkosuomalaisparlamentin sivut on tarkoitettu ulkosuomalaisparlamentin toiminnasta tiedottamiseen.

Suomi-Seura ry:n Internet-sivujen Keskustelut-osi-ossa ulkosuomalaisyhteisöillä on mahdollisuus tiedottaa toiminnastaan ja tapahtumistaan omatoimisesti.

Suomi-Seura ja ulkosuomalaisparlamentti ovat myös Facebookissa, missä niiden kannattajaksi on mahdollista liittyä ja kommentoida tai viestittää asioista.

Suomi-Seura ry:llä on rekisterissään tiedot yli 1 500 ulkosuomalaisyhteisöstä, ja rekisteriä päivitetään aktiivisesti. Suomi-Seura pyytää kaikkia ulkosuomalaisyhteisöjä ilmoittamaan tietonsa seuraan, niin että rekisteri on mahdollisimman täydellinen ja jatkuvasti ajan tasalla.

Useimmilla ulkosuomalaisyhdistyksillä on nykyisin omat Internet-sivunsa, joilla ne tiedottavat tapahtumistaan. Internetin kautta on helppo etsiä muita suomalaisyhdistyksiä maailmalla.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että eri alueiden ulkosuomalaisyhdistykset ja muut yhteisöt luovat yhteyksiä toisiinsa oma-aloitteisesti. Ne voivat olla myös yhteydessä alueen varapuhemiehen, ja mikäli yhdistykset ja varapuhemies yhdessä päättävät, voidaan varapuhemiehen sivuja kehittää muun muassa keskinäiseksi tiedotuskanavaksi.

Yhteisöjä kehotetaan tiedottamaan tapahtumistaan Suomi-Seuran Internet-sivujen välityksellä.

Ulkosuomalaisyhteisöjä muistutetaan myös tietojensa antamisesta ja päivittämisestä Suomi-Seuraan, missä on maailman kattavin ulkosuomalaisyhteisöjen rekisteri.

66. Kanadan suomalaisten sotaveteraanien ja lottien historia taltioitava

Kanadassa toimivien sotaveteraanien ja lottien yhdistysten toiminta on päättymässä seuraavien 10 – 15 vuoden aikana. Näiden yhteisöjen historian taltiointi on siksi tehtävä mahdollisimman pikaisesti. Kanadassa sotaveteraanien yhdistyksiä on seitsemän, ja ne leviittyvät kautta maan Vancouverista Montrealiin asti.

Suomen sotaveteraaniliiton mukaan kattavia sotaveteraanien haastatteluja ja tutkimuksia ei ole tehty edes Ruotsissa, jossa suomalaisia sotaveteraaneja on kolminkertainen määrä Kanadaan verrattuna. Sotaveteraaniliitto pitää hanketta tärkeänä ja tarjoaa konsultointiapua siihen.

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMO:n kautta lähtee suomalaisia tiedotusalan opiskelijoita harjoittelijoiksi ulkosuomalaislehtiin EU:n alueen ulkopuolelle. Tällä hetkellä harjoittelijoita on kahdessa kanadansuomalaisessa lehdessä, Vapaassa Sanassa ja Canadian Sanomissa. Harjoittelijat työskentelevät lehdessä kuusi kuukautta ja palaavat sen jälkeen Suomeen. Heidän harjoittelunsa on tarkoitettu toimittajan työssä kehittymiseen, ja heidän työaikansa kuluu siten täysin lehden palveluksessa.

Turussa toimiva Siirtolaisuusinstituutti pitää suomalaisten sotaveteraanien toiminnan ja historian taltioimista arvokkaana hankkeena ja on esittänyt kiinnostuksensa siihen.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että Kanadassa toimivat sotaveteraanien ja lottien yhdistykset ovat yhteydessä Siirtolaisuusinstituuttiin yhdistyksensä historian taltioimiseksi.

67. Inkeriläisten historiallisia julkaisuja tuettava

Ulkosuomalaisista, myös inkerinsuomalaisista, on julkaistu runsaasti erilaisia teoksia ja julkaisuja heidän kotimaissaan. Inkeriläisten sanoma- ja muita lehtiä ilmestyy Virossa ja Venäjällä.

Ulkosuomalaiset lehdet ja muun muassa historia-kirjaprojektien tekijät voivat anoa Suomi-Seura ry:ltä tiedotusapurahoja kerran vuodessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä määrärahasta Suomi-Seura jakaa vuosittain apurahoja kymmenille hakijoille. Viime vuosina hakemuksia on ollut keskimäärin 90 – 100 vuodessa. Niistä noin puolet on erityisapurahahakemuksia, joihin esimerkiksi historiakirjat kuuluvat.

Apurahoihin tarkoitettu määräraha on pysynyt vuosia samana. Suomi-Seura ja ulkosuomalaisparlamentin puhemiehistö ovat kokouksissaan tavanneet opetus- ja kulttuuriministeriön edustajia ja esittäneet määrärahan nostamista.

**ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN
PÄÄTÖSLAUSELMA:**

Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että puhemiehistö ja sihteeristö vetoavat edelleen opetus- ja kulttuuriministeriöön Suomi-Seura ry:n jakamien ulkosuomalaisille tarkoitettujen apurahojen määrärahojen korottamiseksi.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTTI

UTLANDSFINLÄNDARPARLAMENTET

FINNISH EXPATRIATE PARLIAMENT

Yhteisön nimi / Samfundets namn / Name of the organization:

Haluamme, että ulkosuomalaisparlamentin posti lähetetään seuraavaan osoitteeseen

Vi önskar, att utlandsfinländarparlamentets post sänds till följande adress.

Please, send mail from the Finnish Expatriate Parliament to the following address

---

Osoite / Adress / Address:

Sähköposti / Epost / E-mail:

Puh / Tel:

Faksi / Fax:

Yhteisön kotisivut / Samfundets hemsidor / www-pages:

Päiväys / Datum / Date:

Yhteisön puheenjohtajan, sihteerin tai USP-yhteyshenkilön allekirjoitus

Underskrift av samfundets ordförande, sekreterare eller UFP-kontaktperson

Signature of organization's Chairman, Secretary or FEP contact person

Palauttakaan lomake täytettynä USP:n sihteeristöön. Kiitos yhteistyöstä!

Returnera blanketten till UFP:s sekretariat. Tack för samarbetet!

Please, submit the form to the Secretariat of the Finnish Expatriate Parliament. Thank you for your cooperation!

Ulkosuomalaisparlamentti, Suomi-Seura, Mariankatu 8, 00170 Helsinki, Finland

sähköposti / epost / e-mail: info@usp.fi

puh. / tel: +358-9-684 121 27

faksi / fax: +358-9-684 121 40

www.usp.fi

Ulkosuomalaisparlamentin sihteeristö

Suomi-Seura ry
Mariankatu 8
00170 Helsinki
Puh: +358-(0)9-684 1210
Faksi: +358-(0)9-684 121 40
Sähköposti: info@usp.fi, info@suomi-seura.fi
Internet: www.usp.fi, www.suomi-seura.fi

Utlandsfinländarparlamentets sekretariat

Finland-Samfundet
Mariegatan 8
00170 Helsingfors
Finland
Tel: +358-(0)9-684 1210
Fax: +358-(0)9-684 121 40
E-post: info@usp.fi, info@suomi-seura.fi
Internet: www.usp.fi, www.suomi-seura.fi

The Secretariat of the Finnish Expatriate Parliament

Finland Society
Mariankatu 8
00170 Helsinki
Finland
Tel: +358-(0)9-684 1210
Fax: +358-(0)9-684 121 40
E-mail: info@usp.fi, info@suomi-seura.fi
Internet: www.usp.fi, www.suomi-seura.fi